СБОРНИКЪ

ОТЪ

МАКЕДОНСКИ БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПѢСНИ.

СЪБРАЛЪ

Наумъ К. Таховъ

ПЪРВО ИЗДАНИЕ.

СОФИЯ
Печатница на Бр. П. Спиркови
1895.

Едно кратко обяснение.

Въ печатницата, дѣто се напечати настоящия „Сборникъ отъ Македонски български народни пѣсни“, липсуватъ съ ударение буквитѣ: ю, я, ѫ, ѫ, ѣ, у и ъ.

По тази проста причина тѣзи букви, дѣто е падало ударението върху имъ, сѫ останѫли неударени.

Обаче нѣма съмнение, че, по правилото на гласоударението въ Крушовско—Прилѣпския диялектъ, споредъ което (правило) въобще ударението въ двусложнитѣ думи пада върху първия слогъ отъ началото, а въ много-сложнитѣ — върху третия отъ края на думата, винаги, колчемъ горѣ — изброенитѣ гласни букви образуватъ първия въ двусложнитѣ, а въ многосложнитѣ думи третия отъ края слогъ, думитѣ ще се четѫтъ тъй, щото ударението на гласа да пада върху тия букви.

На пр., въ сборника думитѣ: будало, яболко, юнакъ, удри'а, цървено, грънчарско и пр. ще се четѫтъ тъй, щото гласа да се повишава респективно въ у. я, ю, ъ.

Освѣнъ това, по упущение на корректоритѣ, не е запазена една строга послѣдователность при поставяние апострофъ на мѣстото на испустнѫтитѣ букви въ нѣкои думи. Така, въ думитѣ, напр., удри'а, то'аръ, отидо'а, умре'а, слѣго'а и т. н. апострофа стои на мѣстото на испаднѫла т буква х; това явление, до колкото ми е извѣстно, е общо на всичкитѣ почти Македонски говори. Не въ всички, обаче, случаи, както ще забѣлѣжи читателя, тѣзи испаднѫли букви се замѣстватъ съ апострофъ. Това, мисля, не ще да причини нѣкое затъмнение—на говора, защото това явление — отпаданието на нѣкои букви е явление никакъ не феноменално дава и за Сѣверна България, та читателя на сборника, билъ той Македонецъ или горно-българинъ, още при първъ прочитъ на думата ще се догади, каква е работата.

Думата *глава* стои въ сборника ту глàва, ту гла'а. Причината на туй нееднообразно написване на тази дума се заключава въ това, дѣто тя, споредъ случая и напѣва на пѣсеньта, се произнася ту глàва, ту гла'а.

Тѣзи кратки бѣлѣжки счетохъ за необходимо да ги направѫ за обяснение и пояснение. Освѣнъ туй тѣхъ съмъ по-

мѣстилъ въ началото на книгата, за да бѫдѫтъ прѣдварително прочетени и да хвърлѭтъ надлежната свѣтлина въ текста.

Прилагамъ тукъ и единъ кратъкъ списъкъ на печатнитѣ погрѣшки, които, поради своята важность, не сѫ могли да избѣгнѫтъ отъ окото ни и които могѫтъ значително да хвърлѭтъ сѣнка върху текста.

Сѐ по сѫщата причина не е запазена строга послѣдователность въ ударянието на една и сѫща дума, която нѣколко пѫти се повтаря въ една и сѫща пѣсень. Така напр., думата *вода* се срѣща и съ, и безъ ударение върху първия слогъ, ако и да се повтаря въ една и сѫща пѣсень нѣколко пѫти. Въ такива случаи, нѣма съмнение, сумата ще се чете винаги като да носи върху си надлежното ударение.

стр.	Редъ		Напечатано	Чети
8	10		пò гъргу	пò бъргу
8	19		úзоришъ	ùзлезишъ
9	10	отъ долѣ	тàтаàри	тàтари
„	2	„ „	спущùя	спушчия
11	10	„ „	книта	книга
13	15	„ „	отъ дома	óтъ дома
14	7	отъ горѣ	зборътъ	зборотъ
„	8	отъ долѣ	завърте	зáвърте
15	14	„ „	глава	глáва
17	9	„ „	войвода	вòйвода
17	8	„ „	войвòда	вòйвода
18	15	„ „	капидàна	капùдана
21	4	отъ горѣ	не факятъ	нѐ факятъ
21	12	„ „	ùзлежа	úзлезе
22	16	„ „	упрелъ	умрелъ
22	1	отъ долѣ	úспущи	ùспушчи
25	7	отъ горѣ	зàпустимъ	зàпустамъ
26	14	„ „	да слези	да слезе
26	4	отъ долѣ	нарачаше	нарачуаше
29	3	отъ горѣ	десна рака	деснà рака
29	18	отъ долѣ	вùдено	вùденъ
34	4	отъ горѣ	на пааъ	нà патъ
31	5	„ „	старъ дедо	стàръ дедо
31	18	отъ долѣ	десната рака	деснатá рака
35	16	отъ горѣ	зборвашъ	збòруашъ
36	17	отъ долѣ	ущче	ушче
37	19	„ „	Марко Крале,	Марко Крале
41	18	„ „	не се плашамъ	не сé плашамъ
„	„	„ „	не се кланамъ	не сé кланамъ
42	22	„ „	на раце	нà раце
43	19	„ „	ни кани	не кани
47	1	отъ горѣ	капидàнотъ	капùданотъ
49	15	отъ долѣ	щчо	шчо
50	15	„ „	ùспуши	ùспушчи
53	2	отъ горѣ	изгòрия	изгòре'а

Стр.	Редъ		Напечатено	Чети
55	14 и 14	„ „	пущате	пушчите
56	8	„ „	слез'аше	слезу'аше
57	8	отъ долѣ	1) бацвамъ	1) бацу'амъ
59	3	„ „	Щчо	Шчо
60	2	отъ горѣ	машко дéте	машкò дете
61	1	отъ долѣ	прèдавници	предàвници
63	20	отъ горѣ	Гóлемата	Голематà
„	21	„ „	слезеше	слезу'аше
69	5	отъ долѣ	голѣмъ	гóлемъ
74	14	отъ горѣ	да му дава	да ми дава
72	8	отъ долѣ	Майка му му	Майка ù ù
73	8	„ „	беши	беше
77	21	отъ горѣ	постел'ате	постелите
80	11	отъ горѣ	машко дèте	машкó дете
87	10	„ долѣ	оста'йте	оста'аше
79	12	„ „	кя идамъ	кя дойдамъ
90	3	„ „	му я зеде	ù я зеде
95	2	отъ горѣ	три китки	трù китки
96	9	„ „	машко дéте	машкò дете
„	10	„ „	Оцърие	Оцърне
98	12	„ „	ся се женитъ	кя се женитъ
99	6	„ „	Майка му	Мйака ù
„	19	„ „	свекѣ	цвекѣ
102	18	„ „	държи	държе
103	3	отъ долѣ	се óтвори	се отвòру'атъ
104	21	„ „	малките	малите
107	7	отъ го	десната парѣзу'а	дéсната пазу'а
„	1	отъ долѣ	старъ дедо	стàръ дедо
111	2	отъ горѣ	До три конья	До трú конья
117	2 и 3	„ „	да дойди	да дойее
119	10 и 15	отъ горѣ	да нè кажи	да нé каже
120	6 и 7	отъ долѣ	Иди	Оди
121	4	отъ горѣ	Оуса кбса	русà коса
122	2	„ „	рамната снага	рамнатà снага
„	4	„ „	белото гърло	белотó гърло
125	18	„ „	воружишъ	вòружишъ
127	6 и 7	„ „	Зашчо	Зàшчо
140	9	„ „	И за два дена	И за двà дена
141	6	отъ долѣ	Зеленъ	Зèленъ
147	2	отъ горѣ	трембетотъ	трепете
„	6	„ „	раскòкнле	раскàкале
„	9	„ „	дàлеко	дàлеку
„	11	„ „	дóшелъ	дòшолъ
„	9	„ „	шчъркалъ	щърко
151	4	„ „	Двата	Двайцата
152	4 и 6	„ „	„	„
155	3	„ „	Дàлеко	Дàлеку
156	2 и 3	отъ долѣ	изгòришъ	ùзгоришъ
160	10 и 8	отъ горѣ	Арното сàко	Арнотò сако

Стр.	Редъ		Напечатено	Чети
161	1	„ „	Двата	Двайцата
168	4	„ „	Ситната лéса	Ситнатà леса
170	7 и 7	„ „	Златенъ пръстснъ	Златéнъ пръстенъ
173	5	„ „	белата чéшма	белатà чешма
177	13	„ „	чуфтъ	чифтъ
180	1	отъ долѣ	Саксай и	Таксай ù
182	9	отъ горѣ	да се скърши	да се скърше
196	1	отъ долѣ	траняфилъ	трàндафилъ
194	1	отъ горѣ	ставатъ	остàу'атъ
„	4	„ „	„	„
„	14	„ „	нѐ кашкай	не кàшкай
„	13	отъ долѣ	„	„
200	7	отъ горѣ	на шивачитѣ;	на шивачитѣ:
197	11	„ „	да не познай	да не пòзнай
202	1	„ „	влашки песни	влашки пѐсни

ПРѢДГОВОРЪ.

Цѣли седемъ години на редъ съмъ събиралъ материяла на сборника, когото днесъ прѣдлагамъ на почитаемата българска публика.

Една голѣма часть отъ пѣснитѣ (160) азъ съмъ записалъ само отъ една стара баба, именувана Дафа Цепенкова, родомъ изъ гр. Прилѣпъ и живѣла дълго време въ родния ми градъ Крушово, дѣто и се поминѫ въ дѫлбока старость, но 103 годишна възрасть. Тази прочута пѣвица баба бѣше неисчерпаемъ источникъ на народни пѣсни. Освѣнъ тия 160 пѣсни, които записахъ и помѣстихъ въ настоящия сборникъ, тя знаеше и още много други съ най разнообразно съдържание, нъ понеже азъ не прѣдначертавахъ материялитѣ си за нѣкакавъ сборникъ, то се задоволихъ само съ това число. Съжалявамъ и до день днешенъ още, дѣто не записахъ повече отъ народното богатство, съ което така щедро бѣ надарила природата своята избрана пѣвица — баба Дафа, която наедно съ себе си погреба въ земята обилно количество народни произведения, на които, видисе, не е било сѫдено да видѧтъ бѣлъ свѣтъ.

Безъ да отекчавамъ читателитѣ си съ пообстоятелственно изложение живота на тая прочута изъ цѣлата Крушовска околия баба Дафа, ще кажѫ, че тя се е отличавала съ отличенъ характеръ и весело прѣкарвала живота си, поради което и била спечелила симпатиитѣ на цѣлия градъ Крушово, въ поместьта на чиито жители още не е изчезнѫла. Тя освѣнъ тѣзи добри качества, притежавала е и редка хубость. За

истинността на послѣдното свидѣтелствува и самата ѝ пѣсънь, която г-да читателитѣ ще срѣщнѫтъ въ отдѣла на любовнитѣ пѣсни. Нъ нека я не безпокоимъ и я оставимъ въ гроба да си почива, а да продължимъ нашия прѣдговоръ.

Слѣдъ баба Дафа по реда си дохожда г. Гйорги Стойчевъ, родомъ Крушованецъ, който има добрината да ми съобщи 32 пѣсни, за което немалкопризнателность му дължѫ. Дългъ приятенъ ми е тоже да изразѭ благодарността си и г-ну Цепенкову отъ гр. Прилѣпъ, който биде така услужливъ да допълни материяла ми съ още 10 пѣсни. Останѫлитѣ съмъ слушалъ и записалъ отъ разни пѣвци въ гр. Крушово.

Освѣнъ тия пѣсни, чисто български, числото на които достига около 300, читателитѣ ще забѣлѣжѫтъ, помѣстени въ сборника ми, и 40 влашки пѣсни, писани съ българска азбука, съгласно поканата за записване абонати на настоящия сборникъ.

На мнозина отъ г-да читателитѣ, вѣроятно, ще се види чудно това обстоятелство, какъ въ единъ сборникъ, който носи за заглавие „Сборникъ отъ Македонски български пѣсни“ да бѫдѫтъ вмъкнѫти, между българскитѣ народни пѣсни, влашки. Наистина, това за пръвъ пѫть е твърдѣ естественно и на мѣсто и за това азъ бързамъ да изложѫ причинитѣ, които сѫ ме накарали да направѭ това.

Прѣди всичко нека г-да читателитѣ неиспущатъ изъ прѣдъ видъ това важно обстоятелство, че скромния авторъ на настоящия сборникъ е по народность влахъ. Постояннитѣ гонения и прѣслѣдвания, на които сѫ изложени денонощно сънародницитѣ му власи въ Крушово и околията, дѣто се срѣщатъ власи, не сѫ могли да не развълнуватъ духа му; той не е ималъ възможность да остане глухъ на стенанията и въздишкитѣ имъ и да не излѣе своя ядъ и порицания надъ гъркоманитѣ, негови сънародници, които, жертва на невежество дѫлбоко и лични материални интереси, сѫ ставали чужди слѣпи агенти и сѫ пакостили на своитѣ сънародници.

Понеже автора не е ималъ възможность да издаде отдѣлно своитѣ пѣсни, то счелъ е за необходимо въ тоя случай да се възползува отъ сборника и да ги помѣсти въ него. Отъ друга страна важно е и това обстоятелство, че макаръ автора да е прѣдназначилъ своя скроменъ трудъ за българската читающа публика, обаче не е игнорираль съвършенно и своитѣ сънародници власи въ княжеството и въ Ромжния, изъ между които немалко число абонати брои. Пакъ най сетнѣ числото на влашкитѣ пѣсни не е до тамъ значително, когато онуй на българскитѣ има подавляюще значение. Водилъ отъ това съображение главно — да не бжде твърдѣ голѣмо числото на влашкитѣ пѣсни — автора ги е съкратилъ отъ 60 на 40. Прѣдъ видъ всичко това, молиж извинение отъ почитаемата българска читающа публика.

Азъ съвсемъ не съмъ ималъ първоначално намѣрение, както имахъ погорѣ случая пжтемъ да спомена това, да издавамъ на бѣлъ свѣтъ материялитѣ си, както съмъ билъ далечъ отъ такава идея и когато съмъ ги събиралъ. Азъ съмъ събиралъ пѣснитѣ отъ любовь къмъ поезията въобще и въ особенности народната; събирахъ ги за свое удоволствие и интересъ. Пѣснитѣ сж записани първо на български съ гърцката азбука, а слѣдъ 10 години гы прѣписахъ тукъ, минжлата 1894 г., на български.

При записването имъ съмъ се стараялъ да бждатъ точно схванжти, тъй, както съмъ ги слушалъ непосрѣдствено изъ устата на пѣвцитѣ съ всичкитѣ оттенки и форми на езика имъ..

Отъ литературния езикъ не съмъ могълъ да бждж увличанъ, защото не съмъ го владѣлъ, както, впрочемъ, и сега твърдѣ слабо го владѣжъ; говорилъ съмъ исключително влашкия езикъ и българския Крушовско — Прилѣпски диялектъ.

Малкото погрѣшки, които не бѣ възможно да се не вмъкнжтъ въ първоначалната редакция, било благодарение отчасти, небрежността на писача, било поради краткостьта и особеностьта на гърцката азбука неспособна да улови и предаде на книга всичкитѣ

най разнообразни звукове на българската народна поезия, азъ съмъ ималъ най голѣмата грижа и старание, щото да бѫдѫтъ отстранени при прѣписването имъ на български, а най вече при нареждането материяла за печатъ.

При означаване ударенията тоже не помалки старания съмъ употрѣбилъ; старалъ съмъ се въобще да дамъ единъ вѣренъ портретъ на Крушовско—Прилѣпския диялектъ, едно огледало, което да отражава вѣрно и най тънкитѣ му и незабѣлѣзвани на пръвъ погледъ езикови и звукови особенности.

Казахъ и по горѣ, че едвамъ минѫлата 94 г. тукъ, въ Ссфия, 4 години слѣдъ прѣсѣлването ми въ България, се породи у мене мисъль за издавание материялитѣ си.

Азъ неможехъ, ако и лишенъ отъ рожденисто си още отъ зрѣние, да не забѣлѣжѫ капиталния интетересъ и важностьта, които прѣдставляватъ народнитѣ умотворения изобщо и поезията въ особенности за младата още и бѣдна българска филология. Българския езикъ, както и всичко въобще у насъ, се намира още въ периода на своето сформирување; богато надаренъ отъ природата съ най раскошни и оригинални диялекти, пъстри и разнодбразни до очудване, той е далечъ още отъ състоянието на обощенъ български езикъ, който еднакво да отразява, подобно на бистрата вода на единъ изворъ, въ себе си разнитѣ до безконечность диялекти. А за да бѫде побърже и по успѣшно постигнѫто това толкова желанно отъ всички обобщение и окончателно еформиуване на езика, необходими сѫ трудове отъ страна на българскитѣ филолози надъ твореният на народа.

И тъй, чувствувайки всичката важность отъ една страна, която прѣдстипляватъ нар. умотворения, а отъ друга водимъ отъ идеята да принесѫ колко — годѣ полза на българската филология, азъ се рѣшихъ, ако и при недотамъ удовлетворителни материялни условия, да напечатѫ материялитѣ си и ги издамъ въ настоящия сборникъ, когото поднасамъ на Г-да читателитѣ

Моля извинение отъ страна на компетентната критика за нѣкоито погрѣшки, които бихѫ се указали, въ

прѣки зсичкитѣ мѣрки отъ наша страна, за да се недопустиѫтъ такива, въ сборника ни. Немогѫ да непожелаѫ и на сънародницитѣ ми власи, дѣто и да сѫ тѣ — въ Турско или Княжеството — да иматъ близко до сърдцето си националното си събуждание. Черковното и национално събуждание на братята по сѫдба и история българи могѫтъ да имъ послужѫтъ като прѣвъсходенъ примѣръ за подражание и пазидание въ великото дѣло на възражданието имъ.

На конецъ автора отъ сърдце и душа желае да дочака, живъ и здравъ, второто издание на сборника тамъ, край водитѣ на срѣбробистрия Вардаръ и Струма.

Съ отлично почитание: **Наумъ К. Таховъ.**

Ст. София, 27 априлъ 1895 г.

МАКЕДОНСКИ БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПѢСНИ

ОТДѢЛЪ I-й

Юнашки (войводски) пѣсни.

Филипъ войвода.

Филипъ вòйвода спиеше,
Анастàсия му вéлеше:)2)
„Стани, вóйвода, разбудисе
Да видишъ чудо гòлемо; (2)
Арàмий дóйдо'а крàй село,
Арàмий башъ кесéджий}
Арнàути голи дéбрани} „ (2)

— Филипъ рùпна нà нозе,
На Анастàсия му велеше: (2)
„Пò гъргу дай ми сабята,
Да ùзлезамъ, Насто, крàй село (2)
Петлитѣ ушче не пеяни".
Филипъ крàй село ùзлезе (2)
Дебрàнитѣ оро ùгра' а,
Страшни пушки' фърла'а (2)
Бугарска пѣсна пѣя' а (2)
Дебрàнитѣ викна' а провикна' а
„Кàй си бре филипъ вòйвода; (2)
Ако си юнакъ, да ùзлѣжишъ,
Твойто село да вардишъ: (2)
Сега въ село кя влезиме,
Кàй тебе кя вечераме; (2)
Твоята уба'а нéвеста,

Тая ке ни служи рàкия“. (2)
— Филипъ си викна провикна:
„Кай сте бре голи Дéбрани“? (2)
Колку му гласотъ зàчу'а,
В'едножъ ситѣ избѐга'а;
Филипъ ùзвади сабята,
Многу Дебрани зàгуби, (2)
Много Дебрани зàгуби,
Цела на'йя куртулиса (2)

Миланъ войвода

Мùланъ на Неда велеше:
„Слушай Недо посестримке;
Коа се óтдѣлифъ отъ другаритѣ
Кùнисафъ, недо, кàй тебе,
Еденъ заекъ ме стрѣте,
Лошо кя биди зà мене,
Неда на Мùланъ велеше:
„Седи дѐнеска нé оди!“
— „Кинисафъ Недо кя òдамъ.
Оти ме чекатъ другаритѣ“.
Кùниса Мùланъ да оди,
Крàй село колко ùзлѣзе,
Тамо ми найде тàтàри,
Тàтари църни àрапи,
Арапитѣ на Мùланъ реко'а:
„Кай си бре Мùланъ вóйвода
Зà тебе тука дòидофме;
Стой Мùланъ нé бѣгай.“
Мùланъ пушка сифърли
Мурада в'чело го удри,
Другаритѣ се спущùя
И Мùлана го убù'я.

Панайотъ войвода

Добро вечеръ, Мàрио,
Дай Богъ добро Вàкупинъ [1])
Кадѣ етъ, Мàрио, Пàнайотъ,
Пàнайотъ юнакъ войвода?
Девра [2]) пра'й по селата,
На деветъ виляети.
Облѐчи си, Мàрио, фустанотъ,
Фустанотъ сърмàлия,
Зàпали дванайсе кàндили,
Пòстели горе да спиеме.
Пàнайотъ за дома кùниса,
Съ дулбия дома гледаше,
На другаритѣ имъ велеше:
„Слушайтѣ вѣрни другари,
Нѐ знамъ кàй насъ шчо кя бидитъ,
Кандилитѣ сетъ запалени,
Дали е майка умрела,
Дали е Мàрия болнава!
Айде пò бърго да ойме,
Шчо кя биди да видиме.“
Кога Пàнайотъ òтиде,
Вàкупинъ тамо го найде;
Той до Мàрия седеше,
И на Мàрия велеше:
„Кажи Мàрио, зà Бога,
Кого пойке ти любишъ?“
За юнакщина любамъ Пàнайотъ
Тебе те любамъ за личность,

Стефанъ войвода избавя Божна отъ плень.

Божна на Стефанъ велеше:
„Слушай бре Стефанъ вóйвода,
Блàзѣ, Стефанъ, на майкати,
На майкати шчо те родила,

---

1) Турско име
2) ревизия

Алалъ да ти е младостьта,
Даръ ти е, Стефанъ, о́тъ Бога;
Даръ ти е, Стефанъ, о̀тъ Бога,
Да бидишъ първъ во̀йвода,
Да си живъ, Стефанъ во́йвода,
Мене шчо ме о̀ткина:
Три го̀дини бефъ затворена,
Отъ турци душмани мачена,
Бе́зъ лепъ по два̀ дена остайна,
Турската вера да сакамъ“
— Стефанъ на Божна велеше:
„Молчи, Божно, нѐ бой се,
Въ село кя те о̀днесамъ,
Сестра тебе кя те имамъ,
На рѝсянинъ кя те о́мажамъ“.

Василъ Войвода

Ва̀силъ в' градина шеташе,
Бѣла книта държеше,
Цьрно писмо пѣ̀ше,
Дробни со̀лдзи роняше,
Се́стра му цвскината и вадеше,
Ва̀сила го прашаше:
„Кажи ми, брате, Ва̀силе,
Кажи ми юнакъ во́йвода,
Шчо е тая книга шчо пейшъ,
И дробни со́лзи си ронишъ?
Дали си болѣнъ не́можишъ,
Дали ти тежитъ да шеташъ,
Да̀ шеташъ горе планина,
Да бидишъ, брате, во̀йвода!“
— Василъ на Ма̀рия велеше:
„Остай ме не ме за̀дирай,
Нито сумъ боленъ да нѐможамъ,
Нито ми тежи да шетамъ,
Да шетамъ горе планина
Да бидамъ юнакъ во́йвода;
Туку ми тежитъ ме́ракотъ;

Во книга àберъ ми дойде,
— Другаротъ ми го отèпа,а,
Силна войска арнàутска".

Ангелъ Войвода

Стòянъ на Ангелъ велеше:
Ангелъ, страшенъ войвода,
Зàшчо си толку зàмисленъ
Зàмисленъ ушче нàжаленъ?
Дали ти тежитъ пушката,
Или ти нещо умрело?
— Ангелъ на Стóяна велеше:
„Слушай бре веренъ байрàктарче!
Нито ми тежи пушката,
Нито ми нѣщо умрело
Сношчи àберъ ми дойде,
Аберъ отъ брата ми Ивана":
„Ферманъ дойде отъ цара,
Отъ цара и отъ вèзира;
По́ тебе аскеръ да пущатъ,
Тебе живъ да те фататъ;
Сéлуна града кя те прататъ
И тамо кя те зàгубатъ.

Вакумъ Войвода

Вàкумъ вóйвода седеше,
Подъ тая бука зéлена,
До тая вода студена,
Со вѣрната си дружина.
Сите òро ùгра'а,
Сите песни пеѣ'а;
Вàкумъ нито играше,
Нито пѣсни пѣеше;
Дружината му велеше:
„Вакумъ, юнакъ войвода!
Сите оро играме,
Сите пѣсни пѣйме,

Ти нито оро ùграешъ,
Нито песни пѣйшъ".
— Вàкумъ вели гòвори:
„Остайте ме, вѣрни другари,
Сношчи лошъ сонъ видофъ:
Кàй мене свадба имаше,
Сите отъ дома ùграле,
И ясъ се фатифъ да играмъ,
Ясъ, бракя, кя кùнисамъ
Кя одамъ дома да видамъ;
Кùниса Вàкумъ да иде,
По високитѣ плàнини,
Трù дена и трù нокя,
Дури дома си пойде.
Клука, чука нà порта,
Нѣма кой да му òтвори;
Рипна преко àвлия
Се качи горе во òдая,
Кога кя види, шчо кя види:
Сите отъ дома зàклани!

Митре Войвода

Митре боленъ лежеше,
Майка му му велеше:
„Стани ми, синко, нѐ лежи,
Боленъ си петъ годнни,
Планинитѣ плачатъ зà тебе
И танката пушка отъ нà рамо,
Чифте кубури сребрени
И остра сабя фрèнгия;
Стани ми, юнакъ вòйвода,
Другаритѣ прашатъ зà тебе."
—Митре на майка велеше:
„Остай ме не ме зàдирай,
Нѐ можамъ майко да станамъ,
Боленъ сумъ много, кя умрамъ."

Милко байрактаръ и Трайко войвода.

Мѝлко на Трайко вѐлеше;
„Слушай бре Трайко вòйвода;
Не спи, Трайко, бо̀лярски
Туку спи, Трайко, хайдушки,
О'здола се слуша бо́рия
Бо́рия, Трайко àскерска.“
Ушче зборътъ недòрече,
Оздола пòтера ѝдеше,
Милко на Трайко вѐлеше:
— „Я стàни, Трайко да видишъ,
О'здола иде по́тера,
По́тера силна арнàутска.“
Трайко се вѝкна прòвикна:
— „Кай сте бре вѐрни другари?!
— Я земете пушки во раце,
Я гòтвете о́стритѣ сàбьи,
Да чѐкаме силна по́тера,
Силна пòтера арнàутска.“
Другаритѣ вѝкна'а провикна'а:
„Слушай бре Трайко вòйвода:
Арно кя и чѐкаме,
Лошо кя и пратиме.“
Ушче дума не до́рекле,
Фтаса силна по́тера;
Втаса силна по́тера
По́тера силна арнàутска,
Трайко сабя завърте,
Со него' сите млади юнаци,
Отъ една страна и друга,
Самъ Сулейманъ о́стана;
Трайко на Сулейманъ велеше:
„Несетъ селскитѣ кòкошки,
Нѐ сме се́лани бе́зъ пушки,
А сме юнаци со пушки.

Желанието на Митко за войвода.

Митко на майка си велеше:
„Ела, майко, прегърни ме,
Ела, майко, прегърни ме,
Ушче е́дношъ да се видиме,
Оти кя ѝзлезамъ ко́мита,
Ко́мита, майко, войвода;
Ако, майко, ме сѐкашъ,
Зѐ мене нейкямъ да плачешъ
Ако нѣкой да ти кажитъ:
Синъ ти го отѐпале,
Зѐ мене ти да не́ жалишъ,
Туку ти да се фалишъ,
На душманитѣ дѐ кажишъ:
— Синъ ми го оте́пале
Лоши турци душмани,
Зѐ него и бракя рѝсяни.

Гйорги Комита

Кога кя чуешъ, Тоде море,
Глава да ми зематъ,
Да не ме о́стайшъ, Тоде море,
На турски раце,
Ти да я земишъ, Тоде море,
Моята глава
Да я зѐкопашъ, зѐвалъ море,
В' нова грѐдина.
В' нова грѐдина, Тоде море,
Подъ трандѐфилотъ,
Нѐ утро, нѐ вечеръ, Тоде море
Свекя да ми палишъ,
Кя ти оста' амъ, Тоде море,
Кьемеръ со жалтѝци
Кьемеръ со жалтици, Тоде море,
Со ѝляда лири;
Осумстотинп лири, Тоде море
Алалъ ти и чинамъ,
Двесте да и пратишъ, Тоде море,

Кай мойте дéца,
Кай мойте дéца, Тоде море,
Дури во Сърбия.
Не збóру' ай така, море,
Гйорги комита,
Дèветъ гóдùни, море комитъ
[кàй шеташъ,
Овйе зборой, море, ие си ми ù реколъ
„Веке ми се, Тоде море,
Сърце уплàшило,
Отъ како ùзлѣзе, Тоде море,
Бавтеръ булюкбашатъ,
Той ми и знае, Тоде море,
Мойте ятаци“
Ушче дума, завалъ море,
Той не додума.
И му викна, завалъ море,
Горе отъ баджата:
„Теслимъ чини, Гйорги море,
Твоята màртинка“.

Митре Войвода

Що не ядишъ, що не пиешъ,
Дé море Мùтре вóйвода;
Пари немашъ, шчо се думашъ,
Дé море Митре войвода?
Ясъ за пари не се думамъ,
Де море дулберъ Тóдоке,
Туко сношчи лошъ сонъ вùдовъ,
Дé море дулберъ Тодорке;
Ме касна църно куче
Дé море дулберъ Тодорке.
Фърлифъ каменъ да го удрамъ
Дé, море, дулберъ Тодорке
Ми ùзлезе лута змия,
Де море дулберъ Тодорке
И ми испи двете очи
Дé море дулберъ Тодорке.

Се уплашифъ и се рàзбудифъ,
Де море дулберъ Тодорке,
То'а за лошо кя ми биди,
Де море дулберъ Тодорке.
Сонъ не вèру'ай, не е нишчо,
Де море, Митре вóйвода;
Я нàписе руйно вино,
Де море Митре вóйвода,
Прéгърни ме, цèлу'ай ме.
Де море Митре войвода.
Кùниса Митре да бега,
Де море, завалъ в' планина;
Нà патъ му излеза силна войска.
Де гиди зàвалъ войвода.
Нè бе'а малко, бе'а много,
Де море зàвамъ вóйвода;
Колко звезди нà небо,
Де море, завалъ вòйвода;
Колко пéсокъ вó море,
Де море, завалъ вòйвода;
Митре извади сабята,
Дé гиди, зàвалъ, фрéнгия;
Жùвъ Митре го фàтия,
Де море завалъ войвода
Со сùнджири го върза'а,
Де, море, завалъ войвода,
Го затвóрия во тèмни зàндани
Де море завалъ вайвода.

Манушъ Войвода

Шчо си вùкна Мàнушъ вóйвòда:
Кай сте бре вие вѣрна дружина,
Елате тука да ви кажамъ,
Отъ васъ кя се о'деламъ.
Двайсе гòдини вòйвода шетафъ,
Двайсе гòдини в'цѫрква нé влегофъ,
В'цѫрква нè влезенъ, нитопрùчестенъ
Не прùчестенъ, нито испòведанъ;

Да се испòведамъ и да се прѝчестамъ;
Сега кя одамъ да се испòведамъ,
Дасе испòведамъ и да се прѝчестамъ,
Шчо кѝниса Мáнушъ войвода,
На мáнастиръ си óтиде,
Тамо ми найде попъ Атàнаилъ,
Помози Богъ, попъ Атанаилъ!
Дай Богъ добро, Мàнушъ вòйвода
Зàшчо дойде Мàнушъ вóйвóда?
Ясъ дойдофъ да се испóведамъ,
Да се испòведамъ и да се прѝчестамъ;
Ушче сборътъ недóрече,
Шумъ се слуша, àскеръ фтаса.
Шчо ѝ виде Мàнушъ вóйвода,
Шчо ми фати страшенъ мѐтерисъ,
Тогàй рече Муратъ булюкбашатъ:
„Зà тебе дойдофъ. Мàнушъ войвода“.
Тогай Мàнушъ много се нàлути,
Си ѝзваде сабя фрѐнгия,
Я зàвърте нà лево нà десно,
Я завъртс нà лево нà десно,
Не прѝчестенъ Мàнушъ ѝзбега.

Боленъ лежи капидàна,
Наугара бсзъ другара,
Наугара безъ другàра,
На òрница безъ пѐрница;
Сѐймени му диванъ чинатъ,
Стани, стани, капидàне,
Стани, стани капидàне
Да ни платишъ улефето:
Кòму двесте, кòму триста,
На байрàктаротъ петстóтини;
На байрактаротъ петстóтини,
На калàузотъ петъ ѝляди.
— Изговóри капидана:
„Ой дружина, вѣрна дружина!
Я стегайте опинците,

На опинците ремейньето,
На опинците ремейньето,
На пушките кремейньето.
Да одиме Светà-Горà,
Да плениме манàстиротъ,
Да плениме манàстиротъ,
Да ви платамъ улефето:
Кому двесте, кому триста,
На байрáктаротъ петстóтини;
На байрàктаротъ петстóтини
На калàузотъ пет'ùляди."

Янкула войвода

Янкула боленъ лежеше,
Байрàктаротъ му велеше: (2)
„Стàни, Янкула вóйвода,
Доста лежа на пòстела, (2)
Стàни, му дойде времето,
Пушкитѣ да ú готвиме, (2)
Сабьите да ù точеме,
В' планина да одиме, (2)
Кай нашитѣ другари,
Сами шчо сме ù остà'йле; (2)
Два месеца ни чекатъ,
Безъ вóйвода си шетатъ." (2)
Янкула сóлдзи ронеше,
На байрáктаротъ му велеше: (2)
„Стани, веренъ байрáктарче,
Пушката да ми я готвишъ, (2)
Сабята да ми я точишъ,
Алалъ ти я чинамъ да я носишъ, (2)
Во планина дà одишъ,
Мойте другари да ù найдишъ, (2)
Зá мене да имъ кажишъ;
Боленъ сумь кя умрамъ, (2)
Да имъ речишъ да ме простатъ,
Да не ме чекатъ за вóйвода, (2)
Кя ти моламъ да имъ велишъ;

На моето место, ти во́йвода
да бидишъ, (2)
На душмана да удришъ,
Отъ никой страфъ да немашъ“. (2)

Филипъ войвода

На Дреновската пла̀нина,
На тая вода студена,
Тамо во́йвода спиеше,
Кара́улотъ го вардеше;
До по̀лъ нокь нищо немаше,
Дѝ него славей пееше;
Отъ кара́улъ гласъ се слушаше:
По́ бѫ́ргу, во́йвода, разбудисе,
О' здола иде по́тера,
По̀тера силна душманска.
— Филипъ се викна провикна:
„Дайте ми рака да станамъ,
Дайте тамбурата да́ свирамъ
Айдушки песни да́ пеямъ.
Филипъ во́йвода пееше
На дружината велеше:
„Ста́нете пушки готвите,
Сабьитѣ да ѝ точите,
Потера да бъркаме,
Душмани да отепаме“.

Петре войвода

Петре ра́кия пиеше,
Отъ никой страфъ немаше,
Гюргя на Петре велеше:
„Слу́шай Петре, войвода,
Доста пи лута, Петре, ра́кия,
По̀ бѫ́ргу бегай в' пла́нина,
Сношчи фѐрманъ си дойде
Отъ цара и отъ вѐзира“:
„Кой Петре да го о́тепатъ

Големъ бакшишъ кя земитъ".
— Петре на Горгя велеше:
Тури Гюргйо да пиеме,
Мене куршумъ не факятъ
Мене ножъ не ме́ сечитъ
Пакъ въ планина кя излезамъ
Синъ отъ пашата кя пленамъ,
Жолти лири кя му земамъ,
Турци душмани кя коламъ.
Уще зборотъ не до́ рече,
Пушки се чули во село;
Излежа Георгя да види
Кога кя вѝди, що кя види,
Кукята отъ àскеръ обиколена,
Кога ти рекофъ, войвода,
По́ бѫрго бегай в' планина,
Аскеротъ те бастиса,
Жифъ, Петре, кя те фататъ.
Си зеде Петре пушката,
Во друга рака сабята,
Со големъ юрушъ ѝзбега,
Много Турци о́тепа.

Радоецъ войвода

Ели гърми, елъ се земя треси,
Ели бие море во брѐгови;
Ни ми гърми, ни се земя треси,
Ни ми бие море у брегови,
Богъ го убилъ ага, Бе́киръ ага,
Онъ ми фати триесетъ во́йводи
И сосъ нимъ младъ Радоецъ,
Шѐнлѫкъ прави ага, Бе́киръ ага
Та ѝ фърлилъ во темни за́ндани,
У за́ндани вода до ко́лена,
Чѝвешки коски до рамена,
Низъ ко́ските трева изникнало,
Низъ тревата змии и гущери;
Изговори младъ Ра́доецъ:

„Да ли чуете триесетъ дружини,
Кой кя се найдитъ добаръ юнакъ,
Отъ нàвалъ самъ да умре;
Шчо ми бе́'а триесетъ дружина,
Сите на́ земя се огледа'а;
Нема юнакъ отъ на́валъ да умре.
Шчо ми беше младъ Радоецъ:
Дали чуете триесетъ дружина;
Ясъ отъ нàвалъ можамъ да умрамъ;
Запалете ми до двѣ три свеки;
Закукайте, како кукавици,
Зачвùете, како ласто́вици;
Тогай кя чуетъ душманъ Бѐкиръ ага
И кя дойдитъ да ви пращатъ,
И вие така да му кажитѣ:
Радоецъ дирелъ има неделя време
Що ми дочи ага Бекиръ-ага
И ми прати дванайсе изме́кяри
И ù праша триесе во́йводи:
„Шчо кукате како кука́вици,
Шчо чвиете како ласто́вùци?“
— Радо́ецъ умре има неделя време
Шчо му кажа'а́ на ага, Бекиръ-ага
Бекуръ ре́че в' море фърлете го,
Що го фѫрлия Рàдоецъ во морето,
И излезе Ра́доецъ пакъ на́ су'о;
Що 'го виде Бекùро'ата кьерка
Тая Радоецъ шчо го любеше,
И му о́твори шùроки по́рти
Радоецъ влезе, Фàтиме я праша:
‚Ка́де етъ та́тко ти и ма́йка ти?“
— Тие спùѭтъ го̀ре во о́дая;
Се ка́чи Ра́де го́ре во о̀дая
И ù прѐсече два́та на пàрчиня
И о́твори Раде те́мнитѣ за́ндани
И ùспущи не́го'ите другари.

Найденъ войвода

Шчо́ беше чу̀до го̀лемо,
Дома кай Найденъ, море, войвода (2)
Найденъ Пѐтковденъ служеше,
Много гости, море, по̀кани (2)
Митре бучинча̀нецо не го́ кани
Зашчо со Стойна, море, се любе'а (2)
Сите гости отидо'а,
На Найденъ, море, му ре́ко'а (2)
Слушай, Найденъ, во̀йвода,
Ка̀мо ти Митре море, бучинчане (2)
Митре не е джумбушлия,
Не го́ ка̀нифъ, море, за̀шчо е кавга̀- (2)
джия
Стойна ра̀кия даваше;
За̀шчо не дойде Митре, море кефъ (2)
немаше
Митре чекаше Найденъ да го канитъ (2)
Митре кѝниса, море, нѐканетъ
Фтаса Митре до Найденова порта (2)
В'еднашъ го виде, море, убава
Стойна
Стойна слезе, коньотъ му го фа̀ти, (2)
Му рече: добрѣ дойде, море, и го
баци
Митре се качи горѣ в' о́дая (2)
Тогай Найденъ, море, много се
устрами
Слушай Найденъ во́йвода; (2)
Не́ канетъ дойдовъ, море, на̀ гости
Забо̀ра'ифъ за̀ то'а не тѐ канифъ, (2)
Седи Митре, море, до̀ мене;
До̀ тебе ясъ кя седамъ, (3)
Стойна за нѐвеста, море, кя я земамъ,
Сите ра̀кия пие'а
Стойна за Митре, море, я свърши'я.

Се о́жени Раде во̀йвода,
За̀ уба̀ва Катѐрина,
Три го́дини шчо я любеше;
За́ нея много се у̀биле
Двата въ гра̀дина седе‘а,
Катѐрина Ра̀де го прашаше:
„Кя те прашамъ право ка́жи ми,
— Отъ шчо ти е, Раде, силата,
Нематъ по́ юнакъ о́тъ тебе,
Отъ сърдце, Като, те сакамъ,
За̀ то‘а тебе кя ти кажамъ;
Кога бефъ малъ, три месеци,
Майка ми на̀ нива ме зеде,
Лоши ара̀мии излего‘а,
Татка ми и майка ми за̀кла‘а
Мене жмвъ ме оста‘ия,
Подъ буката до изворотъ,
Тамо плачевъ за цѝцанье;
Никой не ме слушаше,
Ме слуша‘а три само̀вили;
Едната млеко имаше,
Отъ планината слего‘а,
На крилье ме зѐдо‘а,
На каменъ ме оста́вия,
Цела го́дина ме дойя;
Самовилите ми рѐко‘а:
Благо́словенъ да си о̀тъ Бога.
По́ юнакъ о̀тъ тебе да нема.

Гйорги комита

Ката на Гйорги велеше,
Юнакъ бре Гйорги дѐлия, (2)
Доста шета башъ ко̀мита,
Башъ ко́мита по планини, (2)
За Турци башъ кесѐджии,
Не ли си пусти а̀джия, (2)
На а̀джилъкъ, Гйорги, о̀тиде
Пусти умъ не тѝ дойде; (2)

Гйорги на Ката велеше:
Слушай бре Като посестримке (2)
И во рай Божи, Като, да одамъ.
Да търгамъ рака нѐ можамъ, (2)
Башъ ко́мита кя шетамъ,
Турци душмани кя о́тепамъ (2)
Турски кукьи кя зàпустимъ,
Анамки вдо'ици кя òста'амъ. (2)

Юнакъ Петре

Тебе ти веламъ седи нѐ оди,
Де гиди, Кара-Петре дѐлия.
Пò тебе щетà силна по́тера-
Де гиди, Кара-Петре дѐлия;
Тебе сакатъ да те фататъ,
Дѐ гиди, Кара-Петре дѐлия;
Кя те о́днесатъ джу'абъ да давашъ,
Дегиди, Кара-Петре дѐлия;
Прѣдъ пашите джелàтите,
Де гиди Кара Петре дѐлия;
Турските села àрзо'алъ дале,
Де гиди, Кара петре дѐлия;
Тебе да те фататъ,
Де, гиди, Кара-Петре дѐлия.
Стретъ чàршия да те о́бесатъ,
Де гиди, Кара-Петре дѐлия;
Зàщо нѐ можатъ зулумъ да праватъ
Де гиди, Кара-Петре делия;
Не сумъ вùнаръ вино да точамъ
Де гиди, Màрио посестримке,
Не сумъ мома рàкия да служамъ,
Де гиди, Màрио посестримке;
Туку сумъ юнакъ со юнаци да се борамъ.
Де гиди, Màрио, посестримке;
Колко кя можамъ душмани кя коламъ
Де гиди, Màрио, посестримке.

Иванъ войвода и майка му

Баба Митра плачеше,
Горе в'планина се качуаше (2)
На пóлъ патъ ми найде Стòянче
Стóянче младо байрàктарче, (2)
Ти се моламъ Стòяне,
Да не виде синъ ми Ивана? (2)
Де гиди бабо, стара бабо,
Той е на върхъ Пиринъ-Планиа
Со него води пéдесетъ мина (2)
И ясъ тамо, бабо, кя одамъ,
Шчо кя нàрачашъ да му речамъ? (2)
Баба си солдзи бришеше.
На Стòянъ му кажу'аше: (2)
Да му речишъ да слези во село,
Да видитъ чудо гòлемо, (2)
Сношчи влезе Зулко арàмия
Крена гóлѣма гюрултия; (2)
Нèвести мезе нóсе'а,
А чупи рàкия туре'а, (2)
Бабитѣ манджи прае'а,
Старцитѣ много ù маче'а, (2)
Вечера, синко, нарàча'а,
Пакъ сакатъ вечеръ дà дойдитъ,(2)
Много търчаше Стóяна,
Се качи на върхъ Пиринъ-Планина,(2)
Тамо ми найде Ивана,
Оро водеше со пèдесетъ мина, (2)
Добре ми дойде Стòяне,
Шчо àберъ кя ми дòнесишъ? (2)
Слушай Иване капùдане;
Лошъ àберъ кя ти донесамъ; (2)
Нá патъ я найдовъ майкати,
Плачеше, тебе бараше; (2)
Солдзите си ù бришеше.
Зâ тебе, Иванъ, нарачаше, (2)
Да слезишъ долу во село,
Да видишъ чудо гòлемо (2)
Сношчи влезе Зулко арàмия,

Крена го́лема гюрултия, (2)
Нѐвести мезе носе'а,
Чупи рàкия тура'а, (2)
Бабите манджи пра'еа,
А старите ѝ мече а; (2)
Силно си викна Ивана
За сега ви сакамъ верна дружина; (2)
Пушкитѣ да ѝ готвите,
Сабьите да ѝ точите, (2)
Бърго в' село да слезиме,
Да видиме чудо го́лемо, (2)
Дружина викна про́викна:
Пушкитѣ ни сетъ готови, (2)
Пушките ни сетъ готови,
Сабьитѣ ни сетъ точени; (2)
Кога влезе Иванъ во́ село,
Со пе́десетъ мина по́ него, (2)
Не́вести и чупи плаче'а,
Старци и баби се моле а; (2)
Майка Ивана го бац'аше,
Го бац'аше и му велеше: (2)
„Да знайшъ, синко, да умришъ
Селото да куртулисашъ".
Тогай си викна Ивана:
Се́лани, бракя, се́лани, (2)
Каде е Зулко ара́мия;
Тука е горе во ко́рия; (2)
Кога Иванъ одеше,
Зулко оро играше, (2)
Него'а песна пееше,
На дружина велеше: (2)
Пейте, дружина, ѝграйте,
Оти сме вечеръ нà гости. (2)
Иванъ се викна про́викна,
Сега кя о́йшъ во гости. (2)
Тѫргна си пушка Ивана,
Го удари Зулко во чело; (2)
И друдзите пушки фърла я

Турците ѝ уби'а, (2)
Извади Иванъ сабьята,
На Зулко му зеде главата. (2)

Митко войвода

Старъ во́йвода плачеше
На планините велеше: (2)
„Седите со здравйе, планини
И вие гори зе́лени; (2)
И вие сенки де́бели
И вие води студени; (2)
Жалъ ми е отъ васъ да се о́тделамъ,
Остарефъ векье не́можамъ (2)
Старъ во́йвода про́викна:
Сберете се верна дружина, (2)
Со́ мене да се простите,
Кя бегамъ, кя ве о́ставамъ (2)
Жалъ мие отъ васъ да се о̀тделамъ
Остарефъ векье, не́можамъ, (2)
Пушка не́ можамъ да търгамъ,
Душмани турци да тепамъ. (3)
Другарите викна'а провикна'а;
Насъ со кого кя ни о̀ста'ишъ? (2)
Слушайте верна дружина:
На мое место да е Ва́сила; (2)
Той етъ уменъ и здравъ на́ сърдце,
Той етъ по́-юнакъ о̀тъ мене. (2)
Кога отъ другаритѣ сео'дели,
Се́дна во́йвода да плачитъ; (2)
Дѝгна си гла́ва на́ горе,
На Бога се молеше: (2)
„Врати ми, Боже, младостьта,
Да се качамъ на върхъ планина, (2)
За мои бракя рѝсяни,
Да о́тепамъ турци душмани“ (2)

Янко войвода

И ясъ бѣфъ юнакъ како тебе
Де гиди юнакъ Янко во́йвода (2)
Земафъ пушка во десна рака,
Де гиди юнакъ Янко войвода. (2)
И сабята во лева рака,
Де гиди юнакъ Янко войвода, (2)
И се качифъ горе на планината,
Де гиди юнакъ Янко войвода, (2)
И со мене водефъ педесетъ мина,
Де гиди юнакъ Янко войвода, (2)
Со турскиотъ а́скеръ сумъ се тепалъ,
Де гиди юнакъ Янко войвода, (2)
И ти се фалишъ оти грабна двѐ деца,
Де гиди юнакъ Янко во́йвода (2)

Марко войвода

Легналъ во̀йвода за́спалъ,
Пот'тие буки, леле, го́леми,
Пот'тие буки го̀леми,
Лошъ сонъ войвода, леле, вѝдело;
Войвода вѝкна про̀викна:
Ста́нете, леле. верни другари,
На по̀лъ ноки лошъ сонъ вѝдофъ,
Ста́нете и вие да слушате;
Надъ насъ темни облаци,
И маглата ни слезе, леле, до́ глава;
Едни со други викафме,
Не можефме, леле, да се видиме,
Па̀найотъ вели говори:
„Лошъ, сонъ е, леле, Марко войвода;
Аскеротъ кя ни ба́стиса,
Насъ живи, леле, кя ни фататъ".
Ушче зборотъ не до̀рече,
Силни пушки, леле, се фърлия;
Марко викна, провикна:
Дӂрще се, леле, верни другари,
Аскеротъ ни ба́стиса,

Юсуфъ-арапъ, леле, пашата;
Много пушки фжрлия,
Панайотъ, леле, го удрия.
Тогай се Марко на́лути,
Юсуфъ-арапъ по̀ рамо, леле, гоудрия
Сите другари избега'а.
Единъ съ другъ, леле, не се видо'а.
Марко вели, го́вори:
Ето сонотъ, леле, шчо ни стори!

Борянъ войвода

Борянъ войвода се фалеше,
На Ристана велеше:
Рùстано, море посестримке,
Нема по̀ юнакъ о̀тъ мене,
Не фалисе либе Боряне,
Мнозина има по́-юнаци;
Борянъ се много на́лути;
Слушай ме дюлберъ Рùстано,
Кя одамъ по̀-юнакъ да барамъ,
Ако по̀-юнакъ нѐ найдамъ,
Тебе кя те за́коламъ.
Кùнисалъ Борянъ да оди,
Найде юнаци кай върше'а,
Помози Богъ, млади юнаци,
Далъ ти Богъ добро юначе;
Ясъ сумъ Борянъ во́йвода,
Барамъ по̀-юнакъ о́тъ мене,
Тука е цжрна ара́пина,
По една чупа зематъ секо'а не́дела;
Вчера ми зеде сестра ми,
Тука е близу на́ поле,
Ако мо́йшъ да го о̀тепашъ
Нема по̀ юнакъ о̀тъ тебе.
Кùнисалъ Борянъ и о́тиде,
Арапиноть си спиеше,
Тжргна стрелба го удари,
Арапиноть 'ичъ не сѐ сети,

Саде отъ сонъ се рàзбуди,
По Боряна се ùспущи;
Фати Борянъ да бега,
На патъ ми найде старъ дедо,
Со меденъ кàвалъ свиреше,
Бóрянъ му се молеше;
Кай да се скриямъ, старъ дѣдо?!
Ушче зборотъ недòрече,
Цѫрнъ áрапинъ му дойде;
Дедо се викна, провикна:
„Бегай отъ тука, цѫрна арапина;
Борянъ войвода зàмързна,
Падна умренъ нá земя;
Стари дедо мнòго се нáлути,
Со кàвалотъ по чело го удри,
Пàдна àрапотъ и умре;
Дедо Барянъ си го рàзбуди:
Стани, юначе, нé бойсе,
Арапотъ си го óтепафъ;
Тогай Борянъ се рàзбуди
И му баца десната рàка;
Извади Борянъ сабята,
На умренио му зеде главата,
Тогай се врати Борянъ,
Да я земе Катѐрина;
Я зеде и я óтнесе во селото
Се чуде' а мало и гóлемо
Цела наи' я се куртулиса;
Кùнисалъ Борянъ дома да оди,
Со два'есетъ маски жито пó него,
Кòга го вùде Рùстана,
Много ми се упаши:
Сега кя ме зàколитъ;
Борянъ се викна, провикна:
Кай си дюлберъ Рùстано,
Има пó юнакъ óтъ мене,
Арапо старъ дедо óтепа,
Со меденъ кавалъ пò чело.

Стефанъ Войвода.

Боленъ лежитъ Стефанъ во́йвода,
Петъ го́дини на постела;
Много баби му бае'а,
Екими ùлачъ му дава'а,
Стефанъ пакъ не оздравуаше,
Ушче се поболуаше;
Майка на Стефанъ вèлеше:
Слушай ме синко Стефане,
Боленъ лежишъ петъ години
Мож'да имашъ гре'ой го́леми;
Доста, синко, со мàги
Да викамъ три попой,
И испо́ведникъ, да се испо́ведишъ
Гре'ойте ла си ù ùскажишъ,
Синко, да се прùчестишъ,
Нà Бога да се пòмолишъ
Гре'ойте да ти ù проститъ,
Може, синко, да о́здравишъ.
Стефанъ майка си я пòслуша,
Викна три пòпо'и,
Исповéднико по́ ними,
Стефанъ в'постела седеше,
Исповèднико му велеше:
Ка́жи ми, синко, Стефане,
Ка́жи ми твойте гре'ой,
Ка́жи ми и не лажиме,
С' име Божие кя о́здравешъ;
Стефанъ на исповедника велеше:
„Гòлеми сетъ моите гре'ой,
Много гре'ой сумъ нàпраилъ,
Може и да сумъ забòра'илъ;
Единъ грефъ шчо сумъ на́праилъ,
Той е много го́лемъ:
Кога шетафъ во́йвода,
Со триста души по́ мене,
Со турците се биефме,
Во Сѫрбия отидофме,
Во турско село влегофме,

Много турци зàклафме,
Найдофъ èдна туркинка,
Со мало дѐте во сѫрце,
Извадофъ острата сабя,
Туркинката я рàспорифъ,
Дете мало ѝ ѝзвадофъ
Нàдворъ на́ патъ я о́стаифъ,
Со коньо я ѝзгазифъ,
Дома си дойдофъ,
От'тогай се пòболифъ;
Попò'ите мо́литва му пея'а
И масло му свете'а,
Одвай Стефанъ се пре́кѫрсти,
Попотъ го прѝчести;
Нѐ стори ни две не́дели
В'еднашъ Стефанъ о́здраве.

Свадба кя пра'итъ Петре вòйвода,
Свадба кя пра'итъ симъ му кя женитъ
Много свàто'и той си по́кани,
И най юнаци вòйводи;
Го по́канилъ гѫрчкио вòйвода,
Го по́канилъ нунко да му биди,
Сите свато'й дойдо'а,
Дойдо'а и сите во́йводи,
Петре на свàтò'ите имъ велеше:
Нункото нема да дойдитъ,
Нунко мие гѫрчкио во́йвода;
На Петра книга му до́йде,
Отъ Качъ — Андонъ гѫрчки во́йвода,
Боленъ сумъ, Петре, не́ можамъ,
Да не ме чекашъ, — нѐидамъ.
Петре много се нàлути,
Слушайте вие войводи:
Нункото нейки да дойдитъ,
За èдна две кя му платамъ.

Павле воойвда.

Павле пѝсмо пееше,
Дробни солдзи ронеше,
На дружината имъ велеше:
Лошо писмо имамъ òтъ дома,
Ето шчó пишатъ зà мене:
„Предай се, Павле, кланяй се;
Доста шета по плáнина,
Два'есе гòдини вóйвода,
Не ти е жалъ за кукята,
Не ти е грефъ за дéцата;
Кукята ти я бастѝса'а,
Дéтето ти го зéдо'а
Во àпсана го кладо'а;
Акс ти не се прѐдавашъ,
Дéтето кя ти зáгубатъ".
Удри писмото òтъ земя,
Кáй сте бре вéрни другари,
Сò мене вия да идете.
На чѝфликотъ ние да ойме
Пàшата робъ да го фатиме!
На чифликъ отидо'а,
Тамо пàшата ручаше,
Юнаците се испущи'а,
Пàшата го върза'а;
Пàшата вели, гòвори:
Бра'о бре Павле вòйвода,
Дéтето кя ти го пущамъ,
И много пари кя ти дамъ;
Павле пàшата нѐ пòслуша,
Го качи горе на плàнина;
Павле на пàшата велеше:
Слушай бре пáша, Юсувъ пáша,
Чие дете во àпсана зáтвори,
И чия кукя бастѝсваше;
Како койнь кя те вя'амъ,
Како бравъ кя те коламъ;
Бѫргу книга да пратишъ,
Детето да го дòнесишъ;

Пáшата книга си прати;
„Детето да го пущите.“
На Павле му дòйде дѐтето,
Павле на пáшата велеше:
„Айде бегай, Юсуфъ пáша,
Оти сумъ далъ клетва,
На чѝфликъ пакъ ако те найдамъ
Да знаишъ кя те за́губамъ;

Кралевике марко и царската щерка

Кралевике Марко кѝниса да оди,
Кѝнисада оди во а́рапска земя;
На́ патъ му ѝзлезе единъ стари дедо,
Во рака носеше торба со земя.
Помѝзи Богъ, Кралевике Марко,
— Далъ ти Богъ добро, ти стари дедо,
Каде кѝниса Марко да одишъ?
Ясъ кя одамъ во а́рапска земя;
Я крения, Марко, оваа торба?
Ако можешъ торба да кренишъ,
Тогай, Марко, на битка да одишъ
Шчо зборвашъ та̀ка ти стари дедо?
— Ясъ пиямъ чаша отъ педесетъ ока,
Како не кя кренамъ ѝвая то́рба;
Крена Марко не́ можи да я крени,
Одвай Марко я мѫ́рдна отъ земята,
Тогай Марко викна, провикна;
Шчо е то'а чудо гѝлемо?
Не етъ, Марко, тѝрба со земя,
То'а е, Марко, целата земя.
Толко юнакъ Марко, да нѐ бидишъ.
Отиде Марко во Арапска земя,
Шчо седе три го́дини време-
Шчо ѝзлезе една стара баба,
Шчо и нàучи сите цѫ́рни àрапи,
Да фърлатъ сàбите на зе́мята,
Шчо се спущи да се бие,

Шчо му се пресѐко'а копитата на г.льо,
Падна Марко и го фатия,
Го клàдо'а во темни, зàндани,
Шчо ми лежа деветъ години,
Шчо я ùзлажа царската кьерка,
Испущиме за нéвеста кя те земамъ,
Ахъ шчо се ùзлажи царската кьерка
И го ùспущи Марко Кралевике,
И си отидо'а Прилепско пóле,
Тамо сѐдна ручекъ да ручатъ,
Я виде Марсо цжрна нà лице,
Извади Марко стребрена сабя
И прѐсече цжрната глава,

Марко Крале и малъкъ Димче

Марко вó дворъ сѐдеше,
Со много юнаци вóйводи,
Ройно вино пие'а
За кой пó юнакъ збóрва'а.
Хито войвода говори:
„Димче пó юнакъ кя биди,
Ако ущче малко пòрасти,
Пò юнакъ кя биди, Марко, и òтъ тебе
На Марко арно не му падна,
Марко сонъ не гó фати,
И мислеше како да го зáгуби,
Отъ тамо книга му прати,
Нà гости Димче го пóкани,
Дùмче мàлъ се ùзлага,
Отиде кай Марко нà гости,
Марко Димче го ùзлага,
Го ùзваде Прилепско поле:
„Айде бре Димче юначе-
Двата каменъ да фжрламе;
Марко каменъ си фжрли,
Дáлеко ùляда нодзе;
Отъ далеку не се виделъ;
На Марко арно не му дойде,

Со èдно дете се устрами,
Вявнали коньи да одатъ,
Марко пòмина пó него,
Извади острата сабья,
Го прèсече Димчето на полò'ина;
— Димче викна, прóвикна;
Сѫрцето много ме боли;
— Марко му вели гóвори;
И мене така ме болеше;
На коня навèдисе,
Вèднашъ кя ти пóмине;
Димче на конья се нàведи,
Прéсеченъ падна отъ коньо;
— Димче си викна, прòвикна:
Люто Марко го зàколна:
„Прóклетъ да си Марко Крале,
Да умришъ гробъ да не ти си найде,
Зàщчо нà гости ме пóкани,
И младъ ме зàгина.

2

Марко Крале, гости си кани,
Колко си пóкани, сите му дойдо'а
Си седна'а на честна трàпеза,
Единъ со други му'абетъ си прàя'а
Тогай Марко вели имъ гóвори:
Кя не прашамъ, гости, право ми кажете:
Да ли ке ве àреса моята рàкия?
Единъ отъ гостите на Марка му рече:
„Отъ сé Марко имашъ, само èдно немашъ,
Само éдно немашъ — Охридска летница.“
— Тогай Марко вели гóвори:
На гостите се пòмоли,
Малко кя се зàбавамъ,
Летница кя дòнесамъ.
Отиде Марко кай враната коня
Марко на конь вели му гóвори:
„Дó сега мене много си ме слушалъ
Сега кя ойме во Охрида града,
Ушче не клàени подзете на зèнги,

Марко се найде на Бучина града;
Таму я найде Гюргя посестрима;
Тури Гюргьо ракия да пиямъ,
Ясъ кя одамъ Охридъ за летница.
Марко зеде чаша со ракия,
Се напи и за Охридъ кйниса,
Щчо отиде во Охрида града
И си купи Охридска летница
Кйниса Марко дома да си оди,
На патъ найде Муса кеседжия;
Помози Богъ Марко Крале,
Дай Богъ добро, Муса Кеседжия;
Се фатия двата да се боратъ,
Муса падна в'земя до колена;
Се налути Муса кеседжия,
Падна Марко в' земя до пояса,
Му изваде сабья глава да му сечи;
Тогай Марко на Муса му се молеше;
Не ми земай тука моята глава,
Однесиме до Бучина града,
Во Бучина града, кай Гюргя посестрима
Ясъ имамъ пари много да платамъ
Щчо сумъ му пилъ вино и ракия,
Да речамъ алалъ да ми и стори.
Се излага Муса кеседжия,
Та го однесе во Бучина града,
Во Бучина града кай Гюргя посестрима
Щомъ го виде Гюргя посестрима,
Тогай Гюргя викна провикна:
Марко носишъ вързанъ, Муса Кеседжи
Донеси го има да ми плати,
Щчо ми е пилъ вино и ракия.
Ела, Муса, ракия да пиеме.
Се напи Муса и сопотъ го фати;
Тогай стана Гюргя посестрима,
Го одвърза отъ деветте синджири,
Извади Марко острата сабья
И му зеде негоата глава,
И си вявна Марко врапата коня,
Отиде Марко кай капенитѣ гости,

И имъ даде Охридскѫ летница;
Тогай гоститѣ Марка го праша'а;
Щчо си, Марко, толко ти уплашенъ!
Тогай Марко вели и го́вори:
На̀ патъ ми ùзлезе Муса Кесе́джия,
Се борефме гла́вата му зе́дофъ,
Тогай гостите сите се почудия
Ка̀ко го на̀дви Муса Кесѐджия.

Мицко комита

По̀молилъ Бога Мицко ко́мита
Па дай ми, Боже, хубава пролетъ (2)
Па дай ми, Боже, хубава пролетъ.
И ясъ да си зберамь мало дружина, (2)
И ясъ да си зберамъ мало дружина
Мало дружина педесетъ мина (2)
Педесетъ мина млади мѝмчиня,
Млади мѝмчиня сѐ прилепчиня; (2)
Па ясъ да пойдамъ горе планина,
Горе планина в' село Слатина, (2)
В' село Слатина стреде в'стрѐдъ село,
Тамо да я видамъ джанъ Кара̀мфила (2)
Тамъ да я видамъ джанъ Кара̀мфила,
Тамо ми я найде Джанъ Кара́мфила
Джанъ Карамфила, Джемаилъ посестрима
Джемаилъ посестрима; (2)
Ясъ кя те прашамъ, джанъ Кара̀мфила,
Джанъ Кара̀мфила, джанъ трандафила (2)
Кя те прашамъ право да ми кажишъ,
Право да ми кажишъ, мене да не́ лажишъ. (2)
Ако мене да ме ùзлажишъ,
Кя ти прѐсечамъ бѣлитѣ рацѣ. (2)
Делми ме прашашъ, Мицко ко́мита,
Право кя ти кажамъ, тебе не тѐ лажамъ (2)
Вчера Джѐмаилъ тука си беше,
Много дружина той си имаше, (2)
Много дружина той си имаше,
Много дружина педесетъ мина (2)

Гйорги комита

Айде Гйорги, башъ ко́мита,
Доста шета, Гйорги, по пла̀нина (2)
Доста шета, Гйорги, по пла̀нина;
По планина, Гйорги, по друмове, (2)
Много куки, Гйорги, си за́пустилъ,
И твоята кукя, Гйорги, я за̀пусти, (2)
Много майки, Гйорги, си ра̀сплакалъ
И твоята майка, Гйорги, я ра̀сплака (2)
Айде Гюргьо посестримке,
Веке ми се здодѐало (2)
Шетаекимъ, Гюргьо, по пла̀нина,
По пла̀нина, Гюргьо, по друмови, (2)
Турски глави сечеекимъ
Жолти лири, Гюргьо, земàскимъ (2)
Стани, Гойрги, да не станишъ,
Потерата, Гйорги, те сàрдиса, (2)
Ако дойдатъ, Гюргьо, нека дойдатъ (2)
Дай ми, Гюргьо, мартинката
Бегай, Гйорги, кя те фататъ
Кя ти вързатъ раце на опако. (2)

Кара-Гйорги комита

Извикалъ Кара-Гйоргия,}2
Отъ високата пла̀нина: }
Дружина вѣрна дружина,}2
Бѣрете цвѣкя уба'и; }
Зберите цвекя нето-прасъ,}2
Напра̀'ите китки го́леми; }
Напра̀'ите китки го̀леми, }2
Накитете пушки сребрени; }
Точите остри ножови, }2
Кя слеземе се́ло Топлица; }
Кя слеземе сѐло Топлица, }2
Кай Топличкиотъ ма̀настиръ; }
Кай Топличкиотъ ма̀настиръ,}2
Ма̀настиръ Свети-Нѝкола; }
Кя оймe при егуменотъ,}2
При егуменотъ Ва̀сила; }

Тамо кя се исповѐдаме }2
Грѐ'ойте кя си искажиме:}
Грѐ'ойте шчо сме пра'иле, }2
Колко турци сме зàклале;}
Сме зàклале и кя колиме, }2
Куките да имъ затвориме}

Василъ комита и майка му

Седи нѐ оди башъ арàмия,
Де гиди юнакъ, синко, Вàсиле (2)
Зàшчо не е сѐга то'а време,
Де гиди, мили синко, Вáсиле, (2)
Сега е джѐлилъ паша и цьрпио Юсуфъ àрапъ,
Де гиди юнакъ, синко, Вàсиле; (2)
Кя те фататъ гла'ата кя ти зематъ,
Де гиди, мили синко, Вáсиле, (2)
Отъ Турци не се плашимъ, на Турци не се кланамъ;
Де гиди стара майко, де гиди; (2)
Ясъ кя се качамъ горе на плàнина,
Де гиди стара майко, де гиди; (2)
Ясъ кя си земамъ две дѐца бóгати,
Де гиди мила майко, де гиди; (2)
Две деца бóгати отъ аджи Петъръ,
Де гиди стара майко, де гиди; (2)
Отъ тия кя зематъ чѐтири 'ùляди лири
Де гиди мила майко, де гиди; (2)
Ясъ кя си зберамъ гòлема тайфа,
Де гиди стара майко, де гиди, (2)
Ясъ кя си коламъ Турци душмани,
Де гиди, мила майко, де гиди, (2)
За мойте бракя рùсяни,
Де гиди стара майко, де гиди. (2)

Юнакъ Трайко и убава Стойна

Пиле ми пишчи в' гора зѐлена,
Гласотъ се слушатъ много надàлеко,

Кой шчо го слушалъ, сѐ ми се чуделъ,
Дека ли пиле жално пишчело,
Шчо ми дòчула убава мома,
Убава мома, руса ми Стойна,
Руса ми Стойна, бѫргу свършена
Шчо ми о́тишла во гора зѐлена,
За да ми вѝди шчо́ пиле пишчи;
Тая нѐ нашла пиле да пишчи,
Туку ми найде нѐизинъ по́братимъ,
Нѐизинъ по́братимъ, Трайко о́вчаро;
Свършенъ за́ нея отъ две нѐдели,
Луто рането со два куршума,
Отъ клето турче, младо па́дарче;
Шчо я сакало Руса ми Стойна,
За да му биди млада ка́дѫнка;
Руса ми Стойна крѐнала Трайка,
Та го о́тнесла на раце до́ма;
Му превързала лутата рана.
Три месеци лежалъ Трайко у Стойна,
И му òздраве лутата рана;
Та се о́бружалъ со чифтъ пѝщоли;
Со чифтъ пѝщоли, два́ жълто́медни,
И ми о́тиде в'го́лемо сѐло,
За да го бара турче па́дарче;
В' срѐдъ село влеголъ Трайко òвчаротъ
Трайко ми викна Турче па́дарче,
Да му ѝзлезитъ да се о́бидатъ,
И кой етъ юнакъ да се по̀знаитъ,
А не о́гскришемъ Турче да бие,
Кога ми чуло Турче па́дарче,
Отъ стреде село отъ Трайко гласо;
Той се убоя да му ѝзлезитъ,
В' стрѐде село мегданъ да дели;
Та си о́блеколъ а̀лишча 1) женски,
Та зелъ чòрапотъ той да си плети
Трайко òтиде, та го òпленилъ,
Та го ѝзнесолъ во сре́де село,
И му пре́секолъ русата глава.

1) Дрехи

Секой шчо виделъ сé се зàчудилъ,
И секой му рече àлалъ му било,
Алалъ му било на Трайка óвчаро.

Юнакъ Гаврилъ помага на Марко

Гàвр'илъ вóдворъ вечераше,
Отъ Марко книга му дойде,
Во книга му пишуаше,
На войска го канеше,
Гавр'илъ коня гóтвеше,
Седлото му клаваше,
На коня му велеше,
Дробни солдзи ронеше:
„Слушай, коньо, те готвамъ,
Сó тебе дàлеко кя одамъ,
Преку деветъ плàнини,
Тамо сетъ наши душмани;
Сношчи Марко ни кани,
Со àрапи кя се биеме.
Кùнисалъ Гавр'илъ и òтиде,
Преку деветъ плáнини,
Со àрапи битка фàтиле,
Се биле дò три гòдини;
Богъ да бие стара арàпина,
Шчо ми àрапи нáучи:
Зáпрете вода да нè течитъ,
Сами кя се прèдаватъ;
Бàрале вода нè нашле,
До три дена траяле;
Вùдо'а не вùдо'а,
Сами се предáдо'а
Во зáндани и затвòри'а,
Гавр'илъ со Марко куртулùса'а
Друдзите сите умре'а.

Стоянъ и майка му

До три ми пушки пукнале,
До три юнака пàднале,

На рамно по́ле Косово,
Ко́й жали не́ жали,
Сто́яна майка — о́двише.
Ста̀ни ми, сине, Сто́яне,
Да видишъ Сава вдо́йца,
Со седумъ — осумъ сѝрака,
Девети сѝракъ у люлка;
Нѐможамъ, майко, да станамъ,
Цѫрна земя ме прѐзела,
Змия ми о̀чи ѝспила;
Ста́ни ми, сине, Сто́яне,
Да видишъ стадото на́ време,
Стадото не е наранено,
И блее, синко, за́ тебе;
Коньотъ не е поенъ на́ време,
И цвили, синко, за́ тебе;
Стоянъ отъ гроба го́вори:
Про̀дай го, майко, стадото,
Стадото и враната коня;
Да ранишъ деветъ сѝрака,
Да ранишъ деветъ сѝрака,
И моя Сава вдо̀йца.

Пленетъ Гйоргия

Отъ здола́ гласъ се слушаше,
Турскио а́скеръ идеше,
Со петъ юнаци вѫрзани,
Со̀ нифъ и младъ Гйоргия,
Мара на̀ порта седеше,
На майка му му велеше:
Излези, майко, да видишъ,
Гйоргия вѫрзанъ го носатъ,
Со́луна града кя одатъ.
Зборуватъ кя го о́бесатъ;
Майка му викна, провикна:
Ахъ леле, синко, Гйоргия,
Кога ти велефъ нѐ слуша,
Не излѐзуай, синко, ара́мия,

Арáмия кукя нé рани,
Отъ куршумъ, синко, кя умри.

Младото байрактарче

Море се сóбрале, се нáбрале,
На нашата пуста Шаръ-плàнина,
Море на нашата пуста Шаръ-плàнина,
Триста души арáмии;
Море триста души арáмии,
На тристата три вóйводи:
Море на тристата три вóйводи,
Три вòйводи, три байрáктари;
Сите ядатъ, сите пиятъ,
Море сите ядатъ, сите пиятъ;
Едно младо байрàктарче,
Море едно младо байрáктарче,
Нито ядитъ, нито пиетъ:
Море нито ядитъ нито пиетъ,
Туку шета горе долу;
Море туку шета горе долу,
Нисъ пустата Шаръ-плàнина;
Море нисъ пустата Шаръ-Плàнина,
Сабята си я потòчуе;
Море сабята си я потóчуе,
На дружина имъ гòвори;
Море на дружина имъ гóвори,
Слушайте моя дружина;
Море слушайте моя дружина,
Я стàнете да одиме,
Море я стáнете да одиме,
На тая пуста Демиръ-Кàпия;
Море на тая пуста Демиръ-Кàпия,
Да плениме търговците,
Море да плениме търговците
Щчо кя идатъ отъ пàна'иръ.

Айроле ага и Гика капиданътъ

(По говора на с. Цѣръ-Кичевско)

Айде, айде море, Айруле аго,
Двата да бегаме:
Айруле Солпле море,
Двата да бегаме:
Море да бегаме, Айруле ага,
Дворечка пла̀нина;
Айруле, Солпле море,
Дворечка пла̀нина;
Море по́ насъ идатъ, Айруле ага,
Самъ Айрадѝнъ-Па̀ша,
Айруле Солпле море,
Самъ Айрадѝнъ-Па́ша;
Еда войска водитъ, Айруле ага море,
Че́тири та̀бури,
Айруле Солпле море,
Че́тири та̀бури;
Еда Цѣрско-поле, Айруле, ага море,
Нѝзамъ ѝсполнилъ,
Айруле Солпле море,
Нѝзамъ ѝсполнилъ;
Еда напрѣдъ о́ди, Айруле-ага море,
Гика капида̀нотъ.
Айруле, Солпле море,
Гика капида̀нотъ,
Еда кини, кини, Айруле-ага море,
Стребрени петлици,
Айруле Солпле, море,
Стребрени петлици;
Еда да напълнишъ, Айруле-ага море,
Твоя танка пушка,
Айруле, Солпле море,
Твоя танка пушка;
Еда право мери, Айруле-ага, море,
Право да по̀годишъ,
Айруле, Солпле море,
Право да по́годишъ;
Еда да го удришъ, Айруле-ага море,

Гика капидàнотъ,
Айруле, Солпле море,
Гика капидàнотъ:
Еда да го удришъ, Айруле ага море,
Мегю цжрни óчи
Айруле Солпле, ага море,
Мегю цжрни óчи.

Шàкиръ-бего кула гради,
Николино мори; (2)
Кула гради, Мелнишкото,
Николино мори; (2)
Мелнишкото Цапарево,
Николино мори; (2)
Цапарево стредъ сèлото, (2)
Николино мори; (2)
Ни вùсока, ни шùрока,
Никóлино мори; (2)
Тàмамъ за два мина,
Николино мори; (2)
Шакиръ бего джрва бери,
Николино мори; (2)
Николина кàфе вари,
Николино мори; (2)
Задáдесе темна магла,
Николино мори; (2)
Не е магла, како магла,
Николино мори; (2)
Туку ми сетъ айдуците,
Николино мори; (2)
Айуците Малèшевски,
Николино мори, (2)
Малèшевци, Себеровци,
Николино мори; (2)
Припука'а танки пушки,
Николино мори; (2)
Зàла'а селски псета,
Николино мори; (2)
Задрънка'а тамбурите,

Николино мори (2)
Наближи'я до кулата,
Николино мори; (2)
На̀предъ беше а́йдутъ Ильо,
Николино мори; (2)
И по́ него двата бракя,
Николино мори; (2)
Двата бракя — Голчовите,
Николино мори;
И по̀ него грънчаръ Гйорги,
Николино мори; (2)
Прогóвори гърнчаръ Гйорги,
Николино мори; (2)
Селямъ алю̀кимъ, Шакиръ-бего!
Алю̀кимъ сѐлямъ, гърнчаръ Гйорги! (2)
Тръгна сабя гърнчаръ Гйорги.
Николино мори; (2)
Кòса бара, кòса нема
Глава да му земи: (2)
Бела глава, како тиква,
Николино мори (2)

Вòйдане, море, Вòйдане,
Кà̀й беше ти петъ гóдини;
Кà̀й беше ти петъ гóдини,
Петъ гòдини дома нé дойденъ;
Петъ гóдини дома нé дойденъ,
Да си видишъ дéцата;
Да си видишъ дѐцата,
Дéцата, Воùдане — жéната;
Вòйданъ вели гóвори:
Остайме, Милке, нéпрашай;
Една гóдина бефъ кóмита,
Четири гóдини в'тѐмница;
Четири гóдини в'тѐмница,
На̀ нозе тешки жéлеза;
На̀ нозе тешки жéлеза,
Плачефъ за̀ тебе и за дéцата.

Шчо мие мило, майко мори,
Ко́мита да ùзлезамъ: (2)
Ко́мита да ùзлезамъ,
По турски сѐла да одамъ;
По турски сѐла да одамъ,
За ѐдна десетъ да вратамъ (2)
Турски куки да горамъ,
Млади àнамки да пленамъ; (2)
Млади а́намки да пленамъ,
Турци душмани да коламъ; (2)
Турци душмани да коламъ
И ако умрамъ да нѐ жаламъ. (2(

Хубава Иванка отмъстява за брата си.

Пушка пукна горе на пла̀ни́на;
Шчо се дочу до стрѐдъ село,
Тòгай излé́го'а сите сѐлани,
Да видатъ шчо се сто́рило;
Со́ нимъ ùзлезе убава Иванка
Тая ùзлезе отъ сите по́ горе,
Кога да вици, щчо́ кя види,
Юнакъ Кùтанъ удренъ в' гра̀ди,
Той ù беше братъ на Иванка,
Си го грабна го о́днесе дома;
Иванка зеде танката пушка,
И се врати пакъ на пла́нина,
Тамо бе'а турци янùчаре,
На юнакъ Китанъ лоши душмани;
Търгна Иванка танката пушка,
Глава̀таротъ в'гради го удри,
Колко слуша'а сùте се чуде'а,
Алалъ да ù е на убава Иванка.

Майка Иванъ го прашаше:
„Кàй беше, синко, цѣла нѐдела?“
„Бефъ, майко, горе в' планина,

Стрико ме зеде на́ гости;
Деветъ пла̀нини шетафме,
Петнаесе душмани отѐпавме,
Во ѐдно ба́чило отидофме,
Петъ брави за́клафме,
Петъ брави за́клафме,
Тамо и испѐкофме.
Кога на майка му Иванъ кажуаше,
Тамо баба Евда си бѣше,
Баба на́ конакъ ѐтиде,
Ивана го прѐдаде,
И джа̀ндари отидо'а,
Иванъ на̀ конакъ го зѐдо'а,
Ча́ушотъ го прашаше;
Кай ти е Ильо вѐйвода?
Той си е горе в'пла̀нина,
Со двеста верни другари;
Кога чу Ильо вѐйвода,
Оти внукъ му во а́псана го кла̀до'а,
Си ѝ со́бра сите другари,
И влезе натре в'ка̀саба;
Ко́накотъ го скърши,
И внукъ му го ѝспуши,
Много Турци ѐтепа,
Евда я направи на па̀рчиня.

Митанъ и Ибраимъ

Майка на Мѝтанъ велеше:
Слушай ме, синко, Мѝтане,
Рано на̀ бостанъ не́ оди,
Ти имашъ много душмани,
Душмани Турци Алда̀нчани,
И най лошите Търнѐвчани;
Мѝтанъ на майка велеше:
Остай ме, майко, не ка̀жи ми,
Отъ Турци не сѐ боямъ,
И тие душа, ѝ ясъ душа,
И тие пушка, ѝ ясъ пушка,
Со турци ясъ кя се борамъ;

Мѝтанъ майка нѐ слуша,
На̀ патъ го стрете Ибраимъ,
На Мѝтанъ му велеше:
Кай си бре Мѝтанъ гяурче?
На кого ти се фалеше!
Отъ Турци ти не сѐ боишъ:
„И тие душа, ѝ ясъ душа,
И тие пушка, ѝ ясъ пушка;
Мѝтанъ нишчо нѐ рече,
Скришно пушка ѝзваде,
Търгна право на Ибраимъ,
Пустата пушка нѐ фати;
Тогай Ибраимъ се на̀лути,
В' гра̀ди Мѝтанъ го́ удри.

Излези море, ѝзлези,
Излези да ме ѝспракяшъ;
Ушче ѐдношъ да ме видишъ,
Кя бегамъ горе в'пла̀нина;
Кя ѝзлезамъ башъ ко́мита,
Стребрена пушка кя земамъ;
Пърфъ ба́йрактаръ кя бидамъ,
Юнаци другари кя берамъ
Турци душмани кя тепамъ,
Турски куки кя за́творамъ,
Бѐгой кя за̀пустамъ,
Послѣ ясъ ако умрамъ
За нишчо не кя сѐ жаламъ,
Саде за́ тебе кя жаламъ,
И за малко дете Мѝялчо;
Ако умрамъ арно да го гледашъ
Ка̀ко бефъ ясъ да му кажашъ,
И той ако по̀расти,
Ко́мита да ѝзлези.
Гюргя на Ивана велеше:
Богъ да те убие, Иване,
Кога за ко́мита мислеше,
За̀шчо на̀ душа ме земаше,

Ти младъ да за̀гинешъ,
И Мѝялчо сѝромафъ да го о́стайшъ?

Бо́гданка в' пла̀нина бегаше,
Ко̀сите си ѝ кинеше;
Тамо Бо́гданка си на̀йде,
Си на̀йде Петре во́йвода;
Петре на Бо́гданка велеше:
По́стой, моме, по́чекай,
Ела ка̀й мене ка́жи ми,
Шчо́ дойде тука в' пла̀нина?
Бо̀гданка на Петре велеше;
Остайте ме, нѐ ме прашайте,
Сношчи ара̀мии до́йдо'а
Ка̀й насъ в'куки влѐго'а,
Татка и майка изго́ре'а.
Бракята ми и за̀кла'а,
Сѐстра ми ми я пле́ни'а
Отъ сите ясъ о́станафъ.

Нѐвенка на Османъ велеше;
Со со́лдзи му се молеше:
Ти се моламъ, Османе,
Пушчи ме, море душмане;
Ясъ си имамъ деветъ бракя,
Деветъ бракя во̀йводи
Сите по пла̀нина шетаатъ,
Душмани како тебе отѐпа'а
Ако слушатъ за̀ мене,
Те́жко кя биди за́ тебе,
Ка̀й да се криешъ, кя те фататъ,
Живъ кя те ѝзгоратъ;
Кога сетъ Турци душмани;
Тогай Не́венка я загуби'а.
Шчо до́чуле до деветъ бракя,
До деветъ бракя во̀йводи,
Кай Османъ отѝдо'а,
Живъ Османъ го фа́тия,

В' планина го зèдо'а,
И живъ го изгòрия.

Неверностьта на Мара спрямо Фиданъ

Дойди вечеръ, Фùданъ море,
На́ гости те ка́намъ,
Зàчшо сумъ сама, Фùданъ, море,
Дома никой нема;
Ка́й тебе не́идамъ, Маро,
Отъ тебе шубе имамъ;
Да не ме предавашъ, Маро мори,
Ти во турски рàце;
Еденъ братъ имамъ, Фùданъ море,
И той да го немамъ;
Ако мисламъ, Фùданъ море
Ясъ да те пре́давамъ,
Ти да нàпраишъ, Маро мори
Убава вèчера,
Ясъ кя дойдамъ, Маро мори,
Вечеръ да ме чекашъ;
Тогай, Мара мори,
Нà конакъ о́тиде,
Вечеръ, Фиданъ море,
Кя биди кàй мене;
Си пòйде, Фùданъ море,
Кай Мара нà гости,
Колко зеде, мори,
Рàкия да пие,
Дойде Сèлимъ, море,
Сèлимъ бюлюкбàшотъ;
Дай си, фùданъ море,
Твоето оружье!
Де гиди Се́лимъ море,
Турски бюлюкбàшъ;
Глава давамъ, море,
Оружье не давамъ;
Фùданъ па Мара, море,

И велеше:
Толко ти е, Маро мори,
Твоя женска вера;
Тòгай ùзваде, море,
Танката пушка
Я удари Мара, море,
Во градите.
И си зеде, Фùданъ море,
Острата сабя;
И ùзлезе море
Низъ гóлема врата;
Сите пò него, море,
Пушки фърлия,
Пакъ Фùданъ, море,
Не го удрия . .

Ибраимъ ходжа

Богъ да го убие Ибраимъ òджа,
Ибраимъ òджа Алданчàнецо, (2)
Шчо ми ùзлезе башъ арàмия,
Башъ арáмия, башъ кесèджия (2)
Шчо ми сóбра много дружина,
Много дружина сè Дебрàнчиия; (2)
Голи боси, лути како оси,
Арáмии лути како змии. (2)
Заптùсале Прилепското поле,
Прилепското поле, Битолската кàза.
Битолската кàза, Крушовската стрàна
Ми се кàчия горе на плáнина,
Горе на плáнина, кай Бушова чéшма (2)
Ручекъ нарàч'а ягне печено,
Ягне печено, вино цѫрвено; (2)
Пùсмо ми пишитъ, Ибраимъ òджа.
До Крушовскитѣ чорбáджии; (2)
Чуйте вие власи чорбàджии,
Двайца òтъ васъ тука да дойдитé; (2)
Ми нáйде чèтири кюмурджии,
Пùсмото го далà на власи чорбàджии (2)
Писмото го зеле власите чорбàджии,

Пѝсмото го зеле, мѐджелисъ се збрали. (2)
Слушайте, бракя сите Крушóвчани,
Кóй мож'да òди при Ибраимъ оджа, (2)
Тогай се òтбрале двайца чорбàджии,
И ми отѝдо'а при Ибраимъ оджа (2)
Дá т'се много гòдини, Ибраимъ оджа,
Да сте живи, власи чорбàджии, (2)
Зàшчо ни викна Ибраимъ оджа,
Сéдите дò мене ясъ кя ви кажамъ. (2)
Чуйте вие власи чорбáджии,
Да се зберете Битола да ойге. (2)
Прѣдъ нáшата áрзо'алъ да фжрлите,
Брата ми да го пущите; (2)
Ако брат'ми не го пущите
Селото кя ви го ѝзгорамъ (2)
Дѐцата кя ви ѝ ѝсколамъ,
И васъ живи кя ве земамъ (2)
Богъ да и убие Крушовскитѣ чорбáджии
Шчо ми фърлия тешка ѝфтира
Право во Битола ми òтишле
При валията áрзо'алъ ми дале; (2)
Не ми дале àрзо'алъ за добро,
Туку дале áрзо'алъ за лошо. (2)
Немаме дѐрманъ отъ Ибраимъ оджа
Отъ Ибраимъ оджа Алданчáнецо; (2)
Сéлото кя ни ѝзгоритъ,
Дѐцата кя ни ѝсколитъ,
Насъ живи кя не земитъ;
Или Ибрáимъ да фатите,
Или нá насъ мéсто да ни найдите. (2)
Силна потера валията ми прати,
Ибраима да го фататъ. (2)
Гяоле Крушòвчани како напраиле,
Ибраймовата глава в' Битола я отнесо'а

Шчо ми е мило, мале, Сѐйменъда одамъ, (2)
Сѐйменъ да одамъ, мале, по Мориово; (2)
По Мориово, мале, село Црешлево, (2)
Ясъ да го видамъ, мале, белото Маре (2)

Дали го носи, мале, белото сайче, (2)
Шчо сумъ го купилъ, мале, Стамболъ чáршия
Стамболъ чàршия, мале, сосъ бели пáри (2)
Сосъ бели пáри, мале, отъ турски глави, (2)
Турците ѝ колефъ, мале, паритѣ имъ земафъ

Отъ Стáмболски плàнини,
На тие гори зѐлени, (2)
Тамъ младъ юнакъ слез'аше,
И дванайсе маски водеше; (2)
Си слезе во тая гора зѐленя,
До тая вòда студена; (2)
Тамо фати да пеитъ,
Гласотъ му како слáвейче: (2)
Горо ле, горо зѐлена,
Немашъ óвци да пасатъ, (2)
Немашъ óвци да пасатъ,
Нито àйдути да газатъ. (2)
Ушче зборотъ недóрече,
Излѐго'а дванайсе àйдуци. (2)
Капѝданотъ викна прóвикна;
Юнакотъ шчо го гледате, (2)
Юнакотъ да го удрите,
Нá земя да го кутните,[1] (2)
Цревата да му истурите
Стоката да му земете! (2)
Одма си пушкн фърлия,
Юнакотъ си го кутна'а (2)
Цревата му истури'а,
Стоката му я зѐдо'а. ( )
Викна си юнакъ, прóвикна:
Гла'та не ми я земайте, (2)
Ясъ да ви речамъ два збора,
Чия беше стоката:
Ние бефме тройца бракя,
Тройца бракя, четири сестри; (2)
Майка ми слепа нé глодатъ,

---

1) Повалите отъ гл. повалямъ.

Отъ мене радось сега чекатъ, (2)
Големиотъ братъ е фурнàджия
А ясъ пуста търгóвия. (2)
Малиотъ братъ пърфъ арàмия,
Кàпиданъ во тая плàнина, (2)
Стоката е на сестрите,
Ти ми си братъ да си я делите. (2)
Капѝданотъ викна да плачитъ,
Грàбна брата си да бац'итъ[1] (2)
Бърго пари не гледайте,
Пѫрвиотъ èкимъ донесите. (2)
Тóгай ми дойде éкимотъ,
И го виде болниотъ; (2)
За жалъ етъ младото юначе,
Нѐ може да се излѐку'а (2)
Капѝдано си зеде пушката.
Се удри óтъ лево во душата (2)
Двата се бация,
И тамо душа си дàдо'а.

Тебе ти рекофъ сèди нé оди,
Де море Сèлимъ аго де.
Дѐ гиди язàджия де,
Сéди нѐ оди по Морѝово,
Де море Сéлимъ аго, де,
Дѐ гиди младо турче де.
Морѝово село Рóждани,
Дѐ море Сéлимъ аго, дѐ
Дѐ гиди язàджия дѐ.
Ти си имашъ много душмани
Дѐ море Сéлимъ аго дé,
Дѐ гиди младо турче дé;
Ти си немашъ верни другари,
Дѐ море Сéлимъ-аго дѐ,
Дé гиди язàджия дѐ;
Твойте другари сѐ Мегленчани,
Дѐ море Сèлимъ аго, дѐ.

---

1) бацвамъ = цѣлувамъ.

Дѐ гиди младо турче дé.
Тие не знаятъ пушка да тѫргатъ,
Дé море Сéлимъ-аго, дé,
Дѐ гиди язáджия дé
Тие знаатъ пѝперъ да садатъ
Дѐ море Сѐлимъ-аго дé,
Дé гиди младо турче дé.

Богъ да го бие кючукъ Сулиманъ,
Кючукъ ѝзлезе дружина збира,
Ддужина збира млади турчиня;
Ахъ, кя ми одатъ Дренска плàнина
Ахъ, шчо ми слезе село Радобиръ,
Шчо ми сòбра сите сѐлани,
Ахъ, шчо имъ зеде отъ сек'а кукя
Отъ секо'а кукя по èдна лира;
Отъ попó'ите по деветъ лири,
Отъ Гйорги Лажатъ дванайсе лири,
Аберъ ми прати село Смóлани:
Да ми пратите педесетъ лири,
Ясъ кя си одамъ село Долнени,
Село Долнени, чѝфликъ кя купамъ
Чѝфликъ кя купамъ, ага кя бидамъ,
Ага кя бидамъ, кула кя правамъ.
Шчо ми òтиде село Долнени,
Ручекъ зàрача ягне печено,
Ягне печено на рамна бука;
Богъ да го бие, той Спиро Църнио,
Кóмитъ ѝзлезе, дружина сòбра,
Дружина сòбра, млади юнацѝ
Ахъ, шчо ми пойде Дреновска плàнина,
Ахъ шчо ми мина Дреновска плàнина,
Шчо ми пойде село Радобиръ,
Тифко си викна сите сѐлани:
Али е тука кючукъ Сулейманъ?
Тука си беше, Спиро кàпиданъ,
Тука си беше сéга ми пойде,
Сѐга ми пойде село Долнени,
Ручекъ нàрача ягне печено,

Ягне печено на рамна бука.
Богъ да го бие, той Църнио Спиро,
Ахъ, шчо ми фàти тежокъ мѐтерисъ,
Отъ здòла се слушатъ танки гласови,
Отъ здола идитъ кючукъ Сулейманъ,
С'кѫрстъ на конь вяватъ, тàмбура свиритъ,
Пѐсни си пейтъ, на дружина велитъ:
„Хайдете, хайдете, верна дружина,
Отн кя оймe на Мориово,
На Мориово мòма да плениме,
Мóма да плениме, àнъмка да бидитъ.
Шчо ми отгòвори, той Спиро цѫрни
Сега кя видишъ, кючукъ Сулейманъ,
Мориово кя пойдишъ, мóма кя пленишъ
Анамка да бидитъ и ти сега ага кя бидишъ,
Тѫргна си пушка, той Спиро Църнио,
Шчо ми го удри кючукъ Сулейманъ,
И му и скѫрши двете колена,
Ахъ, шчо отгóвори кючукъ Сулейманъ,
Алалъ да ти е мойта кѫрвнина;
Ахъ дали знаишъ, кючукъ Сулеиманъ,
Кога ме нàйде Крива-Водéница,
Кога ми нàйде двѐ ока тутунъ,
Тогай ми зеде двѐ лири джеза.
— Нàлетъ да бе'а двѐ лири джѐза,
Зàшчо ми удри двайсе стàпови;
Сега кя видишъ, кючукъ Сулейманъ,
Емъ кя ти платамъ и кя ти нàтплатамъ:
Сосъ първийо стапъ неòстана коска
Рипаше Сулейманъ, како кóкошка.

Тóпи, мале, тòпи моите лути рани (2)
Топамъ, синко, топамъ време три гóдини (2)
Сò лута рàкия и со ройно вино (2)
Кажи, синко, кажи, шчо грефъ си сторило (2)
Щчо грефъ си сторило на твоето време. (2)
Делми прашашъ, мале моя, ясъ кя ти кажамъ: (2)
„Кóга си одефме по гòра зѐлена, (2)

Тамо си на̀йдофме мо́мче и нѐвеста, (2)
Мо̀мче и нѐвеста и со машко де́те; (2)
Де́те го зѐдофме и си го за̀клафме, (2)
Татко го пратифме дж̑рва да на̀бере, (2)
Майка я кладофме огонь да за̀пали (2)
Де́те го зе́дофме и го испѐкофме, (2)
Майки и да̀дофме сж̑рце да му яди (2)
На татко да̀дофме джи̑геръ да му яди, (2)
Ко́га го колифме, кървава роса па̀дна, (2)
Ко́га го пекофме, градъ и каменъ па̀дна (2)
Ко́га го ядофме темна магла па́дна. (2)

Нѐ шетай, Нешо море,
Во шѝроко по́ле (2)
Во шѝроко по́ле, Нешо,
Зѐлени лѝвадье; (2)
Тамо те чека, Нешо,
Страшна пусия, (2)
Страшна пусия, Нешо,
Турци душмани; (2)
Пушки готватъ, Нешо,
Тебе да отепатъ; (2)
Сабьи точатъ, Нешо,
Тебе да те колатъ. (2)
Не пла̀ши се, Гюргьо,
Гюргьо посестримке; (2)
Моите гради, Гюргьо,
Куршумъ не 'и дупи; (2)
Моята гла̀ва, Гюргьо,
Сабья не я сечи; (2)
Тури, Гюргьо, тури,
Вѝно и ра̀кия, (2)
Да пиямъ, Гюргьо,
Да се о̀пиямъ. (2)

Излегофъ да се про̀шетамъ,
Низъ голѣмата лѝвада; (2)
Сонцето много грееше,

Силенъ ветаръ вееше; (2)
Отъ плàнина гласъ се слушаше,
Юнакъ Бога молеше: (2)
Дай ми, Боже, верни другари,
Да ùзлезамъ юнакъ вóйвода, (2)
Во тая гора зèлена,
При тая вода студена; (2)
Да òтепамъ моитѣ душмани,
Кои ми отéпа'а татками (2)
Кои ми отéпа'а татка ми,
Татка ми и брата ми (2)
Да влезамъ натре Дебарско,
Да грабнамъ млади àнамки; (2)
Да фатамъ да и пòкжрстамъ,
Како ми потурчия сèстра ми (2)
Сèстра ми душа си даде,
На турска вера не се прéдаде. (2)

Много се фалишъ, нишчо не прайшъ
Де гиди Кара-буюкъ Димитрия (2)
Ти се фалишъ кòмитъ да ùзлезишъ,
Де гиди Кара-буюкъ Димитрия (2)
А ти боленъ три гòдини лежишъ,
Де гиди Кара-буюкъ Димитрия; (2)
И отъ пòстела нé можишъ да станишъ
Де гиди Кара-буюкъ Димитрия (2)
Греò'ите шчо си нàпраилъ сите и плакяшъ
Де гиди боленъ Кара-Димитрия (2)
Колко майки бèзъ синъ си и óставилъ,
Де гиди Кара-буюкъ Димитрия; (2)
Колко сèстри бéзъ бракя си и òста'илъ
Де гиди Кара-буюкъ Димитрия (2)
Колко нéвести, вдò'ици си и òста'илъ,
Де гиди Кара-буюкъ Димитрия, (2)
Колко дèца бèзъ татко си ù òста'илъ
Де гиди Кара буюкъ Димитрия; (2)
Ясъ не сумъ óтепалъ арните лугье,
Де гиди стара майко, де гиди (2)
Ясъ óтепафъ лугье прèдавници

Дé гиди стара майко, дé гиди (2)
Тие сетъ бѐтеръ и отъ турци;
Дé гиди, мила майко, дѐ гиди (2)

Юначеството на Стефанъ войвода

Одзгора слѐзатъ а̀йдуци,
Айдуци цѫрни а̀рапи, (2)
Айдуци цѫрни а́рапи,
Со сто жѐлезни сѝнджири; (2)
Со сто жѐлезни сѝнджири,
На́шите бракя вързани; (2)
Млади деца и дѐвойки,
Жени и млади нѐвести; (2)
Старци и баби за́едно,
Си плаче'а и си вика'а (2)
На̀ Бога се моле'а,
Леле Боже до Бога! (2)
Шчо е ова чудо го́лемо,
Толко тѐпанье и ма̀ченье; (2)
Тѐго Сте́фанъ во́йвода,
Со двесте другари по́ него; (2)
Щомъ викъ и плачъ слуша'а
Ве́днажъ пушка фърлия, (2)
Вѐднашъ пушка фърлия,
Глава̀таротъ го удрия; (2)
Сите а̀рапи избѐга'а,
Стѐфан'а дружина до́йдо'а (2)
Сите рѝсяни и отвърза'а
Отъ ро̀пство се куртулѝса'а (2)

Кя те пра̀шамъ Вѐлико,
Право да ми ка̀жишъ;
Право да ми ка́жишъ, }2
И да не ме ла́жишъ }
Сношчи ка̀й васъ, Вѐлико,
Гости кой ѝмафте;
Много джумбусъ, Вѐлико, }2
Вие напра̀ифте }

Делми прàшашъ, Али-Бегъ,
Право кя ти кàжамъ,
Право кя ти кàжамъ, }2
Нема да те лáжамъ. }
Кàй насъ бе'а, Али-бегъ,
Юнаци, кòмити,
Юнаци, кòмити, }2
Мицко Лàтофчàнецотъ }
Дали рèко'а нѣшчо,
Вéлико, зà мене,
Шчо си слушала зà мене, }2
Право да ми кàжишъ. }
Утрѣ кя ти одатъ, Али-бегъ }2
На гòлематą кула, }
Кя ти сàкатъ, Али-бегъ; }2
Двèсте-триста лири, }
Ако не имъ дàвашъ, Али-бегъ,
Кòлко пари сакатъ,
Кя ти ùзгоратъ, Али-бегъ, }
Гòлемата кула. }

Озгора юнакъ слèзеше, майко,
Со танка пушка нà рамо, (2)
Со танка пушка нà рамо, майко,
Чифте пùщоли нà поясъ, (2)
Чифте пúщоли нà поясъ, майко,
Острата сабя срéбрена. (2)
Ойше самъ си зборуаше, майко,
И нà Бога се мóлеше: (2)
Дай ми, Боже, крила сокóлови майко,
Да летамъ горе нà горе (2)

Стани, Тáшула, дá одишъ,
Оти те викатъ пàшата,
Оти те викатъ пàшата
Да те кла'итъ, кузумъ, булюкбàшия
Рàята, Тàшула, дà вардишъ,

Арáмиите да ѝ фáтишъ;
Ако сосъ добро нé'одишъ,
Тогай сосъ лошо кя одишъ;
Я слушай, слушай, Исмаилъ-ага
Дали е пàшата будала-
Лѝсица чáршия нè одитъ,
И юнакъ кай пàшата нè одитъ;
Лѝсица се рани со кóкошки,
А юнацитѣ со душмани,
Лѝсица нà пазаръ кóжата,
А на юнакъ при пáшата глáвата.

Шчо ти е, сѝнко, снàгата сàде рани,
Сàде рани и дупки оть куршуми: (2)
Остай ме, майко, ти не мѐ прашай,
Ако ме прашашъ ѝ ясъ кя ти кажамъ (2)
Како пиле, майко, юнакъ бефъ
Отъ плáнина на плáнина ясъ си шетафъ
Отъ нишчо, майко, ясъ не сé боефъ,
Отъ èдна пушка стрàфъ имафъ (2)
Отъ èдна пушка стрàфъ имафъ,
Отъ тая пушка не куртулисафъ (2)
Много душмани óтепафъ
И много търговци ясъ òбрафъ (2)
Еденъ ме луто зàкажлна,
Отъ пушка да не куртулисашъ (2)
Оздола аскеръ ѝде'а
Тамо мене ме вѝдо'а, (2)
Два'есетъ пушки фърлия,
Седумъ куршуми ме удри'а, (2)
Юнакъ бефъ нè паднафъ,
Пакъ в'раце не се прѐдадофъ. (2)

Тебе ти рекофъ, синко, седи нè оди,
Седи нé óди Велменска планина
Тамо е, синко, Исмаилъ-ага,
Отъ него се треси цела нà'ия,
Нѝкой надворъ, синко, нè може дà излези,

Нито чуни, нито нѐвести
Ясъ кя одамъ, майко, Велешка плàнина,
И кя си берамъ верна дружина,
В'сéло кя влезамъ, майко,
Исмаилъ-ага кя го óтепамъ,
Цела нá'ия кя куртулисамъ.

Богъ да го бие той кàчакъ Ахмедъ,
Шчо ми óтиде гòлемо сèло,
Шчо ми ù викна сите сèлани,
Слушайте вие, àбре сèлани!
Вие сте петстòтини кукьи
И да ми дайте по две-три лири,
Кула да нàпрамъ, ага да бидамъ.
Тогай си викна Тодоръ коджабàшия,
Я слушай, слушай, бре Ахмедъ кàчакъ,
Ние не сме Мориòвчани
Да ти даватъ тебе, колко пари сакашъ,
Туку сме ние мажи юнаци,
Тогай се нàлути Ахмедъ кàчакъ,
Пушка си фжрли. Тодоръ нàрани,
Шчо ми се сóбра'а сите сèлани,
Шчо ми фърлия до двесте пушки,
Не се вùдо'а тие пусти турци,
Ахмедъ нàрчиня го папрà'ия,
Се куртулиса целата на'ия.

Стреде мегю двѣ плàнини,
До два кладенци студени, (2)
Имаше два млади юнаци,
Двата со пушки ранети, (2)
Лути рани мие'а,
Кърфьта пакъ не запираше, (2)
Крѐнале глà'ите нà горе,
Вùдо'а си два орли, (2)
На орлите му се моле'а:
Слушайте орли, шчо летате, (2)

Òдите дòма кажите,
На майкитѣ и на невестите, (2)
Да не ни чекатъ отъ тугина:
Отъ тугина ние идефме, (2)
Тука ни отепа'а турците,
Двата се пргжрна'а, (2)
Ушче éденъ зборъ реко'а:
Пакъ после да се вратите, (2)
Мéсото да ни го ядите,
Коскитѣ да ни ù оста'итѣ. (2)
Дóма да ù отнесите,
Дóма да ù отнесите, (2)
Кай майките и кай невестите,
Отидофме и загинафме, (2)
Отидофме и загинафме
Отъ тие турци душмани.

Миланъ и Кара-Гйоргия

Имамъ цела нèдела,
Те гледамъ, синко, се чудамъ,
Те гледамъ коня си готвишъ,
Кàй мислишъ, синко, да одишъ?
Остай ме, майко, нè прашай,
Некни àберъ ми дойде,
Аберъ отъ Кара-Гйоргия,
Ме викатъ, майко, за вòйвода,
Со турци да се биеме,
Во Сжрбия да влезиме,
Душмани, майко, да колиме,
Рùсяни да куртулисаме;
Майка му вели гòвори:
Слушай ме, синко, Мùлане,
Изинъ имашъ óтъ мене,
И Господъ да е, синко, сò тебе;
Тогай Мùланъ кùниса,
Рака на майка му цéлива
Ойми, синко, со здравье.
За твои Бракя не сè жали.

Стефанъ майка му го прашаше,
Кàй беше, синко, дó сега?
Остай ме, майко, нѐ прашай,
Не òтварай моите рани.
Пò арно, майко, да умрамъ,
Нé можамъ греой да видамъ,
Отъ тие турци янùчари;
Тие сетъ наши душмани,
Бракята ни и отѐпа'а,
Сестрите ни и плéни'а,
Некни бефъ, майко, нá нива,
Шчо видофъ чудо гòлемо,
Каршия беше попъ-Димитрия,
Сò него беше и керка му.
Дойдо'а десетъ души турци янùчари
Попотъ го върза'а
Нѐвенка я плéни'а
Попотъ и нéвенка плáче'а.
Никой не и слушаше,
Попотъ ясъ го òдвързафъ,
Отидофме кай владиката;
Попотъ на владиката се молеше:
Нéвенка ми я плѐни'а,
Кога сетъ турци душмани;
Владиката вели, говори:
Како не плѐну'атъ отъ гѫрците!
Саде отъ вазъ бугарите?
Мана сакате да найдите,
Кòмити да излезите.
Айде пó бѫрго бéгайте,
Да не ойте Солунъ вѫрзани!
Тогай нàдворъ излегофме,
Со солдзи на òчите,
Отидофъ сѐло гòлемо,
Найдофъ Трайко пелùванотъ;
Сóбрафме дваесетъ другари,
Отùдофме горе в'плáнина,
Тамо мѐтерисъ фàтифме,
Турците со Нéвенка и нàйдофме
Дваесетъ пушки фърлифме,

Турците и отепафме,
Нéвенка я зéдофме,
Кай попотъ я однѐсофме;
Прости ме, майко, кя бегамъ,
Турци душмани да коламъ.

Аберъ дойде отъ Станбола града,
Отъ цара и отъ Вѐзира.
Аберъ дойде на четири стрáни,
На пàшите и валиите,
Да сóбератъ Баши-бóзуци
Да си одатъ на плáнина,
Да и бѫркатъ комитите,
Комитите, гяурите;
Тие не оде'а по плáнина,
Туку оде'а по сéлата,
Да си колатъ маже и дѐца,
Да си пленатъ момѝчиня,
Ойдо'а Велмеско сéло,
Много зѝянъ тамо направи'а;
Кинсѝале на друго село,
Тамо имъ ѝзлезе Мицко вóйвода;
Дѫржите се вие голи Дѐбрни
Сѝ васъ царо шчо се фали!
Мицко викна на дружината:
Удрите на Турци, вие бракя,
Сите другари пушка фѫрлия,
Чета баши-бóзуци я растури'а
Сите сѐла се куртулѝса'а.

Зографина, избавена отъ брата си.

Крáй село кѐрванъ вървеше,
Отъ куле глас ь се слушаше,
Сите конье и зàпре'а;
Отъ кàй иде гласъ се чуде'а.
Мóма на пѐнджера ѝзлезе,
Аманъ да ме куртулѝсате.

Тодоръ отъ тугина идеше,
Со плаченье Тодоръ прòвикна:
„Да не си ти моя сèстра,
Моя сèстра Зографина?“
Ясъ сумъ, Тодоръ, мили брате;
Му се фжрли Зографина в'раце,
Асланъ óдздола идеше,
Со много Турци дȕшмани
Страшна кавга фáти'а
Отъ двете страни пушки фжрли'а
Асланъ во гради го удàри'а,
Другаритѣ му избéга'а,
Зографина я зéдо'а
Отъ турски раце я куртулȉса'а.

Исмаиль пàша — Солунски вàлия
Отъ него се треси, джанамъ,
Целата нà'ия:
Нѐ може да жȉвеитъ никой арàмия,
Ни най лошио, джанамъ,
Башъ кесèджия;
Сȉте арàмии, сите и факяше,
Гого вóйвода, джанамъ,
Нѐ може да го фати,
По́ него àскеръ, гòдина време,
Пакъ Гого в'раце, джанамъ,
В'раце не се прѐдаде,
Исмаиль пàша книга му пушчи,
Да си го вика, джанамъ,
Гого вòйвода,
Да дойдишъ, Гого, Солунъ кàй мене,
За вѐчера, джанамъ,
Клетва кя давамъ,
Оти тебе не те загубу'амъ
На голѣмъ лепъ, джанамъ,
Ясъ кя те кладамъ,
Кȉниса Гого тамо да оди,
И со́ него'а, джанамъ,
Верна дружина,

Ми отидо'а Солуна града
Кòга и виде, джанамъ,
Исмаиль — пáша,
Исмаиль — пàша, вели, гóвори:
Слушай, ме джанамъ,
Гого вòйвода,
Бюлюкъ башъ сакамъ
Ти да ми бидишъ,
Веренъ да бидишъ, джанамъ,
Арàмии да бъркашъ;
Бюлюкъ башъ ùзлезе
Гого войвода
Сите арàмии, джанамъ,
Сите и зàпусти.

Се сóбрале селаните,
Стрèтъ село мèджелисъ да пра'атъ,
На Исмаиль ага пàри да нè даватъ,
Како дáва'а сек'а гòдина;
Отъ секо'а кукя по èдна лира,
Кай чорбаджиите по десетъ лири.
Богъ да го бие, той попъ-Гйоргия,
Той óтиде на Исмаиль му кажа
Много се нáлути Исмаиль-ага
И ми сòбра много другари.
Той ми óтиде гòлемо сèло,
Гóлемо сéло, сéло, Рождани.
Кога го вùдо'а Исмаиль в' сèло,
Сите сéлани пушки зéдо'а
Исмайль-ага викна, прòвикна
До èдинъ васъ кя ви зàколамъ
Куките кя ви и зàтворимъ,
Да ù ясъ пàри нека нé земамъ,
Диме юнакътъ вùкна, прòвикна:
Доста трàефте, бракя сéлани
Напретъ сите, пушки да фърлиме,
Той душманъ да го кутниме;
Сите сéлани пушки фърлиа

Сета тайфа я растуриа,
Исмаиль на́ место го кутна'а
Селаните се куртулиса'а.

Ори шчо чудо го́лемо
Ни се за̀пусти нашето сѐло, (2)
Нашето се́ло, мори, ни се за̀пусти
Не се жѝвѣитъ отъ тие турци, (2)
Сите изле́го'а башъ ара̀мии,
Башъ ара̀мии, мори, башъ кесе́джии (2)
Кой о́тъ кой чета, мори, отъ сто́тина
Ке си ѝзлезатъ, джанамъ, по пла̀нина (2)
Кого да найдатъ, мори, кя го со̀блечатъ,
Пустите па̀ри, джанамъ, да му и зематъ, (2)
Кой нема пари да му дава,
Кя му сечатъ, мори, неговата гла̀ва (2)
Шчо седите, бракя, шчо мислите,
Ай да излезиме и ние ко́мити, (2)
Да ше́таме, мори, по пла́нини,
Душмани турци да отепаме, (2)
Душмани турци, мори, да отепаме,
Тие наши куки ни затво̀рия (2)

Цветанка пленета

Цве́танка во дворъ седеше,
Една на татко си беше; (2)
Ша́рен ь гергефъ везеше,
Лицето ѝ светеше, (2)
Али-бегъ турчинъ душманинъ,
Дойде со двайсетъ сѐймени (2)
Никой си Али не́ праша,
Отъ дворъ Цве́танка я грабна (2)
Татко му вѝкна, про́викна:
Цвѐтанке, керко, Цвѐтанке (2)
По́ арно, керко, да умришъ,
Отъ колко да се по́турчишъ (2)
Цвѐтанка вѝкна да плачитъ;

„Кàй си тате, мили тате, (2)
Кàй си тате, мили тате,
Ми върза'а белите раце; (2)
Белите раце ми върза'а,
Со цѫрно фѐредже ме облеко'а (2)
Да знамъ, тате, кя умрамъ
И ясъ нѐ се потурч'амъ: (2)
Пò арно да умрамъ рùсянка,
Отъ колку да бидамъ àнамка. (2)
Майка на Цвѐтанка викаше:
Цвéтанко, керко, Цвéтанко, (2)
Како те майка рáстела,
Како во скутъ те галéла (2)
Кóга сетъ турци душмани,
Бéзъ тебе, керко, останафъ; (2)
Цвѐтанке, керко, Цвéтанке,
Алалъ да ти е млéкото, (2)
Пó арно да те знамъ умрена,
Отъ колку да те видамъ потурчена (2)
Кога сетъ турци бѐзъ вера,
Али си викна, прòвикна: (2)
Али си викна, прòвикна:
Кàй сте верни сéймени, (2)
Гяурите да и вѫрзите,
Бѫргу да и загубите; (2)
Цвѐтанка душа си даде,
На турска вера не се прѐдаде. (2)

Велика и мйка ù.

Вéлика во дворъ седеше,
Майка му му велеше: (2)
Вéлико, керко, Вѐлико,
Облечи си арнитѣ àлища; (2)
Мехмедъ-бегъ да те бéндисатъ; (2)
Да те земитъ за нѐвеста; (2)
Да бидишъ, керко, турчинка,
И отъ бегъ àнамка; (2)
Вéлика викна, прóвикна:

Шчо ми си, майко, бу̀дала, (2)
Не́ сакамъ да бидамъ а̀намка,
Арно си сумъ рѝсянка (2)
Мехмедъ вели, го́вори:
Пò̀турчи се, Вѐлико; (2)
Ако ти не се пò̀турчишъ,
Кя ти земамъ главата;
Викна Ве́лика да плачитъ,
Леле Боже дò Бога,
Кой има како моя майка,
Да си прѐдава керката; (2)
Пò арно глава да ми земишъ,
Отъ колко да ме пò̀турчишъ. (2)

Мала Милка плачеше.
Дробни со́лдзи ронеше,
На̀ Бога се молеше;
Татко и майка бараше
Кай си татко, мила майко,
Да видите ваша Милка,
Со стапои, со ко́ндаци тѐпана,
Во турски куки затворена,
Бѐзъ лепъ сумъ, майко, два̀ дена,
Ясъ да сакамъ турска вера,
И да носамъ турска руба,
На па̀шата да му сумъ ка̀джинка;
Па̀шата пра̀ти баба Стана,
Милка да я канда́рдиса;
Отидо'а Милка да я видатъ,
Со ѐдна стара турчинка,
Кога да видатъ, шчо да видатъ!
Милка бѐши за умирайнье;
Ко̀га и виде Милка во о́дая,
Фати Милка да плачитъ,
Дробни солдзи да ронитъ;
И рече старата туркиня,
Не пла̀ши се, моя Милка;
Да знаишъ ти оти кя умришъ,
На наша вера да не се турчишъ;

Нашата вера, лоша вера,
День и нокь сѐ скриена.
Ушче зборотъ недóрече,
Тѐго Али-пàша влезе,
— Кя сакашъ да се пóтурчишъ,
— Ако не, — кя те зàгубамъ:
— „На пàрчиня да ме сечишъ,
Нѐ сакамъ да ме пóтурчишъ,“
Али-пáша се нàлути.
И ѝ пресече русата глàва.

Легнала Ангéлина на гóлемата нива,
До татка ѝ, море, и до майка ѝ (2)
Стрéдъ ноки дойде кючукъ Исмаиль,
Да я украде, море, уба'а Ангѐлина (2)
Исмаиль я украде, никой не се рàзбуди,
Ни татко ѝ ни майка ѝ, море, нито Ангѐлина; (2)
Я óтнесе Исмаиль горе на плàнина,
Сò него си имаше, море, до педесетъ мина; (2)
Кога се рáзбуди убав'а Ангéлина,
Тая не се найде на гóлема нива, (2)
Туку се найде горе на плàнина,
Около нея, море, имаше педесетъ мина, (2)
Тóгай фати да плачи уба'а Ангéлина,
Кай си мила майко, мори, и ти мили тате, (2)
Исмаиль викна: нѐ плачи уба'а Ангéлина,
Ти кя ми бидишъ, море, моя áнамка. (2)
Ангѐлина на Исмаиль му рече:
Не те сакамъ тебе, море, кючукъ Исмаиль,
Туку си сакамъ младото байрàктарче
Той си го сакамъ, море, мажъ да ми биди, (2)
Со радостъ Ангéлина, Лѝманъ я зеде,
Тòгай Исмаиль, море, ми се нàлути (2)
Кай сте вие верна дружина,
Сега кя ве видамъ, море, да земиме Ангѐлина (2)
Еденъ со другъ се отéпале,
Ангéлина, море, не я кярдòсале. (2)

Дѐдо Стойко плачеше,
Дробни солдзи рòнеше,
Керка му го прашаше:
Шчо плàчишъ, татко, кàжими,
Али немашъ да ме ранишъ,
Ил' нèмойшъ да ме óмажишъ,
Остай ме, керко, нè прашай,
Тéлялъ въ чàршия вѝкаше:
Да се збератъ силна войска
По èденъ чо'екъ отъ сек'а кукя,
Кой има синъ да го пратигъ,
Кой нема — самъ да одитъ,
Се чудамъ, керко, како кя одамъ,
Остарефъ веке, нé можамъ.
Катéрина си викна прóвикна:
Молчи татко не плаши се,
Оди си утре нá пазàр'ъ
Купи ми мажки àлища
Ясъ кя се óблечамъ,
Зà тебе нà войска кя одамъ.

Баба Màринка плачеше,
Кóсата си я кѝнеше,
На турци луто кóлнеше
На синъ му му велеше:
Кóга ти рековъ, Кѝтане,
Слушай си, синко, майкати,
Со турчинъ нá патъ нé оди.
Со турчинъ прѝятелъ нé биди,
Турчинъ приятелство нé знай;
Тие сетъ лоши душмани,
Тие лошо, синко, ти мислатъ,
И гледатъ да те зàгубатъ-
Ти майка, синко, нè слуша,
Со Юмеръ заедно кѝписа,
Дори до високата плàнина.
Младъ, синко, ми те зàгина'а.

Мара на̀ нива си беше,
Бело жито жниеше,
Жална песна пѣеше,
Лошо майка колнеше:
Пукними, майко мори, тресни ми,
За́шчо ме роди дѐвойка;
Да ме родеше мажко де́те,
Ясъ да си ѝзлезефъ во́йвода,
Да земефъ пушка на̀ рамо,
Да се качефъ горе на пла̀нина,
Да со́берефъ млади дрyгари
Да о̀тепафъ турци душмани.

Една Фро̀сина си беше,
На пе́нджера седеше,
Ша́ренъ гергефъ везеше,
Лицето ѝ светеше,
Майка на Фро́сина велеше:
Фросино, керко, Фро̀сино,
Не излѐзу'ай ти на пѐнджера,
Да не те видитъ па́шата,
Отъ високите ди́вани;
Отъ високите дѝвани,
Со шарената дулбия;
Ушче зборотъ недо̀рече,
Идатъ двайца га́вази;
Клукатъ, чукатъ на̀ порти.
Фро̀сина на майка велеше:
„Слези, майко, да видишъ
Кой клукатъ, чукатъ на̀ порта;
Майка ѝ викна про́викна
Кой клука, чука на́ порта?
— Ние сме двайца га́вази.
Насъ не прати па̀шата,
Ве́чера да му готвите,
По́стела да постелите;
Меки, вѝсоки душеци,
Згора бели ча́ршафи,

И свилени йо́рга́ни.
У васъ па̀шата кя дойди,
Со Фрòсина кя се люби.
Майка на Фрòсина велеше:
Фро́сино, керко, Фро́сино,
Кога ти велефъ го́ворефъ,
Нè седи ти на пènджера,
За̀шчо те виде па́шата;
Вèчера сака да му готвиме,
По́стела да му постелиме,
Со́ тебе сака да сѐ люби.
Фро́сина викна прòвикна:
О, леле, Боже, дò Бога,
Зèмими, Боже, душата,
Отъ колку да ме земи па́шата,
По́ арно да ме люби зèмята,
Отъ колку да ме люби па̀шата.
Ушче зборъ недо́рече,
Фта́сале два́йца га́вази.
— Ве́чера да не готвите,
Пòстела да не постел'ате,
Па̀шата нема да дойди
Па̀шата го отена'а.

Богъ да го бие Юмеръ-ага,
Книга му пушчи на дедо Стòянъ;
Да ми я дайшъ внукати Ерина,
Да бидитъ моя ка̀дапка.
Ако внукати не я давашъ,
Живъ в'куки кя те ùзгорамъ;
Стòянъ книга пееше,
Дробни солдзи ронеше,
Охкаше и плачеше,
Ерина го прашаше:
Шчо имашъ, дедо, да плачишъ,
За́шчо мене не ми кажишъ?
—По́ арно Богъ да ме земеще,
То'а на̀ глава да не ми дойдеше:

Книга ми пушчи Юмеръ ага,
Тебе те сака за кàдьнка.
Ерина викна прóвикна;
Молчи, дедо, нé плачи,
Ерина кáданка не бид'итъ;
Викни го нà гости да дойди,
Много арно кя го прèчекамъ,
Лошо кя го ùспратамъ.
Стоянъ Ерина я нóслуша,
Му пушчи книга на Юмеръ-ага,
Юмеръ со радось кúниса,
Пó него дваесетъ сèймени.
Ерина Юмеръ го вùде,
Му държа коня да слези,
Му даде сладка вèчера
И тие бели пóгачи;
Ерина сѫрдце юнашко,
Во манджа фармакъ имаше,
Легна Юмеръ со сеймените,
На пóлъ ноки сите умре'а,
Стана Ерина со дедо Стóяна,
Сите в'река ù фърли'я.

Бона нà чардакъ седеше,
Дробни сòлдзи ронеше,
Овчаротъ го молеше:
Оди кай братъ ми Ивана,
Отъ тука да ме куртулиса,
Шесъ месеци сумъ затворена;
Овчаротъ на Иванъ му кажа,
Иванъ книга му даде,
Во книга ù пишу'аше:
Кога ти рекофъ не мè почу:
Седи, Боне, не турчи се,
Оти пùшмана кя бидишъ;
Вèзденъ кя седишъ скриена,
Со клучо'и затворена,
Со бракята не вùдена;

Сите во гре'оп кя ни клайшь,
Сега не́ можамъ да дойдамъ,
За̀ тебе да за̀гинамъ,
Шчо си сто́рила, найди си,
Ко̀га по́ големъ не́ слушашъ.

Майка на Мара велеше:
Нѐ'оди сама на жниенье,
Чѐкай си, керко, другарките,
Слушай ме, сама не́'оди,
Да не те найдатъ ара́мии,
Ара́мии башъ — кесе́джии;
Мара майка си нѐслуша,
На жниенье сама кѝниса,
На̀ патъ ми найде двайца турци,
Двайца турци, двайца янѝчари,
На бели коньи вява'а,
Еденъ празенъ во̀де'а,
Та̀мамъ Мара я вѝдо'а,
Двайца о́тъ койнь слего'а,
На Мара ѝ рѐко'а:
По́стой, чупе, нѐ бегай,
Ти си наша, пакъ наша;
Арна си за ка̀данка;
Мара со́лдзи ронеше,
Турците ѝ молеше:
Турците я грабна'а
На белъ койнь я ка́чи'а,
По край Вардаръ върве'а,
На Мара ѝ се смеѣ'а:
„Пукни ми, Маро, тресни ми
Види како те зѐдофме“
Тогай Мара се пре́кжрсти
Сама в'река се фжрли.

Нѐделка во̀да полнеше,
Ше́рифъ-бей коня поеше,
На Нѐделка ѝ велеше:

Сакашъ да се пòтурчишъ,
Цѫрно фѐредже да носишъ,
Моя кàдѫнка да бидишъ
Сладки бàклави да ядишъ?
Зашчо гяурка да бидишъ?
Нѐделка на Шѐрифъ велеше:
Пòкѫрсти се, Шѐрифъ-бей,
Да видишъ вѣра рùсянска;
Кòга иде нѐдела,
Сùте одатъ нá цѫрква,
Со жените шетатъ вùзита;
Шѐрифъ на Нѐделка велеше:
Слушай, пиле Нéделке,
Кя крадамъ пари отъ татками ми,
Да ойме во Гърция,
Тамо кя се пòкѫрстамъ,
Сò тебе кя се венчамъ.

Мара со салдзи плачеше,
Луто Лùмана колнеше:
Богъ да те убие, Лùмане,
Кукята ми я зàпусти.
Не ти беше доста шчо ми зеде,
Зàшчо ми зàкла машко дѐте?
Прéдъ мене во оганъ го фърлифте,
Душмани, го испéкофте,
Душмани го испѐкофте;
Чупата [1]) ми я плéнифте,
Чупата ми я плѐнифте
Сѫрцето ми го изгóрефте;
Пò арно да я заколите,
Отъ колку да я потурчите,
Тие зборой Мара велеше,
Дáмла ù пáдна и умре.

---

1) чупата = момата

О'здола гласъ се слушаше,
Ислямъ три коня водеше,
И две ро́бинки носеше,
И две ро̀бинки носеше
Убава Маца и майкаи ѝ.
Маца со гласъ плачеше,
На майка ѝ и велеше:
Плачи, майко, да плачиме,
Во турски раце на̀днафме
По́арно, майко, да умриме,
Отъ колку да се потурчиме.
Майка на Маца велеше:
Молчи ми, керко, нѐ плачи,
На̀ Бога да се молиме,
Отъ него помошъ да бараме;
Ушче зборотъ недо̀рече,
Звонци отъ коньи се слуша'а.
Фтасале. петъ кира̀джии,
Со млади лугье отъ тугина;
Кога Маца я вѝдо'а,
Со майка ѝ вѫрзана,
На Маца се нажа̀ли'а,
На Ислямъ пушка фърли'а,
Отъ коньо го кутна'а.
Маца и майка ѝ я куртилѝса'а,

По́ поле магла имаше, леле,
Младъ юнакъ отъ ку̀ршумъ лежеше;
Кѫрфъ отъ него течеше, леле,
И дробни со̀лдзи ронѐше,
Офкаше и плачеше, леле,
Самъ си, за̀валъ, зборуаше,
Да знаитъ сега татко ми, леле,
Татко ми и майка ми;
Тие до́ма ме чекатъ, леле,
Ме чекатъ да ме женатъ;
Ко́га се турци душмани, леле,
Со куршумъ ме дупи'а,

Младъ ме загѝна'а, леле,
Тие во́ гробъ, ме кла̀до'а.

Мѝлана мажотъ го колнеше:
Богъ да те убие, Йордане,
Кога ти рекофъ нѐ слуша,
Турчинъ прѝятелъ нѐ факяй,
Со турчинъ до́ма нѐ оди.
Турчинъ приятелство нѐ дѫржитъ;
Турчинъ гледа, разглѐду'а,
Кой има чупа убава,
Кой има па̀ри да земи.
Ти Йорданъ мене не́ слуша;
Со турчинъ дома идеше,
И я вѝдо'а Сто̀янка
Душманите се со̀бра'а,
Сто́янка ни я плѐни'я
И бѐзъ нея оста̀нафме.

Бѝсера во̀да полнеше,
Отъ студеното изворче (2)
На Бѝсера о́вчаръ велеше:
Бегай, Бѝсеро, по́ бѫрго (2)
О'здола идатъ три турци,
Три турци янѝчари, (2)
Бисера о́вчаръ не́ слуша,
Отъ изворъ во̀да земаше; (2)
Колку зеде да бега,
Те́ ти три турци янѝчари, (2)
До Бѝсера до́йдо'а,
На Бѝсера ѝ реко'а: (2)
По̀стой, моме, нѐ бегай,
За̀ тебе тука до́йдофме, (2)
Тебе кя те земиме,
И кя те потурчиме (2)
Бѝсера вели, го́вори:
Слушайте, турци душмани (2)

Да знамъ оти кя умрамъ,
И не се потурчу'амъ.

Денъ Вѐлиг-денъ си беше,
Майка Иванка я учеше:
В' стрéтъ село ти да нѐ одишъ,
И оро да нé играшъ
Зàшчо си много убава,
Аметъ-бей сèди нà кула,
Аметъ-бей сèди нà кула,
Со гóлемата дулбия;
Нá оро ако те види,
Вéднашъ пò тебе кя иди;
Йованка майка нѐ слуша,
Нá оро се фати да игра:
Нá оро кóга играше,
Мало и гòлемо се чудеше
Аметъ отъ кула гледаше:
Я виде убава Иванка;
Кога я виде Иванка,
Веднашъ пò нея кùниса;
Амедъ на Иванка велеше:
„Чифликотъ кя си продамъ
И тебе кя те пóтурчамъ,
Пѫрсна Иванка да бега,
А Аметъ бей пó нея.
—Виде оти кя я фатеше,
Во река Иванка се фѫрли;
За мèракотъ отъ Иванка
И той се фѫрли пó нея.

Рéджепъ Неда я молеше:
Ела, Недо мори, дó мене;
Ела Недо, мори, дó мене,
Кя ти купамъ пафти сребрени.
— Пафти сребрени нé сакамъ,
— Ясъ до турчинъ, море, нѐ седамъ;
— Ако дò тебе ме видишъ,

— Немашъ вера, море, кя ме по́турчишъ,
— По́ арно, Реждепъ, да умрамъ,
Отъ колку, море, да се по́турчамъ.
Ела, Недо, до̀ мене,
Кя ти купамъ златни, море, о́бетки, [1]
— Обетки златни не́ сакамъ
— И со турчинъ, море, не збо́ру'амъ;
По̀ арно да сумъ сирбмашка
Да сумъ со рȕсянинъ, море, ве́нчана.

Со́фия ȕзлезе долу подъ сѐлото,
Долу подъ се́лото на широката бахча,
На широката бахча, цве́кя да со̀бери;
Тамо ми найде до три бе́кяри;
Тие не́ бе'я до три бе́кяри,
Туку ми бе'я три янȕчари,
Пѫрво турче вели, го́вори:
Прѐдайсе, моме, на нашата вера,
Фторо турче вели, го̀вори:
Кȕнисай, чупе, со̀ насъ да одишъ,
Трето рурче вели, го̀вори:
Моя ка́дѫнка, моме, да бидишъ,
Ние сме турци, много бо̀гати;
Ако со̀ мене, чупе, да дойдишъ,
Копринени фустани, чупе, кя носишъ.
То̀гай Со̀фия викна, про̀викна:
Бегайте о̀тъ мене, турци янȕчари!
Третото турче много се на̀лути,
В' гради со куршумъ Со́фия я удри.

Богъ да го убие киръ Димитраки,
Со турците ми се зайнати,
Шчо ми ȕзлезе младъ во́йвода,
Шчо ми со́бра гѫрци другари,
Отепу'аше турци душмани·
Отȕдо'а турците Станбола града,

---

1) обетки =обици

Арзо'алъ да даватъ пре́дъ цара и вѐзира,
Нягушчаните крено'а гла̀ва.
Ме́сто да ни на́йдишъ, не можиме да жѝвейме.
Ко̀га сетъ турци лоши душмани,
На ара̀миите изинъ му дале:
Како сакате со гяурите прайте,
Да кренатъ гла́ва не и о́стайте.
Нявгуща 1) влегоа со го́лема сила,
Тие душмани го запусти'а,
Мало и го̀лемо Димитраки колне'а.
Богъ да го убие, себепъ се стори
Той во о̀гонъ ни ѝзгори.

Море Нико зелѐнико,
Вѐзденъ седишъ на дѐрвено (2)
Вѐзденъ седишъ на дѐрвено;
Да не виде кой по̀мина? (2)
Да не виде кой по́мина,
Кой по́мина, кой за̀мина, (2)
Море, ага, бюлукъ-баши;
Помѝна'а сеймените, (2)
Помѝна'а сеймените,
Сеймените виляетски. (2)
Море Нико зелѐнико,
Кя те прашамъ да ми кажишъ, (2)
Кя те прашамъ да ми кажишъ,
Да ми кажишъ, да нѐ лажишъ: (2)
Да ми кажишъ, да нѐ лажишъ,
Да ли бе'а добри мажи. (2)
Море ага бюлукъ-баши,
Кя ти кажамъ, не тѐ лажамъ (2)
Най-арните како мене,
Най-лошите како тебе (2)

Исмаиль ага, леле, 2
Коня ми шета, }

---

1) градъ въ Македония, прочутъ съ вината си „ечмко вино.“

Коня ми шета, дегиди,
Нисъ стреде сѐло. (2)
Тамо ми найде, леле,
Стойна Попова. (2)
Стойна Попова, де гиди,
Нàпой ми коня! (2)
Нàпой ми коня, леле,
Коня сосъ ведро (2)
Коня сосъ ведро, де гиди,
— Мене сосъ гжрло (2)
Нѐ збор'ай, леле,
Исмаиль ага (2),
Ясъ имамъ, де гиди,
Девѐтина бракя (2)
Кя те сечатъ, леле,
Парче по парче,
Най гòлемо парче, де гиди,
Шчо мрава носи. (2)
Ако ме сечатъ, леле,
Нека ме сечатъ, (2)
Ти да ùзлезишъ, де гиди,
И да ме сóберишъ. (2)
Во нова грáдина, леле,
Да ме òднесишъ. (2)
Да ме óднесишъ, де гиди
Да ме зàкопашъ. (2)
Ясъ кя растамъ, леле,
Секакво цвекье. (2)
Ти да ме беришъ, де гиди,
Во чаша да ме клавашъ (2)
Во чаша да ме клавашъ, леле,
Китка да ме пра'ишъ (2)
Китка да ме пра'ишъ, де гиди
Пазу'а да ме носишъ.

Се сóбрале, се нàбрале, Вѐлико,
Се сòбрале селаните,
Белай, белай бугарке,
Се сóбрале на стрѐтъ сѐло, Велико

На стрѐтъ село, кай чѐшмата,
Белай, белай бугарке;
Турчинъ по́лякъ да се клава, Вѐлико,
На ло́зята, на нивѣто,
Белай, белай бугарке;
Да му дайме десетъ кила, Ве́лико,
Десетъ кила не му стига
Белай, белай бугарке.
Кя му дайме двайсе кила, Вѐлико,
Двайсе кила токмо стига,
Белай, белай бугарке.

Болна лежи Гина,
Време три гòдини;
Никой не пойде
Гина да я види:
Ни бракята, ни сѐстрите
Ни сойотъ, 1)
Ни приятелите.}
Само о'йше
Гина да я видитъ,}
Юнакь Пано,
Пжрфъ вòйвода.}
Той Гина я любише,
Той во плàнина тайфа 2) оста'йше,
А кай Гина ката день о'ише.
Гина стана отъ пòстела
И я зеде юнакъ Пано;
Дойдо'а сите Гина да я видатъ;
Гина вели, имъ го́вори:
Ко́га бефъ болна не до́йдофте,
Сега треба да си ойте.

Дренъ, дренъ, Кàлино,
Дренъ лута рàкия,

1) родninата.
2) дружина,

Ти ракия не́ пиешъ,
На ракия мирисашъ,
Другарите пие'а,
И со́ мене спие'а,
Де гиди лудо аджамия;
Сношчи гости имафме,
Сношчи гости имафме,
Со зоръ ра́кия ми да̀до'а;
Слушай, мори Ка̀лино,
Кой гости имафте?
Беше Ангелъ во́йвода,
Со него́'ите другари,

Мара раце разгърнала
Джанамъ поли засукала
И излезе Мара на широко поле;
Тамо я найде Аметъ падарчето.
Айде, Маро, айде до̀бро,
Двата да бегаме,
Кя те о́днесамъ, Маро до́бро,
Сѐло Сладоево;
Ти да видишъ, Маро до̀бро,
Моите ко̀наци,
И моята стара майка,
На мѝндеръ си седи.
Маро пиле,
Бѐрунджикъ си точи.
Остайме, Аметъ, ясъ не́ можамъ,
Нозете ме болатъ;
Кя ти купамъ, Маро до́бро,
Плетени о́пинци.
Се излага, джанамъ, Мара,
По Аметъ кѝриса,
Ко́га гладна, за́валъ Мара
Во тре́ва ѐлена,
Тамо седеше стара баба,
Гуски си пасеше;
Ко́га по́гледна, завалъ Мара,
Ко́либа со слама,

Мара Аметъ го прашаше:
„Чия е тая стара баба,
Чия е кòлиба со слама,
И пра'отъ до кóлена“?
Слушай, Маро, слушай душо:
Та е твоята свèкърва.
Гледашъ кóлиба со слама,
Тие сетъ моите кóнаци:
Мара си викна да плачитъ,
О, леле, Боже, дó Бога,
За тие кòнаци се ùзлагафъ.
И верата си я òстаифъ.

Магда нà чардакъ седеше.
Карши 1) Алия гледаше (2)
Икитèлия свиреше,
На Магда ù велеше: (2)
Ела, Магдо, да играшъ,
Да видишъ турско свùренье,
Магда вели гóвори.
Нéможамъ — готвамъ вèчера, (2)
Ела, Али, да вечараме
Да видишъ рùсянска вéчера: (2)
Църно прасе печено,
Бело вино и цървено; (2)
Кя идамъ, Магдо, кя идамъ
Кàй васъ прасе да ядамъ (2)

Милка на Стóянъ велеше:
„Слушай ме, либе Стòяне,
Ако любишъ друга óтъ мене,
Конь да ти пукни отъ пòт'тебе,
Остайме, Милко. нè колни,
Нé колни коньо и мене:
Да знамъ, Милке, кя умрамъ,
Друга óтъ тебе нé любамъ;
Сега ясъ не сè женамъ,
По планина кя ùзлезамъ,

1) срѣща,

Во́йвода, Милко, кя бидамъ,
Турци душмани кя коламъ;
После жифъ, ако о́станамъ
Кя до̀йдамъ да те земамъ.

Младъ На̀умче ку̀ниса,
Да бега отъ пуста Битола.
Во Велесъ На̀умче о́тиде,
Кай на̀зланъ Евда ку̀ниса.
На̀умче вели, го̀вори:
Слушай, Евда, на̀зланъ Евда:
Ка̀й тебе три го́дини ко́ндисвамъ,
Нишчо не сумъ ти велелъ;
Сега му е времето,
На̀зланъ Евдо, да ти веламъ,
До́ма пжрва люба о̀ста'ифъ.
Со две машки де́чиня;
Се́га ете ясъ дойдофъ,
За люба тебе да земамъ.
Евда на На̀умъ велеше:
Слушай бре лично На̀умче,
Ясъ не сумъ те ву̀дела,
Нито те по́знавамъ,
Да си ойшъ кай пжрва люба,
И кай твоите малки дѐчиня,
На На̀умъ да̀мла му па̀дна;
Во дворъ На́умче си па̀дна,
То́гай Евда си стана
Кѐмеротъ му го украде.
Ку̀ниса На̀уме да бега.
Кѐмеръ по́бара не́ найде,
Евда по̀бегна во София.
Се о́мажи за де́ли Илия.
На́умъ по́ нея о̀тиде,
Русата гла̀ва му я зеде.

Не́дела Янче се по̀свжрши
Поне́делникъ ку̀ниса

Кȕниса Янче да оди,
Прилепъ на пáнаиръ,
Да купи убава стока,
Шчо му треба за свадба;
На пáнайръ Янче òтиде
Най убава стока той зеде,
Кȕниса дóма да оди,
Нà патъ му излего'а арàмии,
Тамо Янче го фàти'а
И отъ конь го слего'а;
Янче на арáмиите велеше:
Стоката да ми земите,
Мене жифъ остайте ме,
Оти сумъ èдинъ нà майка.

Море, слушай, слушай, Аметъ-ага,
Доста шета горе-долу;
Море, доста шета горе-долу,
Горе долу по Мориово;
Море, дека има лични мóми
Лични мóми по Морȕово;
Море тие сетъ много итри,
Кя ти прóдаватъ чȕфликотъ,
Море Мориовките мòми,
Много аги запустиле.
Море и тебе кя зàпустатъ,
Кукята кя ти зàтворатъ.
Море чифликотъ кя си прòдамъ
Мòмите не и óставамъ.

Цено-Ценче море проклетинче,
Кя те прàшамъ, мори, да ми кажишъ
Богъ ти душа, море, да не лажишъ:
Кой гости, море, сношчи имаше,
Да ли бе'а, море, арни лугье;
Арнàуче, море, делми прашашъ,
Делми прашашъ, море, кя ти кажамъ,
Богъ ми душа, море, не тé лажамъ,

Гости имафъ, море, до два̀ мина.
До два̀ мина, море, таксѝдари,
Цено-Ценче, море, проклетинче.
Ай изва́йми, море, врана коня,
И по̀да̀йми чифъ ко̀бури;
Чифъ ко́бури, море тенка пушка,
Да си фтасамъ, море, до два̀ мина
До два̀ мина, море, таксѝдари,
И и фтаса, море, двайца таксѝдари,
И имъ викаше, море, отъ да̀леко:
За́прете си, море, бързи коньи
Фжрлайте, море, оружьето.
Ушче дума не про́дума,
Фжрлия море и го удри'а;
Го удри'а, море, мегю двете о́чи;
Арнаутино, море, вели го̀вори:
Зѐмете ми, море, руса гла̀ва,
Враня коня, море, и оружьето.
Му зѐдо'а, море, руса гла̀ва,
Врана коня, море, и оружьето;
Отъ да̀леко, море, си вѝкнале:
Кай си Цено-Ценче, море проклетинче,
Я о̀твори, море, аска врата;
Ти да видишъ, море, руса гла̀ва,
Руса гла̀ва, море, и врана коня,
Ти да видишъ, море, оружьето,
На юнакотъ, море, шчо го прати;
Тури вино, море, не мерено,
Земи па̀ри, море, неброени.

Богъ да я убие
Яневата майка,
Шчо я свжрши Яна
Много на да̀леко,
Преку три пла̀нини;
Шчо ми зеде Яна
До два сребрени ѝбрици;
И о́тиде Яна
Во́да да на́лее,

Тамо я на́йдо'а,
Яневите другари;
Да о́слепи, Яно,
Твоя стара майка,
Шчо те свѫрши, Яно,
Много на да̀леко,
Много на да̀леко
Преку три пла̀нини,
За тоя Ла̀тинъ, Яно,
Ла̀тинъ бе́зъ вера;
Ти не знаешъ, Яно,
Ла́тински да збо́ру'ашъ,
Кя те фататъ, Яно,
И кя те за̀губатъ;
Си о́тиде Яна
Кай нейна стара майка.
Да о́слепишъ, майко,
За̀шчо ти ме свърши
Много на да́леко,
Преку три пла́нини;
За тоя Ла́тинъ, майко,
Латинъ, майко, бѐзъ вера;
Ясъ не́ знамъ, майко,
Ла̀тински да збору'амъ,
Кя ме фататъ, майко,
И кя ме за̀губатъ,
Сега кя идатъ, керко,
Иляда сватови,
Ако можишъ, керко,
Отъ на̀валъ да умришъ;
Шчо до̀йдо'а
Иляда сватови,
Шчо ми я пра̀ша'а
Яневата майка;
Каде етъ, бабо,
Твоята Яна?
Моята Яна
Дѐнеска умрела,
Кога е Ла́тинъ,
Ла̀тинъ бѐзъ вера,

Шчо ми зеде змия,
Змия осойница,
Я тури
Во Яневата пазуа,
Яна пакъ не се,
Не се ра́збуди,
Кòга е Лàтинъ,
Лàтинъ бе́зъ вера,
Шчо му кладе огонъ,
Огонъ на градите,
Пакъ Яна,
Пакъ не се рàзбуди.
То́гай Лàтинотъ
Вели, го́вори:
Вистина умрела;
То́гай ùзваде
Кèмеръ со жълтици
И му го даде
На Яневата майка.
Земи, бабо,
Иляда дукати
Да ми се простатъ, бабо,
Моите гре'ои.
Си отидо'а,
Иляда сватови;
То́гай Яна
Ведношъ стана
И я праша'а
Яновите другарки:
Кàко до́трай змия во пазу'ата,
Како дòтрай
Огонъ на градите;
— Кòга ми тури'а
Змия во пàзу'а
Како да ми тури'а
Китка отъ бòсилокъ;
Ко́га ми тури
Огонъ на градите,

Како да ми тури'а
Три китки джунджуле.

Гжрчкио пàтрикь вùзита òтиде
При цара и вéзира
Фати'а лафъ да си праватъ
Отвòри'а сладки муàбети:
— Царотъ фалеше верните турци,
Пàтрико фалеше юнаците гърци.
Отвòри'а лафъ за верата,
Кой за пàри верата си мени,
Пàтрикотъ вели, гóвори:
Гяурите не сетъ лакоми за пáри;
Тóгай на царо тешко му падна,
Со пàтрико се облóжиле.
Шчо ми дойде света нèдела,
Цжрквата со лугье се нáполни,
Пáтрико служба служеше
Царо прùготви единъ-койнь
Сèдлото стребро, юздата златна.
Го òднесе до цжрквената врата,
Цжрквата се ùспушчи сите излего'а
Тòгай тéляло фати да вика:
Кой сака дв се потурчи,
Коньо бáкшишъ да си го земи;
Никой на коньотъ не гледаше.
Секой нà страна си бегаше;
Тòгай ùзлезе и пáтрикотъ,
И пò него ùзлезе дяконо;
Той на койнь мèракъ си фжрли
На тèляло той му гòвори:
Овой койнь ясъ ке го земамъ,
На муслюманска вера кя се пòтурчамъ,
Тòгай дяконо на коньо се кáчи,
И óтиде во царски сàрай;
Пàтрико фати да плачи,
Зàшчо много той се устрами.

Кѝниса Магда преку ручекъ,
Промѐнета, исчѐшлана,
Си одеше Магда на нивѣто;
На̀ патъ я найде'а, като èгюпци,
Като èгюпци цѫрни чéргари;
Ми я плони'а бела Магда
Я однесо'а во като-èгюпска земя
Я държе'а Магда петнаесе гóдини.
И си роди Магда мажко дѐте,
Оцѫрие Магда, като-èгюпка,
Като-éгюпка цѫрна чéргарка,
Кинѝса ле со Магда сите да питатъ [1]
И си пòзна Магда родното сéло;
Дѫржете ми малкото дéте,
После кя дойдамъ да си го зематъ.
Отиде Магда при тетка си,
— Даруй ме, даруй моя мили тетка,
— Бегай отъ тука като éгюпкə
Като- éгюпка, цѫрна-чѐргарка,
Отъ кàй ти сумъ твоя тетка?
Со сòлдзи Магда òтъ порта ѝзлезе;
Отиде Магда при майка си,
Даруй ме, даруй моя мила майко!
Бегай óтъ тука като-éгюпка,
Като éгюпка, цѫрна чéргарка
Отъ кай ти сумъ твоя майка?
Моя керка беше бела прéбела,
Петнайсе гóдини отъ кóга зàгина,
Излези майко, ясъ ти сумъ твоя Магда.
Бегай óтъ тука, като èгюпка
Като èгюпка, цѫрна-чéргарка.
Да не земамъ дабово дѫрво,
Да не ти строшамъ твоите плеки
Магда ѝзваде белата руба
Белата руба сѫрмени кòланъ
Тóгай Магда си я зáгѫрна
Ти си, Магдо, моята кьерка.

1) просатъ

Кя те прашамъ, Пано,
Право да ми кажишъ.
Зàшчо, Пано море,
Ти не се женишъ?
Ожени се, Пано, море,
Нунко кя ти бидамъ;
Нунко кя ти бидамъ,
Тебе кя те венчамъ,
Со златните венци;
Со триста пòпови,
Со триесе влàдици;
Да се чудатъ, море,
Мало и гòлемо;
Мало и гóлемо, море,
И нашето сèло.
Делми прашашъ, Мùланъ,
Прáво кя ти кажамъ;
Право кя ти кажамъ,
Зàшчо не се женамъ:
Ясъ сакамъ мома,
Кьерка отъ вóйвода;
Кьерка отъ вòйвода,
Юнакъ како тебе.
Ожени се, Пано,
Зетъ да ми бидишъ.
Кя бидиме, Пано,
Двайцата другари.
Нека пукнатъ, Пано,
Нашите душмани.

Мòри Като, дюлберъ Като!
Вéзденъ шéташъ, джàнумъ, по сóкаци, (2)
По сòкаци, Като, по чáршия,
Кай пустите, джанумъ, базùряни, (2)
На сùте, Кáто мори, сèлямъ даваше,
По турски, джанамъ, по бугарски. (2)
Сéди, Като мори, дюлберъ Като;
Кя те слуша, джанумъ, Османъ бего, (2)

Кя те грàбнитъ, Като, кя те пóтурчитъ,
Со църно фéредже, джанумъ, кя те òблечитъ (2)

Мори Митро, шéкеръ Митро!
Вéзденъ шéташъ, Митро, горе долу, (2)
Отъ никой, Митро, не се уплàшуашъ,
Ни отъ майкати, ни отъ таткоти; (2)
Туку одишъ, Митро, по кòмшии,
По кòмшии, Митро, по бéкяри. (2)
Тамо ми е, Митро, Стоянчето,
Стоянчето, Митро, чапкънчето: (2)
Кя те грàбнитъ, Митро, кя те зéмитъ
И зà тебе, Митро, ся се женитъ. (2)

Море Мицко, кротко пиле!
Сношчи у васъ кой сѫ биле, (2)
Сношчи у васъ кой сѫ биле,
Сосъ тàткоти вùно пиле; (2)
Пиле, пиле го óпиле
Тáткоти, Мицко, го измамиле, (2)
Тебе, Мицко, те свършиле
Зà тòа грънчарско кóпиле; (2)
За тóа грънчарско кóпиле;
Го измамиле за двéсте лири. (2)
Зàшчо ти се двéсте лири
Дó векъ да òстанишъ со име; (2)
Дò векъ да òстанишъ со име
Со тоа грънчарско кòпиле.

Гюргя жално плàчеше,
На вùсокъ дùванъ сéдеше; (2)
На вùсокъ дùванъ сéдеше,
Луто майка кóлнеше: (2)
„Пукни ми, майко, трéсними,
Зáшчо ме даде на тугина, (2)
Тугина пуста Бéлиградъ.
Тамо чупите стрáмъ нематъ; (2)

Тамо чупите стрàмъ нематъ
Одатъ сàми по чàршия, (2)
Невéстите по мéани;
Пиатъ вùно и рàкия“ (2)
Майка му вéли, гóвори:
„Мòлчи ми, Гюрго, нé плачи, (2)
Измéкярка пó тебе кя имашъ
Млàдото мóмче дó тебе“ (2)

Скàрали се снáа и зòлва,
Дé гиди, джанумъ, кой по убава,
Отùдоа да се прàшатъ,
Дé гиди, джанъмъ, кой пò убава.
Отùдо'а кай Ивáнчето,
Дé гиди, джанумъ, и меанджùвчето.
Помòзи Богъ бре Иванче,
Дé гиди, джанъмъ, младо меáндживче!
Кя те прàшаме да ни кажешъ,
Дé гиди, джанъмъ, кой по убава.
Снàа сù е росно́ свекѣ,
Дé гиди, джàнъмъ, най убаво:
Кáде семе да се фърли,
Дé гиди, джàнъмъ, тамо изнùкнуе;
Зòлва ми е èсенска слàна:
Де гиди, джáнъмъ, най гóрчлива:
Кай да пáднитъ земя гóритъ.

Мори Богъ да бие, Мùтро мори душо,
Твой стари тàтко,
Митро мори душо, твой стари татко;
Шчо нáпрай, Митро мори, душо,
Срéдъ село мéана,
Ягне кáлешо, мори, срéдъ село мèана,
До мéана, Митро мори, душо,
Турска кафèана,
Дюлберъ морп Митро, турска кафéана;
Во кафèана, Митро мори душо,
Турци янùчари,

Ягне кàлешо мори, турци янùчари;
Во мèана, Митро мори душо,
Пùяни кàури,
Дюлберъ мори Митро, пùяни кàури.
Тури, Митро, тури душо,
Вино и рáкия.
Митро мори душо, вино и рàкия;
Да пùямъ, Митро мори душо,
Ясъ да се òпиамъ,
Дюлберъ мори Митро, ясъ да се óпиамъ;
Кòга кя се врàтамъ, Митро мори душо,
Тóгай кя ти платамъ,
Ягне кàлешо, тóгай кя ти платамъ.

Лùманъ нá чардакъ сéдеше
Бèла книга държеше, (2)
Бèла книга държеше,
Църно писмо пéеше; (2)
Църно пùсмо пéеше,
Дробни сóлдзи рóнеше. (2)
Майка му го прáшаше:
„Лùмане, синко, Лùмане! (2)
Зàшчо, синко, писмо пéешъ,
Зàшчо дрòбни сòлдзи рóнишъ?“ (2)
— „Остай, мàйко, нé прашай:
Аберъ ми дойде отъ тàйфата, (2)
Аскеротъ не сàрдиса,
Тàйфата ми я фàтия, (2)
Мене ме предàдоа.
Вързанъ, майко, кя ме зематъ (2)
В' Солунъ кя ме óднесатъ,
В' канлù куле кя ме зàтворатъ, (2)
Тамо кя лèжамъ дò века (2)

Лèгнала невенъ Гюргя зáспала,
Шùроко поле, Гюргя, крáй море;
Шùроко поле, невенъ Гюргя, крàй море,
Подъ тая гранка, Гюргя, мàслинка,

Сѝленъ вѐтеръ, невенъ Гюргя, по́веа,
Скършила гранка, леле, ма́слинка;
Скършила гранка, леле, мàслинка,
Удрила Гюргя пò гради.
Гюргя си вѝкна, леле, про́викна:
»Олеле, Боже, леле, дò Бога;
Шчо е то́а чудо, леле, го́лемо:
Грàдите, леле,ми се скършиа».

Милка я майка кàраше:
„Мѝлкано, керко, Мѝлкано:
Мѝлкано, керко, Мѝлкано,
Много се забай нà вода“.
— „Остай ме, майко, нѐ прашай,
Жалъ ми е да ти рàскажамъ,
Да вѝдишъ, майко, шчо́ видофъ:
Подъ сѐлото кàршиа
Имаше лути ара́мии
Со тия сàбьи о́стрени;
Малко дѐте ко́ле'а,
Во́ огонъ го пе́чеа.“

Крàй река до Янина, намàнъ,
Ста́ра баба плàчеше; (2)
Стàра баба плàчеше, памàнъ,
Ко́сите си и кѝнише; (2)
Ко́сите си и кѝнише, намàнъ,
На Янина луто ко́лнеше: (2)
Янина, пуста да òстанишъ намàнъ;
Шчо си полна отъ арàмии, (2)
Арàмии башъ кесе́джии, наманъ;
Тука ми оте́паа сѝна ми. (2)
Мòйо синъ първъ кàпиданъ, наманъ
Кàпиданъ първъ фо́дулъ (2);
Нà гла'а фесъ меджѐдия наманъ,
И пѐскюлютъ дó плеки (2)
(преводъ отъ влашки)

Дѐгиди векъ шчо чѐкафме леле
Живи в' гробъ да влѐзиме (2)
Живи в' гробъ да влѐзиме, леле,
Ба́ремъ да не вѝдиме (2)
Ба́ремъ да не вѝдиме, леле,
И да не слушаме (2)
И да не слушаме, леле,
Пла́чове и вѝкове (2)
Майки си плачатъ чупите, леле,
Шчо ни и гра́бна'а турците (2)
Ма́жите плачагъ жѝвота, леле,
Нѐможатъ на́дворъ да ѝзлезатъ (2)
Нѐможатъ нàдворъ да ѝзлезатъ, леле,
Али бегъ кя и òтепатъ (2)

Исмаиль плаче чудо го́лемо
Нѐможе веке да влѐзе в'сѐло (2)
Нѐможе веке да влѐзе в'сѐло
Да държи чупите на ко́лено (2)
Му умре Тодоръ коджабàшиа
За́ него в'село нема кàпиа (2)
За́ него в'сѐло нема кàпиа
Невѐстите да му туратъ ра́киа (2)
Исмаиль плаче со сòлдзи
Нема сега пѐчени ко́кошки (2)

Испадна́ла Маца на ширòка ба́хча
На ширòка ба́хча, Маца, листе да набе́ре
Листе да набѐре, Маца, буби да нарàне
Буби да нарàне, Маца, биринджукъ да то́че
Биринджукъ да тòче, Маца, копрѝна да ваги́е
Копрѝна да вагйе, Маца кошули да праве
Кжд' си тате, баче, Маца я фатѝле
Маца я фатѝле, тате, отъ белата ржка.

Майка на Димко велеше:
„По́стой, синко, не́бегай, (2)

Нѐ бегай ти безъ другари“.
Пѐ му е сега врѐмето, (2)
Оти е пълно отъ ара́мии,
Ара́мии, синко, лути змии. (2)
Димко си майка нѐ слушалъ:
Вявналъ си коня до́риа, (2)
Кѝнисалъ по търго̀виа;
До сва́тоската ко́рия (2)
За́пре си коня до́риа
Излезе Сулко ара̀миа: (2)
„Слези, Димко, отъ ко́ня,
Я твоя глава, я моя. (2)
Димко си вѝкна, про́викна,
На Зулко му се по́моли (2)
„Зѐмими, шчо да мѝ земишъ,
Животьта да ми'а о́ставишъ, (2)
Младъ де не ме за́гинишъ
Майка ми бѐзъ синъ да не'я о́стаишъ“ (2)
Ко́га е турчинъ бѐзъ вера,
Силно си вѝкна про̀викна (2)
„Сега кя видишъ, кѐрата,
Знаешъ, ко̀га бевме в'Битола, (2)
Лошотъ зборъ, шчо ми рече,
Сега в'ра̀це ми до́йде (2)
Зулко молба нѐ слуша:
Фърлилъ со до́лгата пушка (2)
Го удри Димко в'гради;
Па̀дна си, за́валъ, отъ ко́ня. (2)
Вѝкна си Димко да пла́чи:
„Отидовъ, майко, за́гинавъ; (2)
Бе́зъ мене, майко, о́стана,
Грефъ ме фа́ти, оти нѐ слушафъ (2)“

Пла́нина го̀ра зѐлена!
Ко́га иде про́летьта (2)
Шчо си толко уба'а?
„Се о́твори шумата, (2)
Ко́га иде пролетьта:
Юнаците идатъ отъ тугина (2)

Дваѝца по дваѝца рàдосни,
Полни со карагрошо́'и (2)"
Плáнина гòра зéлена!
Шчо си толко нажáлена; (2)
Кóга иде èсеньта:
Нá тебе пагя слаката; (2)
Нá тебе пагя слаката
Шумата пагя нá земя; (2) — "
Млàдите бегатъ на тугина
Двайца по двайца жàлостни, (3)
Двайца по двайца жàлостни,
Кесѝнята празни, бèзъ пари (2)

Майка на Бóгданъ велеше:
Дòйди си, синко, отъ тугина (2)
Нé ти е жалъ за невéстата?
И за мàлките дéчиня? (2)
Да вѝдишъ, синко, кукята
И твóята стара мáйчица. (2)
Кóга ѝдитъ вèлигденъ
Сите ѝдатъ отъ тугина (2)
Кой óтъ кой да чекатъ тàткому;
Ттóйте деца, синко, дóма си плачатъ; (2)
Сите нéвести, синко, òдатъ нà оро,
Твóята нèвеста, синко, плаче со сòлдзи (2)

Кя те прáшамъ, Мáруше, право да ми кажишъ,
Право да ми кàжишъ ти да не ме лáжешъ (2)
„Сите играт, сите пеятъ,
Сите збóруатъ, сите се смеатъ (2)
Ти не ѝграшъ нѝто пеешъ,
Ни збóруашъ, нѝ се смеешъ" (2)
— „Остай ме, лудо, не мè прашай,
Не ми òтвори моите рани; (2)
Нéзнамъ татко ни майка,
Нèзнамъ сèстри нито брàкя: (2)
Нявуще ни се зáпусти,
Пáднавме во турски раце (2)

Пàметамъ малко оти бефъ мала,
Кóга ме купи аджи Павле“ (2)
„Дáли знаишъ ти, Màруше,
Твой татко и твòя майка — (2)
Татко ти попъ Димитрия
И майкати Катéрина? (2)
Ясъ си ùмафъ двайца бракя,
Само ясъ бефъ една сèстра; (2)
Голèмиотъ Кòстадинъ,
А другиотъ на твойто ùме (2)
Тодоръ си вùкна, прóвикна:
„И ясъ сумъ отъ Нявуще, (2)
Слушай ти Маро, Мáруше:
Ние сме братъ со сéстра.“ (2)
Двата со сòлдзи си плàчеа
Малко дèте во крòшни ùма'а; (2)
Тодоръ òгонъ си зàпали
Дèтето си го ùзгоре (2).

Гóтви, Нèделко, пò бърго
До две-три бели пòгачи (2);
До две-три, Нèделко, гóлеми пòгачи,
До петъ-шесъ кóкошки пéчени; (2)
Вéчеръ имаме, Нèделко, много гости:
Буллюкъ башотъ со двайсетъ сèймени, (2)
Тие пчо бъркатъ, Нèделко, арàмии,
Арàмии башъ кесèджии (2)
Сакамъ-некямъ. Нèделко, кя и чекамъ,
Ако нé тия кя ме óтепатъ. (2).
— „Тие нè сетъ, Нèделко, верни сèймени,
Тие сетъ башъ арàмии (2).

Море ясъ ке лèгнамъ малко да прèспиямъ,
Нàне мори, жити мéне, гиди бре,
Мори тя да глéдашъ, ти да вáрдишъ
По бели друмови, нáне море, жити мène,
гиди бре.
Кя пòминатъ, кя зàминатъ три рала тàпани,

И ми зазѝдале зидъ белá града. (2)
Айде вие деветъ майстори. (1)
Струма вéли, гóвори: (2)
„Слушàйте ме деветъ майстори, (2)
Остайте ми деснатà рака, (2)
Деснатá рака (1)
Деснатà пазу'а (2)
И дàйте ми го (1)
Мажкотó дете (2)
Ушче сега да го доамъ, (1)
Да го дóамъ да го пòдоамъ“ (2)

Богъ да го убие тàткоти,
Мори Кàлино, (2)
Тàткоти и майкати,
Изгоръ Кàлино; (2)
Шчо прòдаде куките,
Мори Кàлино, (2)
На сѐкоа врáта уграда,
Изгоръ Кàлино, (2)
На мала врата лѝвада,
Мори Кáлино; (2)
Подъ лѝвада студенъ клáденецъ.
Изгоръ Кàлино; (2)
Надъ клáденецотъ зéленъ боръ,
Мори Кáлино; (2)
Подъ боръ àргати ручеа,
Изгоръ Кáлино, (2)
Аргати òблогъ фáтиа
Мори Кáлино. (2)
Кой бòротъ кя го прéфърлитъ,
Изгоръ Кàлино, (2)
Той Кáлина кя зѐмитъ
Мори Кáлино. (2)
Сите се обѝдоа,
Изгоръ Кáлино, (2)
Никой бòротъ не прéфърли.
Мори Кáлино. (2)
Огъ здола старъ дедо ѝдеше,

Изгоръ Ка́лино, (2)
Со бела бра́да до̀ поясъ;
Той бо́ротъ го пре́фърли,
Мори Ка́лино, (2)
Той Ка́лина кя земитъ
Изгоръ Ка́лино. (2)
Ка́лина вѝкна прòвикна,
Джанъмъ Ка́лина (2)
„Шчо ми билъ късметотъ,
Мори Ка́лино; (2)
Како сумъ бе́ла уба'а,
Изгоръ Ка́лино, (2)
На ста́ръ дедо да сумъ не́веста,
Мори Ка́лино;
Той да ме кѐрдоса,
Изгоръ Ка́лино.“ (2)

4

Ле́гнал Рада за́спала
Рано майка ѝ си ста́на,
Майка на Рада вѝкаше:
„Ста́ни ми, керко, ста́ни ми
Другарките отидоа на́вода,
Низъ двòротъ нашъ помѝнаа,
Отѝдоа и си до́йдоа,
Ти ушче, керко, нѐ стана“.
Майка ѝ влезе во о́дая,
Откри шарѐниотъ йо́рганъ.
Ко́га кя вѝди шчо давиди:
Лѝцето на Рада омо́дрено,
Рада си беше умрела
Очите ѝ обѐлени,
Вѝкнала майка да плàчи,
До́йдоа на Рада другарките
Радинини другарки:
„Кай я òстай майкати,
Майкати е́дна ѝмаше,
Отъ тебе радость чѐкаше“!
Ко́га си слуша майка ѝ,
Вòеднашъ дàмла ѝ па́дна,

Нѐ може веке да търпи;
По Рада ѝ тая умре.

Стéмнило се се смѐглило,
Кинѝсала чупа нѐ вода,
Згрéшила пусти пѐтища,
Се кáчила горе плàнина
Кай Дѝмовото бáчило.
Тамо си нáйде óвчари;
Тѐмо си нѐйде óвчари,
Овчари óвци мòлдзеа,
Овчари чупа вѝдоа,
Сите нá нодзе стáнаа'
Сите на нóдзе стана'а,
Вéдро млѐко истуриа.
Димо òтъ место нé стана
Вѐдро млѐко не ѝстури,
Димо на òвчари имъ рѐче:
„Овчари, мои рòднини,
Мене вие слушайте
Бърго в'сѐло слѐзите,
Попъ Гйоргия донéсете
За нунко юнакъ Янкула."
За в'църква кóга кинѝса'а,
Жѐжокъ дошъ пѐгяше;
В'църква кòга влѐгоа,
Гратъ и каменъ пáгяше,
Пòпотъ чупа прàшаше:
„Дáли знайшъ татко и майка?"
— „Нéзнамъ татко ни майка,
Малко знамъ за братами,
Братами чóлакъ си беше
Малъ пръсъ на десна́ нога нéмаше
Вѝкна си Димо да плачитъ,
Зàшчо се тия чудеса:
Кя се зѐмефме братъ со сéстра."

Нявгуще ѝи се за́пусти
Отъ наши го́леми фудулуци (2)
Са̀бота спроти нѐдела
Нѝшанъ се по́кажа о́тъ Бога: (2)
Орлите вле́го'а в'ка̀саба
Сите чафки и истѐпаа. (2)
Малъ го́лемъ се чудеше
Единъ сосъ другъ се пра́шаше, (2)
Никой отъ тоа не зна́еше
Баба Евдо́кия ве́леше: (2)
„Слушайте, бра́кя, слушайте!
Тоа е нѝшанъ о̀тъ Бога: (2)
Орлите сетъ душмани турци,
Утре кя влезатъ в'ка́саба.“ (2)
Никой пакъ неверуаше,
Сите со́ нея се сме́е'а. (2)
Се ра́здени рано не́дела,
Сите отѝдоа на̀ църква (2)
Вангелѝята се пѐеше
Отъ чѐтрите страни пушки пукнаа (2)
Отъ тия турци душмани;
Църквата си бастѝсаа (2)
Ма̀жи и жѐни ко́леа,
Чупи нѐвести пле́ниа (2)
Со то́'ари пари зѐдоа;
Ма̀лите дѐца пла̀чеа (2)
Душма́ните не и жа̀леа:
Едни на̀горе фърлеа
Друдзи на сабьи и чѐкаа,
Едни чупи потурчаа
Друдзите и прода́доа.

Предъ ба̀лкана зѐленъ ча́дъръ
Отворенъ, лѐлюмъ, о̀творенъ;
Подъ ча̀дъротъ тра́скутъ трѐва
Зѐлена, лѐлюмъ, зе́лена;
На трѐвата кѝлимъ спростренъ
Ша̀ренъ е, лѐлюмъ, ша̀ренъ;
До ча́дъротъ до трѝ дърва

Вѝсоки, ле́люмъ, вѝсоки;
За дървата до три ко̀ньа
Вързани, лѐлюмъ, вързани
Бирѝ катъръ, бирѝ бегѝръ
Бирѝ атъ, лѐлюмъ, бирѝ атъ
Катъръ бегѝръ сизънъ апсънъ
Атъ бенъмъ, лѐлюмъ, а ъ бенъмъ;
До дървята до три че́шми
Тѐчеа, лѐлюмъ, тѐчеа;
На чѐшмата до три мо́ми
Пѐреа, лелюмъ, пе́реа.

Кѝнисалъ Мѝлошъ да до̀йдитъ,
Да до̀йдитъ отъ пуста тугена,
Тугена пусти Бѐлиградъ.
Отиде до висо́ката пла̀нина,
Тамо му излѐгоа ара̀мии,
Ара̀мии лути змии.
Отъ ко́ня Мѝлошъ го слѐго'а
Па̀рите му и зѐдо'а,
Со стрелба на Мѝлошъ мѐреа.
Ара́миите му ве́леа:
„Ако со̀ насъ да дойдишъ
Жѝвотьта кя си куртрлисашъ.“
Вѝде Мѝлошъ нѐвиде,
Кѝнисалъ, за̀валъ, да о̀дитъ;
Оти́доа сиге ара̀мии
До Со́луна гра́да
Силна по̀тера ѝзлезе
Сите ара́мии и фа̀тиа,
Во а̀псана и кла̀доа
И Мѝлошъ, за̀валъ, го кла̀доа.
Во мѐджелисъ и изва́доа
Па́шата вѝкна, про́викна:
Овия сетъ за обѐсенье!
То́гай ара̀миите рѐкоа:
„Шчо ба̀рафме, на̀йдофме,
Мѝлошъ да го о̀стайте:
Той си ѝдеше отъ тугена

Вчера со зоръ го зѐдофме,
Ако не ѝдеше, ке го отѐпафме.
Мѝлошъ си викна, прóвикна:
„Слушай пáша, Джѐлилъ пàша,
Отъ зоръ ѝзлегофъ арàмия.“
Никой отъ васъ неверувамъ,
До ѐдинъ кя не òбесамъ.
Мѝлошъ на пàша се пóмоли:
„Слушай пàша, Джелиль пàша,
Ушче двá дена мувлетъ дайми
Да ме вѝдитъ майка ми.“
Кóга кя и обѐса'а,
Тóгай си дòйде майка му,
Мѝлошава майка плàчеше,
Кòсата си я кѝнеше:
„Ясъ те чéкафъ, синко, у дома
А не да те видамъ на óртома.“
Два пати на óртома го клàдоа,
Два пати ортòмата се скѝна.
Кóга сетъ турци душмани,
До три пати рѐкоа.
Три пати на óртома го клáдоа,
Пакъ òртомата се скѝна.
Пàшата викна, прóвикна:
„Никой за право нé гинитъ:
Шчо грефъ кя стóрифме,
Безъ кáбаетъ кя го убиефме.“

Кàлина и Усеинъ Джелядинъ.

Кáлино, кàдано!
У кóго беше нàгости?
— Усеинъ Джéлядинъ!
У стрика нàгости.
Кàлино, кàдано!
Шчо вéчеръ ти дàде?
— Усеинъ Джѐлядинъ?
Църно прáсе пéчено.
Кáлино, кáдано!
Оти мене не дóнеее?

— Усеинъ Джелядинъ!
Турчинъ пра́се нѐ яде.
Ка́лино, ка́дано!
Скрѝшомъ кя го ѝзедефъ.

День ми бе́ше свети Сѝмонъ,
Кѝнисалъ Митко, за̀валъ, да о́ритъ
Со плугутъ ѐраше и на̀ Бога се мѐлеше:
„Зѐмиме, Боже, ма́ки да нѐ видамъ;
Вечеръ кя биде чудо го́лемо,
Лѝманъ се фа̀ли да влези в'сѐло,
Куките са́катъ да ни и ѝзгоритъ,
Де́цата мали кя ни и ко̀литъ.“
И на́ Бога му се дожа́лело:
То́гай фа̀ти силно да гърми,
Ро́фя ми па́дна во попова ко́рия
Го удри Лѝманъ со се́ негова та̀йфа.
За̀валъ Митко ми се за́чуди,
Се ка̀чи в'ко́рия ѝ той да види
Ко̀га да види шчо кя види:
Лѝманъ о́тепанъ со не́говата тайфа.
То̀гай си кре́на ра̀ците у горе
И на̀ Бога му се по̀моли:
„Слава те́бе, нѐбесни Боже,
За́ насъ се на̀жале и ни по́може“
Со радосъ Митко си сле́зе в'сѐло
И си и собра сите сѐлани:
„Слушайте вие, бра̀кя сѐлани,
Сѐга да пейте и да ѝграте:
Па́дна ро̀фя во по́пова ко́рия
Го удри Лѝманъ со нѐгова та́йфа.“
То̀гай си вѝкна'а сите сѐлани:
„За̀ насъ на̀ Бога му се на̀жали
Свети Сѝмеонъ пра́здникъ да дръ̀жиме
Отъ ношъ куртулѝсафме
Два̀ пати сме се ро̀диле.“

Бо́жана дво́ра мѐтеше
Дробни сòлдзи ро́неше,
Мили Боже, ро̀неше
Често кà̀ндило па̀леше,
На̀ Бога се мо́леше,
Мили Боже, се мо́леше:
„Убий го, Боже, таткоми
Таткоми и майками,
Мили Боже, майками,
Шчо ме да́доа да̀леко,
Подъ двѐ три гори зѐлени
Мили Боже, зе́лени;
Задъ две́ три реки длà̀боки,
За тоа лудо будало
Мили Боже, будало,
Будало лутъ ара̀мия,
Ара̀мия башъ кесѐджиа
Мили Боже, кесѐджия,
Не́можамъ гре'ои да гледамъ,
Кървави ко́шули да̀ перамъ,
Мили Боже да перамъ.“

Сѐднала ми Яна
На ма́лата вра̀та
Подъ бе́ла ло́зница
Ша̀ренъ ге́ргефъ вѐзи
Луто майка ко́лни:
„Шчо ме да́де, майко,
За лутъ кесѐджия!
Ка̀та вечеръ, майко,
Кървава ко̀шула
И отъ юнакъ ра̀ка
Со́ се бурма пръстенъ;
Бурмата ми пеитъ
Отъ млади Гйо̀ргия,
Отъ млади Гйо̀ргия,
Отъ За̀иля гра̀да.“
Ушче речьта недо́рекла

Пòртите се прѣклукале:
Ето го на Яна
Най мàлио брàтокъ.
„Айде Яно, айде,
Братъ ми ке се жени.“
— Кàжи, брате, кáжи
Дáли ке се женитъ,
Да си влезамъ, брате,
Во зимни кѐлари
Да нáточамъ, брате,
Три здрàвици вùно,
Да си месáмъ, брате,
Две бели пóгачи.“
„Айде, Яно, айде
Дури е пóбърго!“
— Кàжи, брате, кáжи
Да не е умрено,
Да усучамъ, брате,
Три кóлаци свеки.“
Кинùсала Яна
Со най мáлкио брáтокъ.
Префърлила Яна
До две три плàнùни.
Кòга слуша Яна
Глáсои кай тàжатъ
„Кáжи, брате, кàжи,
Дàли ке се женитъ,
Да не е умрено.“
— „Айде, сѐстро, айде
Дури е пóбърго:
Глàсои шчо и слушашъ —
Две нáчина пеятъ.“
Кóга влѐгла Яна
Во майкини двòрови
Темянъ ù мùриса
И майка ù тажитъ;
Кòга влѐгла Яна
Во одáята,
Кòга виде младъ Гйóргия
Пáдна нá него и умре.

Мàрия во грàдина сéдеше
Дò нея бȕлбиль пéеше;
Дó нея бȕлбиль пéеше,
Мàрия му се мóлеше;
„Кя те прáшамъ, бȕлбиле,
Право да ми кажешъ:
Ти леташъ много вȕсоко,
Глéдашъ много дàлеко,
Да нé виде татко ми,
Татко ми и майка ми:
Петъ гòдини отъ ко'а се òмажифъ,
Нито éдна книга нé зедофъ

Петнàйсе гòдини тугина, море,
Дȕри сношчи си дòйдофъ;
Дȕри сношчи си дóйдофъ
Тебе дòма нé найдофъ;
Самъ пóртата я òтворифъ, море,
Самъ бóрина зàпалифъ,
Самъ бóрина зàпалифъ, море,
Самъ кóня си растó'арифъ;
Самъ сòфра си клáдофъ, море,
И самъ си вéчерафъ;
Самъ си пóстела пóславъ, море,
Самъ си лéгнафъ да спиямъ.
Нá сонъ сò тебе се сòнифъ, море,
На пòлъ нокь се рáзбудифъ
И тебе те пòбарафъ, море,
Тебе не тé найдофъ.
Остай ме, лудо, не задȕрай ме, море,
Пуста да óстани кукята отъ майка ми:
Има петнайсе гóдини, море,
День и нокь плачамъ зá тебе
Сношчи сéбепъ се стори, море,
Нà гости бефъ кай майка ми

Кай се чуло и вȕдело
Майка сȕна си да губитъ! (2)

Кѝписа Иванъ да до́йди,
Да дойди отъ пуста тугина; (2)
До́ближилъ до се́лото
Тамо си на̀йде вуйко му (2)
Вуйко му Иванъ го по̀зна:
Добре до́йде, внуче Иване! (2)
Нека́жи, вуйче, на́ село
Да̀ли кя ме по́знай майка ми". (2)
Отиде кай майка му
Майка му Иванъ него́ позна.
Му да́де ке́сия на ра́ка (2)
Со петстотинъ жълтици; (2)
Ле́гналъ Иванъ, за́спало,
Майка му се слезе долу, (2)
Си зе́де пуста се́кира,
Младъ Иванъ го за̀гина.

Богъ да я убие, море, баба Стойна,
Шчо ро̀дила, море, та́ква мома,
Та́ква мома, море, предавница,
Шчо пре́даде, море, петъ юнаци,
Петъ юнаци, море, башъ ко́мити.
Како жалъ, море, не ѝ беше,
Со е́динъ бе́а, море, братучеди,
До̀ма ка̀й неа, море, ручекъ ручеа,
Та си отѝдоа, мо́ре, горе пла̀нина
Сама Магда, море, на̀ конакъ о̀тиде
При ту́рци душмани, море, и прѐдаде.
Поте́рата, море, и са́рдиса
Млади, море, и за́гинаа.

Йо̀ванка со̀лдзи ро̀нише
На деветъ сина ко̀лнеше
Най много на малйо,
На ма́лйо Ко̀стадинъ:
„На Ко́стадинъ натема̀му душата,
Шчо ми о́мажи Евдо̀киа да̀леко
Да̀леко до три го́дини;

Нѐможамъ да си я вѝдамъ“
Отъ много лошо ко́лненье
На́ Бога му се нажа́лело:
Ко́стадинъ стана ѐтъ гроба
Отиде право кай сѐстра му.
Клука чука на портата,
То́гай ѝзлезе сѐстра му
Два̀та се прегърна'а,
Два̀та се избà̀циа.
Евдѐкиа вѐли гѐвори:
„Шчо, брате, земя мѝрисашъ?
Остай ме, се́стро, нѐ прашай,
Кѝнисай, те сака майка ми!“
Отѝдоа до е́дна пла̀нина,
Се́днаа ручекъ да ручатъ
Дѐ нимъ пиле пееше
Пееше и говѐреше:
„Живъ со умренъ ручекъ ручатъ“.
Отѝдоа до вода студена,
Се́днаа вода да пиятъ
До́ нимъ пиле пееше,
Пееше и говореше:
„Живъ со умренъ во́да пиятъ“.
Тѐгай Евдо́киа про́викна:
„Шчо пеятъ та̀ка пилѝнята?“
— Ко̀стадинъ вели гѐвори:
„Та̀ка пеятъ во ова пла̀нина“
Ко́стадинъ я ѐднесе дѐ дома;
Евдѐкия клука на̀порта.
Майка ѝ вѝкна про́викна:
„Кой чука тука на̀порта?
Отъ кога ми умреа дѐцата
По́ртата не е отво́рена“.
— „Отвори, майко, да видишъ
Ясъ сумъ твоята Евдо́кия“
Майка ѝ порта о́твори
Ко́стадинъ во гроба си влезе;
Две́те се прегърнаа,
Двѐте вѐ едножъ умреа.

Се сòбрале, се нàбрале
Десетъ млàди юнаци;
Отѝдоа вѝно да пиятъ
На мѐана кай Нáйденка.
„Море Нàйденке, Меàнджифке
Имашъ вѝно за пиенье?
Имашъ вѝно за пѝенье
И бело гърло за любенье?“
Имамъ вѝно за пѝенье,
Имамъ и гърло за любенье,
Седете вѝно да пѝете
И мажко дѐте да колите,
Бело гърло да любите,
Никому тоа да нѐ кажи,
Да нѐ кажи на татко му“
Юнаците се налутиле
На Нáйденка ѝ вѐлеа:
„Нѐ сме турци янѝчари
Малко дѐте да колиме
Вѝно да пиеме
Бѐло гърло да любиме;
Пò арно тебе да отѐпаме
Мажко дѐте да куртулѝсаме:
Ти жива ако óстанишъ
На турски раце кя го прѐдадешъ“

Майка на Мàрия думаше:
Мáрие, керко, Мàрие!
Нѐ седи много нàвечеръ,
Оти се лоши вéчери,
Оти е лоша гòдина:
Три чуми биятъ в’срéдъ село,
Да не те тебе убиатъ,
Убиатъ, керко, да умришъ“,
Мàрия на майка думаше:
— „Майко ле, старо майчице!
Сите три чуми ме удриа:
Първата ме удри пóглава
И ме бóлеше и нѐ толко;

Втората ме удри пóгради
И ме бóлеше и нé толко;
Третата ме удри пóсърце,
Тая шчо ме удри пóсърце,
Сърцето ми го ùзгоре.“
Богъ да я бие майка му,
Шчо вùкна до три èкими
Да ми я Мара прèгледатъ
Първиотъ èкимъ вéлитъ гóворитъ:
„Не е Мара отъ чума удрена
Туку ми етъ Мара отъ лудо целуванье“
Вториотъ вèлитъ гóворитъ:
„Не мие болна отъ чума,
Туко е болна отъ мèракъ“
Третиотъ вèлитъ гóворитъ:
„Не ми етъ мара пòсъдрце удрена,
Туку е болна зà мене“.

Нé мой ме, мале, луто колни (1)
Дека сумъ си, мале, младо спàивче (2)
Седумдесетъ сéла, мале, пòвеламъ (1)
Осумдесетъ мòми, мале, ясъ любамъ, (2)
Осумдесетъ китки, мале, в'пàзуа държамъ (1)
О! Гюргина китка, мале, во десна́ рака (2)
Сите ми китки, мале, вéсели сèдатъ (1)
Гюргина китка, мале, ми повéнала (2)
А дàли Гюрга, мале, болна ми лèжитъ (1)
А дàли Гюрга, мале, се посвършила (2)

Море Димче протòгерче!
Иди викай селàните, (2)
Иди викай селáните
Оти дòйдоа сеймените, (2)
Оти дòйдоа сеймените,
Заптùсале конаците, (2)
Море каде двайца, каде тройца,
Кай Мáрица девéтъ мина; (2)

Каде гуска кай кóкошка.
Кай Мàрица рудо ягне; (2)
Кай Мàрица рудо ягне,
За́шчо има руса кóса (2)

Море нéмой ячи,
Га́вране море леле,
Море на ка́мено,
Оре слези дòлу,
Га́вране море,
Леле ливагѣто,
Оре надъ сѐлото,
Гàвране море леле,
Оре по пòлето;
Оре тамъ кя найдишъ,
Га́вране море,
Леле до два́ гроба;
Айде тамо ми сетъ,
Гàвране море леле.
Мойте другари,
Мойте другари:
Гàвране море леле,
Леле башъ ара́мий
Башъ аràмии
Гàвране море леле,
Башъ кесе́джии;
Оре шчо шѐтафме
Гàвране море леле,
Леле по плàнини;
Оре по плàнини;
Гавране море леле,
По пòлето;
Оре сиге турци,
Гавране море леле,
Леле отѐпавме;
Ай убави мóми,
Гàвране леле море,
Ния любифме,
Оре по пòлето имали màгла?

Да ти дойдамъ, моме море,
На рамната снага;
Оре по плàнина има ли търло?
Да ти дойдамъ, моме море,
На белото гърло.

Разбóлилъ ли се Кòстадинъ
На̀ патъ, зàвалъ, кя умри (2)
На дружѝната гóвори:
„Дружина верна згóворна! (2)
Кога в'сѐло да влезете,
Пушки да не фърлите (2)
Бàйраци да не дигните,
Да не чуе майка ми (2)
Майка ми и татко ми;
Кога в'сѐло влéгоа (2)
Пушки фърли'а;
Одма пушки фърли'а
Одма бàйраци дѝгна'а (2)
Тóгай ѝзлезе майка му,
Майка му и татко му (2)
Со сòлдзи во òчи плаче'а
Дружѝната я прàшая: (2)
„Дружина верна згóворна!
Каде е синъ ми Кóстадинъ! (2)
Кóстадинъ на̀ патъ се òжени
Мѐрмеръ плоча нéвеста; (2)
Планѝните кумови
И горите побратими; (2)
Дàбоите дѐвери
И буките свато'и (2)

До петъ шесъ мѐрмеръ кàмчиня
Тамо спиеше мóмата сàма; (2)
Тамо спиеше мóмата сàма,
Сама завалѝчката и болнава (2)
Тòгай майка ѝ ѝ думаше;
Му думаше и со сòлдзи плачеше: (2)

„Стани, стани, керко моя,
Идатъ сва́тови да те зематъ (2)“
„Остай ме, остай ме, майко моя,
Оти сумъ болна и нѐможамъ. (2)
Тури ра́кия во джепотъ мой
Извади клучотъ отъ ко́вчеготъ мой (2
Извади до̀бритѣ а̀лишча,
Про̀мени сестрами по ма̀лата (2)
Про́мени я за нѐвеста,
За́ мене тая нека я зематъ; (2)
За̀ нея го̀твете свадба,
А за̀ мене гро́бница; (2)
За̀ нея да свиратъ ке́мане,
А за̀ мене да пеятъ по́попве; (2)
За̀ нея да се радуатъ чупи и бе́кяри,
А мене да ме плачатъ стари баби (2)
На́ нея да ба̀ците ве́нците,
А мене студеното чѐло; (2)
Нея да я носите при свѐкърва,
А мене вечно во те́мнина (2)

Елена со со́лдзи пла̀чеше,
На Мѝлана му ве́леше:
„Мѝлане, брате, Мѝлане (2)
Мѝлане, брате, Милане
Турците до́йдоа срѐдъ село (2)
Турците до̀йдоа срѐдъ село,
Сре́дъ село, брате, кай че́шмата (2)
Колко мо̀ми на́йдоа, (2)
Сите, брате, и зе́доа.“ (2)
Ушче збо́рутъ недо̀рече,
Дво́рутъ на Елена се на́полни, (2)
Дво̀рутъ на Елена се на́полни
Отъ турци янѝчари. (2)
Елена вѝкна про́викна:

---

1) Алища — дрехи.

„Кай си брате Мѝлане,
Кай си брате Мѝлане
Ти да ме куртулисашъ, (2)
Ти да ме куртулисашъ
Отъ турци да ме о́ткупишъ. (2)
Мѝланъ си вѝкна, про́викна:
Елено, сестро, Елено,
Елено. сестро, Елено
Нѐможамъ да те куртулисамъ (2)
Не́можамъ да те куртулисамъ,
Нѝто да те о́ткупамъ (2)
Нѝто да те ѐткупамъ:
Сумъ ра́ненъ, сестро, кя умрамъ (2)

Рай, Боже, рай да нѐ видитъ
Ама́нъ, амѐнъ
Той шчо на́учи тугина,
Тугина пуста ябана,
Ама́нъ, ама́нъ,
Ябана пусти Бе́лиградъ;
Сите мо́мци пѐйдоа,
Ама́нъ, амѐнъ
Пѐйдоа емъ си дѐйдоа,
И мойто мѐмче си пойде
Ама́нъ; амѐнъ
Пѐйде и не сѝ дѐйде;
Една книга ми прѐти
Амѐнъ, амѐнъ
Во книга двесте дукати.
За́шчо ми сетъ пусти дукати
Амѐнъ, ама́нъ:
Млада сумъ, той да дѐйдеше!

Дѝгнахъ си пушка на́рамо, леле,
Отидофъ горе пла̀нина (2)
Отидофъ горе пла́нина, леле,
Си нѐйдофъ сура ѐлена (2)

Си на̀йдофъ сура е́лена, леле,
Па̀сеше тре́ва зѐлена; (2)
Па́сеше трева зѐлена, леле,
Дȕгнафъ си пушка на́око; (2)
Дȕгнафъ си пушка на́око, леле,
Тръгнафъ да го убиямъ; (2)
Тръгнафъ да го убиямъ, леле,
Еленъ си дума го́вори; (2)
Еленъ си дума го́вори, леле:
„Сва́ли си пушка о́тъ око, (2)
Сва́ли си пушка о́тъ око, леле,
Да не ти пукнитъ о̀кото,“ (2)
Тоа не́ беше е́ленъ, леле,
Тоа бешс ангелъ Го́споденъ (2)

Ста́ни, моме, стани дайлянъ,
Вра́та да о́творишъ,
Ма́лай мо̀ме, вра̀та да отво́ришъ;
Коня да воружишъ моме,
Кя одамъ горе на пла̀нина,
Малай мо̀ме, кя одамъ горе на пла́нина
Дърво кя бе́лежамъ, моме.
Шчици кя на̀режамъ,
Малай моме, шчици кя на̀режамъ;
Бо̀чва кя на̀правамъ, моме,
Вȕно кя си турамъ,
Малай моме, вȕно ка си турамъ:
Во есень кя се женамъ, моме,
Тебе кя те земамъ,
Малай моме, тебе кя те земамъ

Димȕтре, синко, Димȕтре!
По́веляй си, синко, невѐстата,
По́веляй си, синко, неве́стата,
Да не о́де, синко, горе доло,
Горе́ доло, по комшȕи, (2)
Димȕтре, синко, Димȕтре!

Заптùсай си, синко, невéстата,
Да не óде, синко, на средъ сèло, (2)
Да не óде, синко, на срèдъ сèло
На средъ сèло, синко, на чéшмата (2)
Тамо се бератъ, синко, бекяри
Сусъ бекярите е, синко, кючукъ Пано
Двуйцата, синко, ако се любатъ
Голèмъ срамъ, синко, ке ни донèсътъ
(Гевгелийска)

Сватба се нàпрай, нéвеста нè зеде!
Тебе ти рèкофъ свато'й да нè канишъ (2):
Ти си имашъ, синко, много душмани,
Много душмани, прòклети дéбрани (2)
На óенье по невéстата арно си пойде,
На дойденье, синко, лошо си дòйде (2);
До срèдъ патъ, синко, ùдеше со нèвестата
Тамо те кутная, синко,
Душмáните на зéмята (2);
Кòга пукнаа пушки, синко,
Куршумите те удрия право в'чéло (2)
Ясъ те чекафъ, синко, дома со нèвеста,
А не те чекафъ, синко, умренъ на вéленца (2)
Ясъ те чекафъ, синко, вèнецъ да цèливамъ,
А не да ти бацамъ, синко, студеното чèло (2)
Ясъ чèкафъ, синко, тебе да се рàдуамъ,
Кàко сега умрéнъ да те плачамъ? (2)
Зá тебе, синко, сърцето ми горитъ,
Пустата кукя, синко, ти ми я зàтвори; (2)
Кòга да вùдамъ, синко, твоите другари,
Кàко да не плàчамъ, синко, како да нè жаламъ

Мáрие, море, убаво чупе!
Синокь много сèдофте, чупе,
Шчо мили гости ùмафте (2);
Шчо мили гости ùмафте, чупе,
Нà бърго во изба влèгофте (2)

Нà бърго во изба влéгофте, чупе,
Ройно вùно пушчафте. (2)
Егиди лудо будала, леле,
Сношчи ми беше вуйко ми; (2)
Ако ти беше вуйко ти, чупе,
Зашчо стоеше срèдъ куки (2)
Зашчо ми стойше срèдъ куки, чупе,
Сосъ зèленъ вènецъ нá глава (2)
Сосъ зéленъ вéнецъ нàглава, чупе,
Сосъ златенъ пръстенъ нàрака? (2)
Нè беа твойте вуйко'и, чупе,
Туку ти беа стрòйници (2)
На другъ да те пóсвършатъ, чупе,
Мене да ме òстайшъ (2)
Ако мене òстайшъ, чупе,
Пùшмана после кя бидишъ (2)

Дè гиди, Коцо, фóдулъ Коцо леле,
Дóста си толко фóдулукъ (2),
Дóста си токо фóдумукъ, Коцо,
Фòдулукъ гòлемъ сàлтанатъ (2)
Фòдулукъ гòлемъ сàлтанатъ, леле,
Зà тоа не ти ùдитъ мóмчето (2),
Зà тоа нети ùдитъ мòмчето, Коцо,
Дванайсе гòдини во тугина (2)
Дванайсе гóдини во тугина, леле,
Ушче дванайсе нè идитъ (2).
Ако нèидитъ, нека сèдитъ, море,
Отъ сáлтанатъ не се óста'амъ (2)
Една чупа сумъ на татко ми, леле,
На татко ми и майками (2)
На татко ми и майками, море,
Една сéстра на бракями (2);
Чисто кя ме óблечатъ, леле,
Бóгато кя ме нàранатъ (2).
Язъкъ нему да му бидитъ, море,
Кòга на младость нé идитъ (2),
Кòга на младось нè идитъ,леле,
Зáшчо го сакамъ на старость (2);

Ушче две го̀дини кя го чекамъ, леле,
После—сумъ млада — не́седумъ (2),
За другъ кя се о́мажамъ, море,
Него кя го о́ставамъ (2).

Изнѝкнало ба́демъ дърво (2),
Надъ дърво стойтъ сла́вей пѝле (2)
Подъ крѝля му бела́ книга (2)
На книга пейтъ турско: (2)
Шчо е турско да се сечитъ (2);
Шчо е гърчко да се газитъ (2),
Бугария да се славитъ (2),
Да се славитъ да се множитъ (2)
Да се множитъ да се плодитъ (2).

Васѝлице, младо нѐвесто, море,
Шчо кротко о̀дишъ на́ вода, море, (2)
Да̀ли ти тѐжатъ сто́мните?
Дали ти тѐжатъ сто̀мните, море, (2)
Или ти те́житъ гѐрданотъ?
Нѝто ми тѐжатъ стомните, леле,
Нѝто ми тѐжитъ гѐрданотъ,
Нѝто ми тѐжитъ гѐрданотъ, леле,
Туку ми тѐжитъ ме́ракотъ:
Мѐмчето ми е на Бѝтола.
Сѝнокь а̀беръ ми до̀йде, (2)
Сѝнокь а̀беръ ми до́йде, леле,
Солунъ ми го пушчия (2),
Солунъ ми го пушчия, леле,
Сосъ тежка пранга на́ нозе (2)
Сосъ тежка пранга на̀ нозе, леле,
Сосъ те́жокъ трунбукъ на̀ гуша (2)
Сосъ тежокъ трунбукъ на́ гуша,
Сосъ безѐлици на̀ раце (2)
Во тия пусти а̀псани, леле,
Во тия тесни до̀лапи (2).

Абди па̀ша сѐдеше
На Мàрия вѐлеше:
„Потурчи се, Мàрие, (2)
Потурчи се, Ма́рие,
Да бидишъ моя àнъмка. (2)
Кòга ясъ кя те земамъ
Пръвнийотъ ѝнтофъ 1) кя ти пратамъ (2)
Сосъ ѝляда àскери
Сите бàнди на́ раце; (2)
Сите бàнди на́ раце
И цървени бàйраци.“ (2)
Ка́рши Мàрия сѐдеше
На Абди пàша му велеше: (2)
— „По́кръсти се, Абди пàша,
И ясъ нешчо кя ти пратамъ: (2)
Отъ църквата фенерите
И четвòрица влàдици; (2)
Со́съ тия да се вѐнчаме
Двата да се зѐмеме, (2)
Двата да се зе́меме,
До́ста се любифме (2)

Ой звѐздо, звѐздо дѐнице,
Шчо вѝсоко сто́йишъ,
Шчо вѝсоко, стòйишъ, звѐздо,
И дàлеко гледашъ
Ясъ кя те прашамъ, звѐздо до́нице,
Право да ми кажишъ:
Дàли и вѝде, звѐздо де́нице,
Мойте деветъ бракя?
Ой ти Търно, Търно мо́ме,
Бисѐрово зърно!
Твойте де́ветъ бракя, Търно,
Преко църно мо́ре,
Преко църно мо́ре, Търно,
Во тѐмни зàндани;

1) Интофъ = пайтонъ.

Вòда до кóлена, Търно,
Трѐва до рàмена;
Трéва до рàмена, Търно,
Брàди до пòяси.
Ни день знаятъ, Търно,
Ни нокь знаятъ;
Ти да имъ носишъ, Търно,
Два клàса пшѐница:
И тия да знаятъ, Търно,
Врéме дувдéнско;
Ти да имъ носишъ, Търно,
Пéтровки яболки:
И тия да знаятъ, Търно,
Врѐме Петрóвденско;
После да носишъ, Търно,
Едно грóвче грóзгйе:
И тия да знаятъ, Търно,
Врѐме Кръстóвденско.

Тугена, пуста тугена
Тугена ùлячъ си нематъ; (2)
Кóга младите си бегатъ,
Тóгай си плачитъ зѐмата; (2)
Тóгай си плачитъ зѐмята,
Се раздéлуатъ на жùвота. (2)
За кой си пóйде и дóйде
Зà него годùните мùну'атъ (2)
А за кой си пóйде и нѐдойде,
Зá него ùлячъ си нематъ, (2)
За века тамо остàнуатъ
Нùто има нùетъ да се вратитъ; (2)
Майките ù расплáкуатъ
Млади нéвести остáуатъ; (2)
Млади нѐвести остáуатъ
Во църни áлишча ù облéчуатъ; (2)
Во църпи àлишча ù облéчуатъ
На животъ мáжи да жалатъ (2)

Сѝнокь ко́го, Радо морѝ, (2)
Испра́кяше (2)
На те́мница, ягне морѝ, (2)
Безъ бо́рена, (2)
И безъ ясна, Радо морѝ, (2)
Месе́чина; (2)
Си сѐлани, ягне морѝ, (2)
Пока́нифте (2)
И ясъ до́йдофъ, Радо морѝ, (2)
Нека́нето (2)
Да ви венчамъ, ягне морѝ, (2)
Невѐстата (2)

Енгеното сѐло чума удрило (2)
Сите избе́гале, Енгя остàнала, (2)
Во сребърни лулки, во свѝлени пе́лени (2)
Енгената майка помо́лила (2)
Вѐтъръ да зàвее, роса да за́роси (2)
Енгя да о́ткрие, чума да я удри (2)
Енгя да ѝ умри мала малечкава (2)
Во сребърни лулти, во свѝлени пе́лени (2)
Да не òстане Енгя мала сиро́машка (2)

Гяче базергянче (2)
Кѝниса да о́ди, (2)
Кѝниса да о́ди (2)
Скопия па пàнаиръ. (2)
На патотъ ми нàйде (2)
Една бела чѐшма, (2)
До че́шмата беше
Една стара баба. (2)
„Добро утро, бабо! (2)
Бабо, стара бабо. (2)
Дайбогдобро, сине, (2)
Сине, мили сине! (2)
Кя те прашамъ, бабо, (2)
Право да ми кажешъ: (2)
Шчо е тàка, бабо, (2)

Скопия запустена? (2)
Петли пеятъ, бабо, (2)
А луге си нематъ“. (2)
— „Не сумъ, синко, баба, (2)
Баба, стара баба. (2)
Туку си сумъ чума, (2)
Чума църна чума. (2)
Ясъ сумъ, синко, Скопия (2)
Сумъ я запустила“. (2)
„Извади си, бабо, (2)
Твойте тéфтери, (2)
Дáли, сумъ, бабо, (2)
И ясъ тука пѝшанъ“. (2)
Шчо ми ѝзвади баба (2)
Пустите тéвтери: (2)
„И ти си ,синко, (2)
Тука напѝшано“. (2)
„Слушай, стара бабо! (2)
Ясъ кя ти се моламъ (2)
Да ми дадешъ, бабо, (2)
До трѝ дена мувлетъ (2)
Дури да си одамъ (2)
На мойотъ вѝляетъ; (2)
Да ме видитъ, бабо,
Мойта стара майка“ (2)
Шчо му даде баба (2)
До трѝ дена мувлетъ, (2)
Шчо ми óтиде (2)
При нѐгова стара майка. (2)
Ушче не гó виде (2)
Вòедножъ си умре (2)
Младъ и зѐленъ, (2)
Завалѝята, óтиде. (2)

В' нéдела се óженифъ,
В' петокъ во тугена ѝзбегафъ,
Хай, хай ѝзбегафъ (2)
Тòкмо пéтъ дена сéдофъ

Ко́ношма не сѝ зедофъ,
Хай, хай не сѝ зедофъ; (2)
Во пуста тугина ѝзбегафъ,
Дванайсе го́дини не о́тидофъ
Хай, хай не ѐтидофъ (2)
Во сѐбота предъ Вѐликденъ
Тѐгай се́днафъ да мѝсламъ,
Хай, хай да мѝсламъ (2)
За майка ми и за татка ми,
За младата ми нѐвеста
Со жалъ лѐгнафъ да спиямъ,
На по́лъ нокь лошъ сонъ вѝдовъ,
Хай, хай вѝдовъ: (2)
Имафъ ѐдна ерѐбица
Ми ле́тна и ми ѝзбега
Хай, хай ѝзбега. (2)
Во́ едножъ отъ по́стела ста̀нафъ,
Отидофъ да се пра̀шамъ
Хай, хай да се прашамъ: (2)
„Рѝстосъ ва̀йскръсъ, даскале“!
— „Ва̀йстина ва̀йскръсъ, юначе,
Хай, хай юначе!“ (2)
„Ясъ до́йдофъ да се прашамъ
Сношчи лошъ сонъ вѝдофъ,
Хай, хай вѝдофъ: (2)
Имафъ една ерѐбица
Ми ле́тна и ми ѝзбега,
Хай, хай ѝзбега“. (2)
— „Ме прашашъ и кя ти кажамъ:
Той сонъ лошь е за́ тебе,
Хай, хай за̀ тебе: (2)
Ти се ма́жи невѐстата
И бѐзъ нея кя о́станишъ“. (2)
На денъ Вѐликденъ си гледафъ,
Вявнафъ коня да бегамъ;
Хай, хай да бегамъ; (2)
На̀ближифъ до мойто сѐло,
На́йдофъ татко ми ка̀лугеръ,
Хай, хай ка̀лугеръ. (2)
„Помо́зи Богъ, калугере!“

— „Дай Богъ добро, бре юначе!
Хай, хай юначе“. (2)
Шчо а́беръ има в' се́ло,
Слушамъ тàпаните свират
Хай, хай свиратъ. (2)
Имафъ синъ ка́ко тебе
Невѐстата му се мàжи
Хай, хай му се мàжи (2)
Влегофъ веке во сѐлото
Нàйдофъ майка калуге́рица
Хай, хай калуге́рица. (2)
„Помо́зи Богъ, калуге́рице!“
— „Дайбогдобро, бре юначе!
Хай, хай юначе.“ (2)
„Шчо сетъ тàпани шчо свиратъ,
Шчо е джумбушотъ о́тъ село
Хай, хай òтъ село“ (2)
Имафъ синъ, кàко тебе,
Неве́стата му се ма́жи
Хай, хай му се мàжи (2) “.
Отидофъ до моята по́рта,
Найдовъ две рала сватови
Хай, хай сватови. (2)
„Помо́зи Богъ бре сва́тови!
„Дайбогдобро бре юначе!
Хай, хай юначе (2)
Патъ чѝните ѝ ясъ да влѐзамъ
Да по́дарамъ неве́стата,
Хай, хай неве́стата (2) .“
Иу го дадофъ моютъ пръстенъ
Ме пòзна и вѝкна да плачи
Хай, хай да плачи (2);
„На́задъ две рала свàтови:
Мойо мажъ сѐга ми до́йде
Хай, хай ми до́йде. (2)“
Отъ ме́ракъ па́дна на зѐмята,
Бе́зъ нея ясъ о́станафъ
Хай, хай òстанафъ (2)
И ясъ кàлугеръ кѝнисафъ

По тàтка ми и майка ми
Хай, хай майка ми. (2)

Мóри Йово, таго боро!
Шчо се вóдишъ кáко вòда, (2)
Шчо се водишъ кáко вóда,
Кàко вóда подъ Бѝтола; (2)
Мори шчо те зѐде младо турче,
Младо турче и сѐивче, (2)
И те кáчи на вѝсоко
На вѝсоко на дѝване; (2)
Те прòмени турскà руба
И ти дáде танка свила (2)
И ти дáде танка свила,
Танка свила и кòприна (2)
Бърго Йова порàчуе:
Кáко знае моя майка, (2)
Како знае моя майка,
Бърго тука нека дòйде (2)
Не се седи на вѝсоко,
На вѝсоко на дѝване (2)
Не се носи турскà руба,
Не се точи танка свила (2)
Не се точи танка свила,
Танка свила и кòприна (2).

Пéтлите пеятъ, Маро, нà леса (2)
Отвори врата да влезамъ (2)
Зàпали китка бóрина (2)
Да не ти влезамъ во тéмница (2)
Да не ти влезамъ во тéмница (1)
Да не ти газамъ в'пóстела (2)
Да не ти газамъ в'пóстела (2),
Да не ти скършамъ гéрданотъ (2)
Да не ти скършамъ гѐрданотъ (2)
Да не ти уплашамъ дéцата (2)

Помѝнуешъ, замѝнуешъ (1)
Ти сосъ мене, кучко, не зборуешъ (2)
Ти сосъ мене не збòруешъ (1)
Дърво каменъ, душо, изгòруешъ (2)
Море ако е късметъ да те земамъ (1)
Да те земамъ, кучко, да те вѐнчамъ (2)
Мори кя ти купамъ црна вълна (1):
Емъ да влачишъ, душо, емъ да плачишъ (2)
Море кя ти купамъ белъ бубакь (1)
Емъ да предишъ кучко, емъ да кóлнишъ(2)
Кя, пóминамъ, кя зàминамъ (1)
И ясъ сó тебе, душо, не збóруамъ. (2)

Сé кóга идамъ, Рунке мори,
Сé болно ми лѐжишъ,
Ягне мори, сѐ болно ми лежишъ;
Сѐ болно ми лѐжишъ, Рунке мори,
Глàва превързана,
Ягне море, со юлкеръ шáмия;
Со юлкеръ шàмия, Рунке мори,
На мека пóстела,
Ягне море, на мека пóстела;
На мека пòстела, Рунке мори,
На пѐрдуфъ пéрница,
Ягне море, на пéрдуфъ пéрница.
Стáни, Рунке мори, стàни ягне!
Побрáтимъ ти дóшолъ,
Ягне море, побратимти дошолъ.
Вѐчера да готвишъ, Рунке мори,
Пѐчени кóкошки;
Пéчени кóкошки, Рунке мори,
Емъ бѐли пòгачи,
Ягне море, емъ бели пóгачи;
Емъ бели пòгачи, Рунке мори,
Емъ лута рáкия;
Ягне море, емъ лута рàкия
Емъ лута рáкия, Рунке мори,

Емъ вѝно цървено,
Ягне море, емъ вѝно цървено.

Самовилска

Майка на Мирчо вѐлеше:
„Нé шетай, Мирчо, дàлеко“
До тия буки вѝсоки,
До три клàденци студени;
Тамо си има трѝ сестри,
Трѝ сестри самóвилки:
Кя ти зематъ, синко, óчите,
Како му и зéдо'а на таткоти“.
Мирчо майка нé слуша,
На три клáденци òтиде,
Си сéдна вòда да пие,
Зелъ тàмбура да свири.
Тогай излéго'а три сèстри,
Три сèстри три самóвили.
Самовилите на Мирчо веле'а:
„Ти свири, Мирчо, ния кя ѝграме,
Да видиме, Мирчо, кой кя òстане:
Ако ти óстанишъ,
Шчо сакаме кя ти прайме,
Ако ния останиме,
Шчо сакàшъ нàпрай ни“
Фàти Мирчо да свѝри
Самóвили да ѝграятъ.
„Остáнафме, Мирчо, остàнафме
Шчо сакашъ сега, Мирчо, нàпрайни“.
„Нишчо нé сакамъ да ви прамь
Дайте ми óчите на таткоми“
Вòда на Мирчо му дáдоа,
Самовилите му реко'а:
„Тури му вòда на таткоти
И ке му се òтворатъ òчите,“
Отиде Мирчо дò дома,
На татко му вòда тури;

Очите му се отво́рна,
Малъ и го́лемъ се чудеше.

(Самовилска)

Лѐгналъ Коле за́спалъ
Подъ голе́мата ябо̀лчница.
Тамо имаше деветъ само̀вили,
Чесна тра̀пеза сло̀жи.;
Коле малко се за́върти
Со̀фрата имъ се ѝстури,
Самовѝлите се налутия
Коле го разбудия:
„Слушай бре мо̀мче ю̀наче:
Сѐга ноки шчо дойде?
Не́ знайшъ оти има само́вили?
Со̀фрата ни я ѝстури:
Са̀кашъ са̀катъ да о́станишъ
Или са́кашъ да умришъ?“
Коле вели го́вори:
— „Про̀стете ме, деветъ само́вили,
Дойдофъ тука да спиямъ,
Нишчо софра нѐ видофъ“
„Отъ насъ нематъ про̀стенье,
Кай насъ нематъ мо́ленье“
Коле си вели го̀вори:
— „По́арно баремъ да умрамъ,
Отъ колко сакатъ да о̀станамъ.“
Самовилата го удри
Тамо, за̀валъ Коле, си умре.

Сто́явъ во пла́нина шѐташе,
Во́да му се пѝеше,
Самъ пе́сна си пееше,
На планѝната вѐлеше:
Слушай го̀ро зе́лено!
Шчо не си толко ве́села
Како си толко зѐлена,
Ушче да имашъ во́да студена,

Ушче да имашъ во́да студена,
Како тебе не кя има друга.“
Отъ пла̀нина гласъ се слушаше;
— „Како сумъ зе́лена
Така и имафъ во̀да студена:
Богъ да бие само̀вила
Тая во́да за̀прела.“

Митра двора ме́теше
Невѐсела сѐдепе, джанамъ,
Майка ѝ я прашаше, джанамъ:
„Шчо си толко невéсела
Да́ли ти тѐжитъ ѝзметотъ, джанамъ,
Да́ли ти тѐжитъ мѐракотъ?“
Изметотъ нѐ мѝ тежитъ, джанамъ,
Туку ми те́житъ ме́ракотъ:
Другà рките се омà жиа, джанамъ,
И мене ме оста'иа;
Другарките со де́ца на́ раце, джанамъ,
Ясъ како калугѐрица;
Другарките одатъ на шѐтанье, джанамъ
Ясъ во куки затво̀рена;
Другарките сетъ со мо̀мчиня, джанамъ,
Ясъ ке умрамъ немà жена.“

Ка́й Рада гости ѝмаше,
Малко де́те во̀да сà каше;
Кà й Рада во̀да не́маше,
Никой да земи не́ойше.
Рада си вели го́вори:
„Дайте ми, майко, сто́мната,
Нà вода сега кя о̀дамъ
И во̀да кя до́несамъ.“
Майка на Рада велеше:
„Да нѐ земишъ во́да отъ ѝзворо
Петлите не сетъ пеени:
Тамо има само́вили.“
Рада майка не́ слуша,

На изворъ право о́тиде.
Отъ ко'а си сто̀мна на́п^лни,
Излѐгоа три само́вили
На Рада ѝ рѐкоа:
„На по̀лъ нокь за̀шчо до̀йде?“
Рада нишчо не́рече:
Зе́де сто́мната и си о́тиде.
Во́ едножъ Рада я стресе
И за два дена си умре.

Мѝлкано, мори, Мѝлкано!
Слушай шчо вели Асанъ бе́о (2):
„Чифликотъ кя си про́дамъ
И тебе кя те о́ткупамъ (2)“
— „Колко ти чинитъ, Асанъ бегъ, чѝфликотъ
Двашъ ми чинитъ по̀гледо.“ (2)
„Овците кя си про́дамъ
И тебе кя те о̀ткупамъ (2)
— „Колко ти чинатъ о́вците,
Двашъ ми чинатъ о́чите“ (2)
„Търлото кя си про́дамъ
И тебе кя те о̀ткупамъ“ (2)
— „Колко ти чинитъ търлото
Двашъ ми чинитъ гърлото (2)“
„Кя си по̀дамъ кра̀вите
И тебе кя те о̀ткупамъ (2)“
— „Колко ти чинатъ кравите
Двашъ ми чинатъ градите (2)
И самъ Асанъ бегъ да се про́дадешъ
Мене нѐможишъ да о̀ткупишъ (2).“

Нѐплачи, керко, не́жали,
Нѐрони со̀лдзи кървави (2)
За твоето мо̀мче Мѝлана,
Шчо ле́жи во те́мница (2):
Само тебе те имамъ,
По̀арно мо̀мче кя ти найдамъ.
Мо́лчи, майко, не зборуай ми,

Не думай ми та́кви збору'и (2)
Кя плачамъ, майко, кя жаламъ
Бе́зъ него по̀арно да умрамъ (2).
За́шчо ми е, майко, животьта,
Ко̀га ми е мо̀мчето во тѐмница (2).
Койнъ да ми найдишъ да одамъ
Бѐготъ да го по̀моламъ, (2)
Да ми пушчи мо̀мчето
Мо̀мчето отъ тѐмница (2).
Ако не ми пушчи мо́мчето,
Калугѐрица кя бидамъ (2)
По мана̀стири кя одамъ,
И друго мо̀мче нѐ земамъ (2).

Мори млада не́весто!
Татко со майка зборуваа;
Татко со майка зборуваа,
За̀тебе да те о̀ставатъ;
Море девере, ти на̀й мало!
Шчо ма'на ми на̀йдофте,
Да̀ли на̀вечеръ сумъ дрѐмлива
Али на̀ утро сумъ со̀нлива?
Мори младо нѐвесто!
Ма̀'ната ти е со̀съ тебе:
Камо ти лулка до̀тебе
И на́ раце ма́лечко дѐте?
Море де́вере ти на́й мало!
Оди да си пра́шашъ брата ти,
Тоа мана не е у'мене
Оти сумъ ушче де́войка;
Оти сумъ ушче де́войка,
Со зеленъ вѐнецъ на̀ глава.

Пе́ткана на̀ чардакъ сѐдеше
Со майка ѝ се ка̀раше:
Мори майко вѐшчица
Ве́шчица и преда̀вница!
Кай се чуло и вѝдело

Майка керка да пòтурчи?
Молчи, керко, нѐ плачи
Ясъ ти мисламъ доброто.
Зàшчо да не се пòтурчишъ
Бòгатъ áнъмка да бидишъ,
Богатъ, керко, да земишъ
Беготъ сó десетъ чѝфлици?
Молчи, майко, нé вели,
Нéвели такви збóро'и:
Пусти да óстанатъ чифлѝците,
Кóга е турчинъ бѐзъ вера!
Ушче зборотъ недóрече.
Фтасале десетъ сеймени;
Сеймѐните вѝкнаа провѝкнаа:
„Каде е, бабо, Пéткана
Аберъ да ѝ кажиме.
Отъ Сѐлимъ бегъ сме пратени:
„Вéчера да гóтвите
Бéготъ ка идитъ нá гости,“
Вѐлика вели гóвори:
„Слушайте море сéймени!
Вечерата му е гòтова —
Буйрунъ нека дойде!“
Тóгай Пéткана ѝзлезе:
„Бéгайте óтъ тука, сéймени,
Ойте на бегутъ кáжите,
Дѧ нѐ дойде, оти го некямъ;
Турчинъ мажъ ясъ нéземамъ
Верата нé си я менамъ.“
Сеймените си отѝдоа
На Сѐлимъ бегъ му кàжаа.
Селимъ много се нáлути
Со много турци òтиде;
Едно Пéткана и вѝде
Отъ пѐнджере се фърли.

Баба Петра жнѝеше
Жнѝеше и си пѐеше (2):
Богъ да и убие турците,

Шчо ни бъркатъ мо́мите (2)
Неможеме да и земиме
И тие со̀насъ да жниятъ (2).
Дѐли Мустафа вървеше
Баба Петра я слушаше.
Ста́на дѐли Мустафа,
Отиде кай бабата:
„Помо́зи Богъ, стара бабо!“
— „Дай богдобро, Мустафа!“
„За́шчо пе́сна пееше,
Шчо лошо вѝде отъ турците?
Утре кога кя дойдишъ,
Мо̀мата да я до̀несишъ;
Ако не я до̀несишъ,
Пѝшмана, бабо, кя бидишъ;
Жива не те о̀стаамъ
Па̀рче по па́рче кя те сечамъ.“

Кра̀й градъ кукя го̀лема
Дванайсе ка̀ндили го̀реа;
Дванайсе ка̀ндили го́реа
Дванайсе мо́ми се кля́няа
Дванайсе мо́ми се кля́няа
И две си се кръстеа;
И две си се кръстеа
Сите Бога мо̀леа;
Сите Бога мо́леа,
Двайца турци гле́даа;
Двайца турци гледаа
На мо̀мите вѐлеа:
„Вие да се потурчите,
Вие да се потурчите,
Нѐвести да ни бѝдите;
Ако со арно не сакате
Со́зоръ кя ве грабниме.“
Мо́мите вѝкнаа провѝкнаа:
— „Много сте лични на́ лице;
Много сте лични на̀ лице,

Ако се покръстите,
Ако се покръстите,
Мажи кя ни бидите.“

Отъ малъ сѝромафъ о́станафъ
Бе́зъ ма́йка, джанъмъ, бе́зъ татко.
Отидофъ и се гла̀вивъ
Кай ѐдна бо̀гата, джанъмъ, бугарка.
Три го́дини ѝзметъ сто́рифъ,
Лѝцето, джанъмъ, не ѝ видофъ.
Отидофъ на бе́рберъ да се бричамъ
Тая о́тиде на̀ баня;
Двете си се на̀йдофме
На е́дно тесно, джанъмъ, со́качe;
Морски вѐтеръ по̀веа,
Та ѝ крѐна, джанъмъ, дулбенотъ,
И се вѝде бѐлото лѝце.
То̀гай во́едножъ, джанъмъ ѝ, рекофъ:
„Ти се моламъ, млада ступанко,
Да ми платишъ, джанъмъ, кя бегамъ,
Кя си бегамъ да се женамъ.“
Тая во́едножъ, джанъмъ, ми рече:
— „Се́ди кя те женамъ тука,
Ясъ си имамъ, джанъмъ, измѐкярки,
Отъ трѝте да си о́тберишъ,
Коя сакашъ, джанъмъ, да земишъ“
„Татко ми вдо́ица зе́де
И ясъ вдо̀ица, джанъмъ, кя земамъ“
— „Ко̀га сакашъ вдо́ица да земишъ,
Се́ди за́ мене, джанъмъ, да се о̀женишъ.“

До̀йди Димко, дойди ка́лешъ Димко,
Вѐчеръ на вѐчера, калешъ Димко,
На ягне пе́чено.
Какъ да дойдамъ, Като, ка́лешъ Като,
Майкати е тука.
До̀йди, Димко, дойди капеда̀не,
Майка не е тука;

Майками о́тиде, ка̀лешъ Димко́,
На го́рната ма̀'ала,
На го̀рната ма́'ала, Димко капѝдане,
Лѝста да̀ на̀бере
Листа да на̀бере, ка̀лешъ Димко,
Бубп да на̀ране.

Не́ плачи, мо́ме, не́жали (2)
Не́рони со̀лдзи кървави (2)
Асъ аманъ, аманъ, аманъ
Ой бобо́, бобо́, бобо̀,
На твойте бели, цървени о́брази.
Ка̀ко да не́ плачамъ, лудо, (2)
Ка̀ко да нѐ жаламъ, (2)
Како да не ронамъ со́лдзи кървави,
Асъ аманъ, аманъ, амамъ
Ой бобо́, бобо́, бобо̀,
Намойте бели, цървени о́брази: (2)
Некни майка мп умрела (2)
Дѐнеска татко за̀копафъ (2)
Асъ аманъ, аманъ, аманъ,
Ой бобо́, бобо́, бобо̀,
Сирѐмашка о́станафъ (2)
Нѐ плачи мо́ме, нѐжали (2)
Нѐ рони со́лдзи кървави (2)
Асъ аманъ, аманъ, аманъ,
Ой бобо̀, бобо́, бобо́
На твойте бели, цървени о́брази (2)
Ка́ко да нѐ плачамъ, лудо, (2)
Ка̀ко да не́ жаламъ (2)
Ка̀ко да нѐ ронамъ солдзи кърлави (2)
Асъ аманъ, аманъ, аманъ,
Ой бобо́ бобо̀ бобо́.
Сирѐмашка о̀станафъ, (2)
Ка̀ко нѐсокотъ отъ мо̀рето
Асъ аманъ, аманъ, аманъ,
Ой бобо̀, бобо́, бобо́
Една чупа бефъ на́ майка

Бѐзъ майка, лудо, бѐзъ татко,
Като камéньето по сòкаци

Во плàнина вѐтеръ вееше,
Тамо мòма плàчеше,
Луто на майка кóлнеше:
„Пукни ми, майко, трéсни ми!
Зашчо ме рóди èврейка,
Да нèзнамъ света нéдела.
Сакамъ да бидамъ рùсянка
Да зáпаламъ честно кáндило“
Ушче збòротъ недòрече,
Отъ згора юнакъ слезуаше
Се дóближи до мóмата —
— Той беше Диме вòйвода —
Диме ù вели гóвори:
„Кáжи ми, моме, шчо плачишъ,
Шчо си, моме, уба'а,
Ушче да нèбеше éврейка
Кя те зéмафъ нèвеста.
Пóкръсти се, мóмиче,
Да бидишъ моя нèвеста!

Дèвóйче, дèвойче!
Зéми сърпъ нà рака; (2)
Земи сърпъ нá рака,
Белъ дулбенъ нà глава; (2)
Кя òдиме в'пóле,
В'пòле на жнùенье; (2)
Тамо кя жниеме,
Бѐлана пшѐница· (2)
Жнале, шчо ми жнале,
Па се облòжиле, (2)
Мòмчето ми пóжнало
Двесте и два снóпа, (2)
Мóмата ми пòжнала
Триста и три снопа (2)

Комаръ ми свирка свѝреше
Жаба трембетотъ бѝеше.
Шчо чуле дробни ска́кулци
Та ми се тие со́брале
И се на́оро фа̀тиле
Сите ми се раскòкале;
Рѝпале сите скокале
И со́ уста ми свѝркале,
За да се чуетъ да̀леко.
До́чулъ ми шчъркалъ отъ сѐдело
До́шелъ ми се́иръ да гледа
И имъ се пушчилъ да зоба,
Како кòкошка пшѐница;
Орото му го ра̀сипалъ
И той си ба̀пка на́полнилъ.
(Отъ М. К. Цепенковъ)

Пуста да о́стани, майко,
Нашата кукя,
Шчо се найде, майко,
Ккай сѐлото
Да не́можамъ, майко,
На́ порта да седамъ.
Денье върватъ, майко,
Турци янѝчари,
Ноке мѝнатъ, майко,
Юнаци кòмити;
Сношчи помѝна'а, майко,
До дайсеъ ко́мити.
Со́ нимъ беше, майко,
Ва̀силъ капѝдано,
На́ мене пòгледна, майко
На̀ име ме вѝкна:
„Кя те земамъ, Като мори,
За моя нѐвеста.

Елено, младо не́весто, Лено,
Да́ли си чула ра́збрала; (2)
Да́ли си чула ра́збрана, Лено,
Момчето кя те о̀стави; (2)
Момчето кя те о́стави, Лено,
Утре за́дутре в не́дела (2).
Косто ле по̀малъ девере!
Шчо ка́баетъ на̀йдофте (2);
Шчо кабаетъ на̀йдофте,
Мене да ме о́стайте? (2)
Елено, младо нѐвесто, Лено,
Го́лемъ ка́баетъ на́йдофме; (2)
Го́лемъ ка̀баетъ на́йдофме, Лено,
В'о́дая беше по̀слано,;
В'о́дая беше по́слано, Лено,
На постѐлата лежено (2);
На посте́лата лежено, Лено,
Люспи о́реи кършено (2);
Люспи о̀реи кършено, Лено,
Благи яболки лупено (2);
Благи яболки лупено, Лено,
Пресна по̀гача ядено. (2)
Ко̀столе по̀младъ девере!
Дали сте чуле ра́збрале, (2)
Дали сте чуле ра́збрале, Косто,
В'сѐло турци до́йдоа; (2)
В'сѐло турци до̀йдоа, Косто,
Болно нѝзамче но́сеа; (2)
Болно нѝзамче носеа, Косто,
Ка̀й насъ на̀ конакъ дойдоа; (2)
Ка́й насъ на̀ конакъ до́йдоа, Косто,
Бо́лниотъ го доне́соа; (2)
Болниотъ го донѐсоа, Косто,
За̀ него беше по́слано (2);
За̀ него беше по́слано, Косто,
Люспи о́реи кършено (2);
Люспи о́реи кършено, Косто,
Благи яболки лупено (2);
Благи яболки лупено, Косто,
Пресна по́гача ядено (2);

Пресна пòгача ядено, Косто,
Пòпада беше донесено (2).

Коня гòтвишъ, каде кя одишъ
Дé море Мùаль бего де,
Дé море лично влàше де;
Тебе ти рекофъ сèдинé оди,
Дé море Мùаль бего де,
Дé море сáрафъ пáша де;
Сèди нèоди Кùческо пòле,
Дé море Мùалъ бего де,
Дè море лично влàше де;
Тамо те чекатъ страшна пусия,
Дé море Мùалъ бего де,
Дé море сáрафъ пáша де;
Страшна пусия, лоши àйдути,
Дé море Мùаль бего де,
Дé море лично влàше де.
— Ясъ си имамъ верни сéймени,
Дé мори стара майко де,
Дé море посестримке де;
Верни сéймени — Тафо отъ Зàйчани,
Дé мори стара майко де,
Дé мори посестримке де.
Ти кùниса никой нé слуша
Дè море Мùалъ бего де,
Дè море сàрафъ пáша де.
Нàпатъ му ùзлезе тешка пусия,
Дé море Мùалъ бего де;
Много пушки тия фърлиа
Дé море Мùаль бего де,
Дé море сàрафъ пàша де.
Мùаль и сеймените и убиа,
Дé море Мùзль бего де,
Дè море сàрафъ пàша де.

Евда нá майка велеше:
„Стáни, мале, да нé станишъ,

Стàни, мале, разбуди се;
Стани, мале, разбуди се,
Да видишъ чудо гòлемо;
Да видишъ чудо гóлемо,
Псета лаятъ, мале, срéдъ село.
Псета лаятъ, мале, срéдъ село,
Пушки пукатъ, мале, крáй село.
Излези, мале, да видишъ,
Да не сетъ турци юруци:
Да не сетъ турци юруци,
Да не сетъ, мале, арнáути.“
Майка на Евда велеше:
„Лѐгни ми, керко, пóспий ми,
Нѐ лаятъ псета срѐдъ село;
Нѐ лаятъ псета срѐдъ село,
Нѐ пукатъ пушки крàй село;
Нематъ турци юруци
Нито, керко, арнàути;
Ниго сетъ, керко, арнàути,
Туку сетъ наши òвчари;
Туку сетъ наши òвчари,
Овчари, керко, вàрдачи“.
Легна майка заспала,
Легна Евда дò пея,
Евда сопъ не я факяше,
Со дробни солдзи плачеше;
Со дробни солдзи плачеше,
На майка ѝ ѝ велеше:
„Стàни, мале, да нѐ станешъ;
Стàни, мале, да нѐ станешъ,
Слези доло да видишъ“.
Излезе майка ѝ да види,
Кога да види, шчо кя види!
Майка ѝ викна прóвикна:
„Стàни, керко, да бегаме;
Стáни, керко, да бегаме,
Сéлото ни се зàпали;
Сѐлото ни се зàпали:
Живи да куртулисаме“.

Слушана отъ Хр. Ивановъ.

Ета айде, айде, Дòйчинъ море,
Двата да бегаме,
Дòйчинъ море,
Двата да бегаме;
Ета да бегаме, Дòйчинъ море,
На наша пусия,
Е та на наша пусия,
Дòйчинъ море,
Кай нашите другари,
Дòйчинъ море,
Кай нашите другари;
Е та щчо не чекатъ,
Дòйчинъ море,
Сàми безъ вòйвода,
Дòйчинъ море,
Сàми безъ вòйвода;
Е та стàни, стàни, Дòйчинъ море,
Стàни ти да видишъ,
Дòйчинъ море,
Стàни ти да видишъ;
Е та ти да видишъ, Дòйчинъ море,
Силна войска идитъ,
Дòйчинъ море,
Силна войска идитъ;
Е та силна войска, Дòйчинъ море,
Зà насъ да не баратъ,
Дòйчинъ море,
Зà насъ да не баратъ.
Е та стàна Дòйчинъ зàвалъ,
Стàна той да гледатъ,
Дòйчинъ зàвалъ,
Стàна той да гледатъ;
Ета той да глèдатъ
Нà горе, нà доло;
Е та Дòйчинъ вùкна, джанъмъ
Викна и прòвикна,
Дойчинъ зàвалъ,
Викна и прòвикна:
„Е та мòлчи, мòлчи, Стòянъ море,
Младо байрàктарче,

Стòянъ море,
Младо байрáктарче;
Ета неможиме, Стòянъ море,
Двата да бегаме,
Стòянъ море,
Двата да бегаме.
Е та войска иди,
Стóянъ море,
Иди отъ двете́ страни,
Стóянъ море,
Иди отъ двете́ страни;
Е та ти да готвишъ, Стòянъ море,
Моя остра сабя,
Стòянъ море,
Моя остра сабя:
Е та остра сабя, Стóянъ море,
Остра емъ фрèнгия;
Е та ясъ да въртамъ, Стóянъ море,
На лево на́ десно,
Стòянъ море,
На лево на́ десно;
Е та ясъ да коламъ, Стóянъ море,
До дека рака може,
Стòянъ море,
До дека рака може;
До дека рака може, Стòянъ море,
До дека́ душа имамъ,
Стòянъ море,
До дека душа имамъ".

(*Слушана отъ Хр. Ивановъ*)

ОТДѢЛЪ II-й

Любовни пѣсни

Ленка болна лéжеше
Да шета в'грáдина ùзлезе,
Дò нея слàвей пѐеше,
Ленка му се мòлеше:
„Слушай, пиле слàвейче!
Оди да ми найдишъ мòмчето,
Да му речишъ дóма да дóйде,
Отъ дома кога си óтиде,
Оджацитѣ падна'а,
Чѐшмата запре, нѐ тече,
Нашитѣ пéтли нѐ пеятъ,
Ленка е болна, кя умри;
Ако пóбърго дóйде,
Оджàцитѣ кя и нáпра'амъ,
Чéшмата вóедножъ кя прéтечи,
Нашитѣ пѐтли кя пеятъ,
Ленка болна нѐ лежи,
Отъ пóстела кя стани.“

Излези, майко, да видишъ,
Шчо лудо пò друмъ пòмина (2)
Бързà коня вяваше,
Често пушки фърляше; (2)
Излези, майко, прашай го,
Дали е лудо жѐнето (2),
Ако е лудо дѐлия,
Дѐлия нежѐнето (2)

Врáти го кàй насъ да дойде,
Твой зетъ, майко, да биде, (2)
Твой зетъ, майко, да биде,
И мой мажъ да биде (2)

Мѝтано, моме, Мѝтано!
Шчо рано ранишъ нà вода (2),
Шчо рано ранишъ нá вода,
Камо ти кѝтка нá глава (2),
Камо ти кѝтка нà глава,
Као шчо носатъ мòмите? (2)
Кучка ми е майка ми,
Тая кѝтка не мѝ дава, (2)
Тая кѝтка не мѝ дава,
Како шчо носатъ мóмите (2)

Дàли знаешъ, моме, памéтуешъ,
Кóга дòйдофъ ваше сѐло;
Кóга дóйдофъ ваше сѐло,
Ваше сѐло, ваша кукя;
Столъ ми стáви ясъ да седамъ:
Столотъ стóитъ ясъ нé седамъ,
Ми дóнесе руйно вѝно:
Чáша стóитъ ясъ нѐ пиямъ;
Ми дóнесе църно кáфе:
Кàфе стóитъ ясъ нѐ пиямъ.
Нé дойдофъ за руйно вино,
Туку дòйдофъ ясъ зá тебе;
Тебе дóма не тѐ найдофъ,
Тебе дома не тé найдофъ,
Со сóлдзи на òчите се врàтивъ.

Стéфанъ коня гóтвеше
На Ката ѝ вéляше: (2)
Излези, Като, ѝзлези,
Излези да се вѝдиме (2);
Излези да се вѝдиме,

Кя бегамъ пуста тугена, (2)
Кя бегамъ пуста тугена,
Да́леко во Арабска земя (2),
Излези, Като, ка́жими,
Шчò сакашъ ясъ да ти пратамъ?
Ката на Сте́фана велеше:
— „Слушай ме, либе Стѐфане! (2)
Нишчо некямъ да ми пратишъ
По́бърго сакамъ да дойшъ,
Ти се моламъ да не се за̀баишъ

Знайшъ, мо́ме, памѐтуешъ,
Ко́га беше кай вуйкоти (2)
И ясъ бефъ тамо на́гости
Пе́чено ягне ядофме (2)
Двата со̀редъ се́дофме
И двата си зборуафме (2)
Пролеть да се земиме
Скришно да се венчаме (2)

Сношчи отъ ка̀й васъ по̀минафъ (2)
Подъ вашите пендже́риня (2)
Гласотъ твой се слушаше (2)
Со майка ти се караше (2)
Со майка ти и со татко ти: (2)
Сакамъ да ме ома̀жите, (2)
Свадба да ми пра̀ите (2)
Другарките да ми и каните (2)
На̀ софра манджа отъ ко̀копка, (2)
Пѐчени гуски и мѝспрки, (2)
Лебъ го̀леми ко̀лаци, (2)
На ко́лаци суо́ грозгѣ (2)

Отъ малъ во тугена ѝзлегофъ,
По много виляети о́тидофъ
Отидофъ во Ста́мбула
Много ра́боти вѝдофъ,

Нишчо не ме áреса
Само é дно цвеке цървено
Во é дна гра̀дина ра̀стеше,
Си думамъ како да го украдамъ,
Преко а̀влия да се фърламъ,
Цвекето да го скинамъ,
Мориово да го о́днесамъ:
Тамо има чупи у́баи,
Да зематъ да го мѝрисатъ;
Коя кя го бѐндисатъ
Цвекето нѝшанъ да го земитъ,
Со́ мене да се кѐрдосатъ.

Ма́рина на́ каменъ сѐдеше,
Отъ здола лудо ѝдеше,
На Ма̀рина ѝ велеше:
„Ма̀рина, на́ каменъ не́ седи,
Нѐ седи да не на́стинишъ,
Да не се по̀болишъ да умрѝшъ!
Ма̀рина на лудо велеше:
— Остáй ме не ми збо́ру'ай,
Немамъ ни татко, ни майка,
Момчето ми е во тугена,
Во Кара-влашката зе́мя;
Не сумъ зела ни ѐдна книга;
Ве́зденъ за́ него плачамъ,
По́арно баремъ да умрамъ“

Дѐвойко, дѐвойко!
Мо̀ме църнооко,
Мо̀ме църнооко,
Цървена яболка!
Не́ седи спроти мене,
Изгорефъ за́ тебе.
Го́ри, лудо, го̀ри
Огонъ да изго̀ришъ,
Огонъ да изгоришъ
Пе́пель да се сторишъ,

Като лешъ за̀ вода
Като бо̀силюкъ за сенка,
Джунджули за̀ леса
И ка́ранфилъ за́ вода.

Богъ да те у́бие, Стѐфане,
Сте́фане море душмане (2)!
Ка те прашамъ, Стѐфане,
Море, право ка̀жи ми (2):
„Не́сумъ ли танка вѝсока,
Да́ли не сумъ, море, убава;
Да́ли не сумъ убава,
Оти бегашъ, море, отъ по́стела? (2)
Богъ да те у́бие, Сте́фане,
Стѐфане, море душмане (2)!
Сношчи ко̀га ѝзбега,
Вра̀тата я о́ста'и, море, отво́рена (2),
Вра́тата я о́стаи отво́рена
Лоши ара̀мии, море, влѐгоа; (2)
Лоши ара́мии влѐгоа
Руото, море, ми го укра́до'а“ (2)
— „Богъ да те у́бие, Йо́ванке,
Йо́ванке, мори, душманке! (2)
Тия не́ бе'а ара́мии,
Туку бе'а твой, море, приятели“ (2).

До̀йди, до̀йди, Дра̀гане (2),
Ей Дра̀гане,
На нашата мала гра̀дина (2),
Ей гра̀дина;
Вързай коня за̀ ружа,
Ей за̀ ружа,
На̀ ружа да мѝриса (2)
Ей да мѝриса;
До̀йди, дойди, Дра́гане, (2)
Ей Дра̀гане,
И во нашата мѐана (2),
Ей мѐана,

Вùно да си пиеме (2),
Ей да пиеме
Дойди, дойди, Дра́гане (2)
Ей Дра́гане,
Во нашата òдая (2),
Ей нашата о́дая:
Двата да си спиеме (2),
Ей да спиеме
На же́лезни кре́вети (2),
Ей кре́вети,
На вùсоки душеци (2),
Ей душеци.

Излези, море, нà врата
Да видишъ чудо гòлемо:
Отъ здола иде лудото
Со глàвата вързана,
Со гла́вата вързана
Со цървена ше́рветка.
Лудото беше кра́й море,
Бурменъ пръстенъ за́губи;
На пръстенъ беа пùшани
На момчиня фѐвчиня,
На фе́вчиня со се пе́рчиня,
На невѐстите òчите.

Шчо се гледа отъ дàлеко,
Да́ли е сонце или месѐчина?
Нито е сонце, ни месе́чина,
Туку ми е убава Ангѐлина: (2)
Се òблече во мажка руба,
Мажка руба арнàутска, (2)
И си зе́де танка пушка,
Танка пушка, остра сабя; (2)
И кùниса да си шета
По плàнини и дòлини. (2)
Токмо Ангя три го́дини
Да го бара на́зланъ Коста (2)

На́зланъ Коста войводата,
Ангéлина шчо го любеше. (2)

Майко! не се думаше,
Кòга ти ме да́ваше
За то'а лудо будало,
Будало, майко, аджàмия:
Дуръ се зори прèзори,
Не ме оста'атъ да спиямъ.
Лàжи го, керко, мами го
Дури да дойдатъ бракя ти,
Дури да дойдатъ бракя ти
Него да го зàколатъ.
Како да го зàколатъ!
Лели сме, майко, вèнчани,
Лели сме, майко, вèнчани;
Убаво е лудо нà лице:
Стàвата му е сèлфия,
Глàвата му е скумриа,
Гайта́нлии му сетъ вèгите,
Филджа́нлии му сетъ òчите,
Шèкерна му етъ устата,
Сùмитче му етъ лùцето.

Кой ти клука,
Мила керко ле, аманъ,
Тебе нà порта,
Джанъмъ джéваиль, аманъ,
Тебе на́ порта?
Стàни, стàни,
Мила майко, ле, аманъ,
Стàни о́твори имъ,
Джанъмъ джéваиль, аманъ,
Стàни òтвори имъ!
Тие сетъ,
Мила керко ле аманъ,
Твойте бèджиня 1),

1) беджиня = малолѣтни бегове

Джанъмъ джéваиль, аманъ,
Твойте бèджиня.
Стàни, стани,
Мила керко, ле, аманъ,
Стàни облèчисе,
Джанъмъ джèваиль, аманъ,
Стáни облèчисе!
Арното сàко,
Мила керко ле, аманъ,
Арното сáко.
Тебе те викатъ,
Мила керко ле, аманъ,
На сладка вèчера,
Джанъмъ джéваиль, аманъ,
На ягне пéчено.
Оди речи имъ,
Мила майко ле, аманъ,
Нéможамъ да одамъ,
Джанъмъ джèваиль, аманъ,
Нéможамъ да одамъ.
Како не кя ойшъ,
Мила керко ле, аманъ,
Пèшинъ пари сумъ зела,
Джанъмъ джèваиль, аманъ,
Пèшинъ пàри сумъ зела.

Богъ да я убие, Гино,
Твоята стара майка, (2)
Шчо те свърши, Гино,
На рамно пóле: (2)
На рамно пòле, Гино,
Нèможишъ да сéдишъ. (2)
Топла вòда, Гино,
Нèможишъ да пиешъ. (2)
Тамо пролеть, Гино,
Кукá'ица нè кука (2)
Кукà'ица нè кука, Гино,
Слàвей нé пее. (2)
Ела сò мене, Гино,

Двата да бегаме (2)
Ясъ жѝвеамъ, Гино,
Горе на плàнина: (2)
Тамо има, Гино,
Вóда студена (2)
Тамо пролеть, Гино,
Кукá'ица кука; (2)
Тамо слáвей пее,
Пее и гòвори: (2)
Кой спие, Гино,
Единъ, бéзъ другаръ, (2)
Онъ да е, Гино,
Да е афóресанъ; (2)
Кой спиятъ, Гино,
Двайца зàедно (2)
Отъ Бога да сетъ, Гино,
Да сетъ бла'ослóвени (2)

Дайми, Боже,
Криля соколòви, (2)
Да си летамъ
Горе на вѝсоко, (2)
Да си гледамъ
Во мòмини двóрѣ; (2)
Каде игратъ
Мóмите óро, (2)
Тамо ѝ ясъ
Да си слезамъ, (2)
Коя сакамъ,
Тая да òдберамъ, (2)
Ясъ на криля
Да си я земамъ (2)
И дóма
Да си я носамъ (2)

Айде, керко, айде,
Айде да ѝзлезишъ
Айде да ѝзлезишъ,

Ра̀кия да честишъ,
Ра̀кия да честишъ —
Сега кя се свършишъ.
Ка̀жи, майко, ка̀жи,
Ка́де кя ме свършишъ!
Кя те свършамъ, керко,
За Коле екимчето.
Не го̀ сакамъ, майко,
Коле екимчето,
Коле екимчето,
За̀шчо тие сетъ гърци —
Бе́теръ и отъ турци.
Кя си земамъ, майко,
Христо даска̀лчето.
Пукни, керко, тресни!
За̀ него не тѐ давамъ,
Не те́ давамъ, керко,
За̀шчо кукя нема.
Тие на е́дно ме́сто, керко,
Не́можатъ да седатъ.
Пукни, майко, тресни,
Него кя го земамъ!

Три го̀дини, море,
Ко́митъ шѐтафъ
И за̀ тебе, море,
Солдзи ро́нифъ.
Патъ ми падна, море,
Се́га до́йдофъ,
Се́га до́йдофъ, море,
Да ме видишъ,
Да ме видишъ, море,
И да се чудишъ;
Да ми о́тредишъ, море,
Редъ пѐтлици,
Да ми видишъ, море,
Моята ко̀шула:
Три го́дини, море,
Не пѐрена,

Отъ куршуми, море,
Издупена,
Отъ шѐтанье, море,
По плáнина
Оть кóленье, море,
Душмани ге.

Вчера низъ сѐло пòминафъ
Една мòма си вѝдофъ,
Една мóма си вѝдофъ,
Много, майко, се зàчудифъ;
На пéнджера сéдеше,
Русá кóса чéшлеше,
Лѝцето ѝ светеше;
Лѝцето ѝ светеше
Како слонце грѐеше.
Оди, майко, барай я,
Дàли я даватъ зá мене;
Ако не я даватъ зà мене,
За друга ясъ не сѐ женамъ;
За друга ясъ не сé женамъ,
Зá нея, майко, кя умрамъ;
Зá нея, майко, кя умрамъ,
Младъ и зéленъ кя зàгинамъ;
Младъ и зѐленъ кя зàгинамъ,
Кукята кя си я зàтворамъ.

Нскни кáй васъ ясъ дòйдофъ
Тебе сама те нàйдофъ;
Тебе сама те нàйдофъ,
Дома никой немаше.
Молчи, лудо, нѐлажи,
Дóма беше и майка ми;
Дóма беше и майка ми,
Майка ми и татко ми.
Пукни, майко, да треснишъ,
Кòга сáма ме òста'ашъ!
Мóлчи, керко, нѐплачи,

Ясъ сàма не те óстаифь,
Тоа беше мòмчето твое,
Мòмчето твое и зетотъ мой.

Ме кáния нá свадба:
Кáжими со кой да одамъ,
Да одамъ, майко, да одамъ.
Зèми си, керко, татко ти,
Да одишъ, керко, да одишъ.
Татко ми òстаре, нéможе,
Кажи ми со кой да одамъ,
Да, одамъ, майко, да одамъ.
Зéми си, керко, брата ти,
Да одишъ, керко, да одишъ.
Братъ ми има душмани,
Кáжи ми со кой да одамъ,
Да одамъ, майко, да одамъ.
Зèми си, керко, свършéнико 1)
Да одишъ, керко, да одишъ;
Той ми е веренъ — го сакамъ,
Кя одамъ, майко, кя одамъ.

Ашикъ ви сумъ, вàшикъ ви сумъ.
За вèгите,
Аманъ дайлянъ Дафо,
Джанъмъ шекèръ Като;
Ашикъ ви сумъ, вашикъ ви сумъ
За òчите,
Аманъ дайлянъ Дафо,
Джанъмъ шекèръ Като;
Ашикъ ви сумъ, вашикъ ви сумъ
За гърлото,
Аманъ дайлянъ Дафо,
Джанъмъ шекéръ Като;
Ашикъ ви, сумъ, вашикъ ви сумъ
За лùцето,

Свършеникъ — годеникъ

Аманъ дайлянъ Дафо,
Джанъмъ шекѐръ Като.
Кя те украдамъ отъ кай майкати,
Отъ кай таткоти
Аманъ дайлянъ Дафо,
Джанъмъ шекѐръ Като.
(Тази пѣсень е на старата баба Дафа, отъ която съмъ записалъ повечето отъ пѣснитѣ.)

Кòга пàри нѐмаше,
Зàшчо се женеше,
Зàшчо се женеше,
На́ душа да ме земеше:
Отъ кòга се òжени
Има чѐтири гòдини;
Има чѐтири го́дини,
Камо фустанъ зà мене;
Камо фустанъ зà мене,
Како носатъ невѐстите.
Богъ да я убие майкати
Майкати и таткоти;
Ко́га руба нема'а,
Зàшчо те ома́жия?
— Кàкви фустани до́несе,
Тàкви фустани но́си си.

Гена майка луто колни:
Да би, майко, ослѐпела, (2)
Да би, майко, ослѐпела,
Да би, майко, оне́мела, (2)
Да би, майко, онѐмела,
Шчо ме дàде, на дàлеко, (2)
Шчо ме дàде, на дàлеко,
Преко Мо́рава, (2)
Преко Мо́рава,
Во Ле́сковецъ; (2)
Во Ле́сковецъ,
За младъ до'ецъ; (2)

За младъ до'ецъ,
Со пе́тъ деца, (2)
Со пе́тъ деца
Сира́чиня. (2)

Шчо видофъ мо́мче убаво
По̀мина в'сѐло Дреново,
На шикло се́дло сѐдеше,
Бърза коня вяваше,
— Како ла́мбада гореше,
Перчето му се ве́еше.
Кя одамъ, майко, со́ него.
Чекай си, керко, татко ти!
— Ко́га кя дойде татко ми,
Кя имамъ лудо пр̀и мене,
И мажкò дете на́ раце.

Кà̀жи, Донке, кà̀жи дюлберъ:
Ель ме сакашъ, Донке,
Ель ме лажишъ.
Сношчи отъ кà̀й васъ по́минафъ (1)
Со другъ бѐкяръ, Донке,
Ясъ те вù̀дофъ (2);
Со другъ бѐкяръ ясъ те вù̀дофъ (1)
Зборуафте, Донке,
И се смеефте; (2)
Тръгнафъ пушка
Да ве о́тепамъ (1)
— Жалъ ми беше за́ тебе (2);
Жалъ ми беше за̀ тебе (2)
Како да умрешъ, Донке,
Та̀ква мо́ма; (5)
Какъ да умрешъ
Та̀ква мò̀ма, (1)
Та́ква мо́ма, Донке,
Уба́вица, (1)
Како горска, Донке,
Ере́бица. (2)

Ясъ те сакамъ.
Не тѐ лажамъ (1)
Чекай, лудо море,
Да ти кажамъ: (2)
Той не беше тугъ бе́кяринъ, (1)
Туку ми беше, лудо,
Пръвъ бра̀тучедъ (2)
Сношчи дойде отъ тугена, (1)
Ми до́несе, лудо,
Сърмѐнъ коланъ. (2)

Свадба готвамъ, кя се женамъ,
Тебе, чупе, кя те земамъ. (2)
Слушай, море лудо младо,
Не́ фърли сѐвда на̀ мене; (2)
Нѐ фърли се́вда на̀ мене,
Майка ми не ме́ дава за̀ тебе. (2)
Найди друга да се женишъ,
Не сумъ за̀ тебе да ме земишъ. (2)
Ако тебе не тѐ земамъ,
Ясь за друга не се́ женамъ (2)
Ясъ за друга не се́ женамъ,
Ка̀лугеръ, чупе, кя бидамъ; (2)
Ка̀лугеръ, чупе, кя бидамъ,
На Света̀ Гора кя одамъ, (2)
Денѣ-нокѣ Бога кя моламъ:
Колко звезди на небето,
Толко пати да се мажишъ; (2)
Толко пати да се мажишъ,
Пакъ вдо'ица да о̀станишъ; (2)
Пакъ вдо'ица да о́станишъ,
Во мойте раце да дойдишъ. (2)

Я ѝзлези долу подъ се́лото;
Ка́лино румено,
Долу подъ се́лото, горе ливаѓѣго,
Ка́лино, бугарке;
Море да со̀беришъ

Седумъ — осумъ кѝтки,
Ка́лино румено;
Море да нàредишъ
Подъ сѝтната леса,
Кàлино бугарке;
Две да земишъ во десната̀ рака
Ка́лино румено;
Море да си слезишъ
Долу во се́лото,
Ка́лино бугарке;
Долу во се́лото,
Среде — во срѐдъ село,
Ка́лино румено;
Да пòводишъ
До два до три танца,
Ка́лино бугарке;
Първи танецъ —
Се́ млади мо́мчиня,
Ка́лино румено;
Втори танецъ —
Сѐ млади не́вести,
Ка́лино бугарке;
Трети танецъ —
Се́ млади дѐвойки,
Ка́лино румено;
После да сòберишъ
Седумъ — осумъ китки,
Ка́лино бугарке;
Седумъ-осумъ китки
Отъ секакво цвекѣ,
Кàлино румено.

Ма́рие, бела бугарке!
За́шчо го везишъ че́врето?
Ма́рие бела бугарке!
Шчо си толко невѐсела?
— Дàли ти е ѝгла скършена,
Дàли ти е гранка згрѐшена?
Нѐ ми е ѝгла скършена,

Ни ми е гранка згрешена,
Мѐракотъ ми се по́свърши —
За̀ тоа сумъ неве́села.
Вле́зи си во малата гра̀дина,
Со́бери секакво цвекѣ,
Со̀бери, китки на̀пра'и;
Излези си на портата,
Кя по́минатъ ерге́ните,
Ти ко́го кя си бе́ндисашъ
Типесъ 1) китка дай му.

Чия е тая девойка, (2)
Що рано ране на во̀да; (2)
Що рано ране на во́да, (2)
Отъ сите мо́ми най напредъ; (2)
Отъ сите мо́ми най напредъ, (2)
Сусъ два бардàка шарѐни; (2)
Сусъ два бардàка шарѐни, (2)
Сусъ два ибрùка сре́брени (2)
Сусъ два ибрùка сре́брени, (2)
На тая че́шма шаре́на; (2)
На тая чѐшма шарѐна, (2)
На тая во́да студѐна. (2)
(Отъ Гевгелия — Солунско).

Богъ да уби́е, бела Мара,
Бела Мара и цървена;
Бела Мара и цървена,
Нито отъ слонце огреяна;
Нито отъ слонце огреяна,
Нито отъ ветъръ овеяна;
Нито отъ ветъръ овеяна,
Нито отъ ро́са заро́сена;
Нито отъ ро́са заро̀сена,
Нито отъ сла̀на изго́рена;
Нито отъ сла́на изго̀рена,
Туку ми е како цвекье;
Туку ми е како цвекье,

---

1 типесъ — за спомен

Како цвекѣ отъ гра̀дина;
Шчо ми шеташъ спроти мене,
Спроти мене сѐ кра̀й мене;
Спроти мене сѐ кра́й мене,
Ела, Маро, ти до́ мене;
Ела, Маро, ти до́ мене,
Кя ти купамъ златенъ пръстенъ;
Кя ти купамъ златенъ пръстенъ,
Златенъ пръстенъ, сребрени пафти.
Мара вели, му го̀вори:
Ейди лудо, аджа̀мия,
Ясъ си имамъ златенъ пръстенъ,
Ясъ си имамъ златенъ пръстенъ,
Златенъ пръстенъ, стребрени пафти
Златенъ пръстенъ, стребрени пафти
Мое любе, по́ арно о̀тъ тебе.“

Гюргйя ойше на̀ вода.
Лудо младо по̀ нея;
Лудо младо по́ нея,
Гюргя ко́ланъ за́гина;
Гюргия ко́ланъ за́гина,
Викна Гюргия да плачи;
Вѝкна Гюргия да плачи,
Лудото го молеше:
„Кя те прашамъ, лудо младо,
Кя те прашамъ, право ка̀жи ми;
Кя те прашамъ, право ка̀жи ми,
Да не ми на̀йде ко̀ланотъ;
Да не ми на́йде ко́ланотъ,
Ако го найде — дай ми го;
Ако го на̀йде — дай ми го,
Како кя одамъ дуръ дома;
Како кя одамъ дуръ дома, —
Кя ме каратъ майка ми;
Кя ме каратъ майка ми,
Кя ме тепатъ татко ми;
Кя ме тепатъ татко ми,
Кя ме ѝстератъ бракя ми.“

Лудото вѝкна прóвикна:
„Мóлчи, Гюрго, нé плачи;
Мóлчи Гюрго нѐ плачи,
Ако те каратъ майка ти;
Ако те каратъ м. йка ти,
Ако те тепатъ татко ти;
Ако те тепатъ татко ти,
Ако те ѝстератъ братята ти;
Ако те ѝстератъ бракята ти,
Ела си, Гюрго, кàй мене;
Ела си, Гюрго, кàй мене, —
Кóланотъ кя го найдиме;
Кòланотъ кя го найдиме,
Двайцата кя се земиме,“

Болна леже, мале,
Гена Зографова (2)
Нà глава ѝ стоитъ
Нейна старá майка (2)
„Стàни, керко, стàни — :
Стройници ти дошле (2)
Стройници ти дошле,
Стройници Скòпяни (2)
Да вóружишъ, керко,
Големата òдая; (2)
Големата òдая,
Со меки душеци (2)
—„ Таксай, мале, таксай,
Сто и педесетъ лири, (2)
Таксай, мале, таксай,
Гóлемото лозе; (2)
Гóлемото лозе
Сосъ белотó грозгѣ; (2)
Ясъ да си го земамъ
Аце терзивчето“. (2)

Сонъ ме любитъ, сонъ ме дробитъ, (2)
Самъ нéможамъ да зàспиямъ. (2)

Море имàтъ моме во кòмшии (2)
„Оди, мале, викни ми го; (2)
Ясъ со́ него кя зàспиямъ“. (2)
— „И дà одамъ, синко, шчо дá одамъ: (2)
Има майка лута змия,
Лута змия не я пушчатъ“.

Нèгази бара, нéдигай поли! (2)
Ти Мáруше, ти кроткó ягне;
Màруше, море дюлберъ, сè моя да си; (2)
Кя ти се видатъ белитѣ нóзе, (2)
Ти Мáруше, ти кроткò ягне
Màруше, море дюлберъ,
Сé моя да си;
Богъ да я убие твоята майка, (2)
Ти Màруше, ти кроткó ягне,
Мáруше, море дюлберъ,
Сé моя да си;
Шчо те пракятъ рано нà вода; (2)
Ти Мáруше, ти кроткó ягне,
Màруше, море дюлберъ,
Сè моя да си;
Рано нá вода, по месéчина, (2)
Ти Мáруше, ти кроткò ягне,
Маруше, море, дюлберъ,
Сè моя да си;
По месèчина, по ладóвина (2)
Ти Màруше, ти кроткó ягне,
Màруше, море, дюлберъ,
Сé моя да си.
Тамо те чакатъ твойте душмани (2)
Ти Màруше, ти кроткò ягне,
Màруше, море дюлберъ,
Сè моя да си;
Твойте душмани, млади бèкяри (2)
Ти Màруше, ти кроткó ягне,
Màруше, море дюлберъ,
Сé моя да си.

Слегофъ рано
Долу подъ сéлото,
Майко леле, (2)
Долу подъ селото,
Кай белата чѐшма,
Майко ле де; (2)
Тамъ си зàгинафъ
Китка бòсилйокъ,
Майко ле де; (2)
Ми я найде
Едно лудо младо
Майко ле де (2)
„Таксай му, керко,
Чифъ чòрапе,
Керко ле де“ (2)
— „Му тâксафъ, мале,
Кáилъ не се чини,
Майко ле де“ (2)
„Тáксай му, керко,
Белотó лице,
Керко ле де“ (2)
— „Му тáксафъ, мале,
Кáиль не сé чини,
Майко ле де,“ (2)
„Тáксай му, леле,
Ти да си зà него,
Керко ле де“ (2)
— „Му тáксафъ, мале,
Кайлъ той стàна,
Майко ле де. (2)
Китка кя ми дайтъ,
Мене кя ме земитъ,
Майко ле де.“ (2)

Пиле ми пее
В'грàдина, джанъмъ; (2)
В'грàдина има
До две-три дърва (2)
Подъ дърва седатъ

Две три млади (2)
Надъ дърва пеятъ
Три пилци, джанъмъ (2)
Първото пеи
За вечѐранье: (2)
„Вечерайте си
Две луди млади!“ — (2)
Второто пее
За легнуванье:
„Легнете си
Две луди млади“! (2)
Трекьото пее
За стануванье:
„Станувайте
Две аджáми“! (2)
Да биго знала
Първото пиле (2)
Сосъ шéкеръ
Би го нарáнила; (2)
Да би го знала
Второто пиле (2)
Сосъ неблéбия
Би го нарàнила; (2)
Да би го знала
Трекьото пиле (2)
Сосъ фармакъ
Би го нарàнила (2)

„Шчо седишъ, моме, крáй море,
Моме младо убаво? (2)
Кя дойде бура кя се удавишъ.
Моме младо убаво; (2)
Како да зàгубишъ тáкво лице,
Моме младо убаво (2)
— „Зàшчо ми е тàкофъ жѝвотъ,
Момче младо, ябáнджийче? (2)
Немамъ майка, немамъ татко,
Момче младо, ябáнджийче (2)
Имáмъ мажъ во тугина,

Момче младо, ябáнджийче, (2)
Во тугина далеко,
Момче младо, ябàнджийче“ (2) —
„Ясъ го знамъ твоето любе,
Моме младо убаво, (2)
Отъ тамо идамъ, сумъ киràджия,
Моме младо убаво (2)
Шчо фетишь 1) да ти го дóнесамъ,
Моме младо убаво (2)“,
„Ковчеготъ со се пая,
Мóмче младо киràдживче“ (2)
„Ясъ ти сумъ твоето мóмче,
Моме младо убаво (2)“.
„Ако си ти мое мòмче,
Мòмче младо, киràдживче (2)
Кàкофъ нѝшанъ има во нашиотъ дворъ,
Мòмче младо, киràдживче (2)“.
„Одая со три пенджéриня,
Мóме младо убаво (2)
Предъ пенджéриня цървена яболко,
Мóме младо убаво (2)“.
Ако сѝ ти мое мóмче,
Мòмче младо кирáдживче (2)
Кàковъ нѝшанъ имамъ нá мене,
Мóмче младо киràдживче? (2)
—„Църнъ нѝшанъ отъ левà страна,
Моме младо убаво“ (2)
Ти си мой, ясъ сумъ твоя,
Мòмче младо зà мене (2).“

Санокь билбиль пееше
На Кáтини трàндафилъ: (2)
„Стàни, стáни, Кàтинке,
Любето ти се пóсвърши (2);
Любето ти се пóсвърши,
Отъ тебе сакатъ прòщанье“ (2)
Отъ мене прóстенъ да етъ,

1) Фетимъ = обещавашъ

Отъ Бога простенъ да не етъ: (2)
Колко вода ѝспило,
Толко солдзи да проливатъ; (2)
Колко звезди на̀ небо,
Толко пати да се ѐженитъ, (2)
Пакъ вдоецъ да ѐстанитъ,
Ясъ да си го земамъ“ (2)

Трѝ дена мислишъ да одишъ,
Ахъ каде мислишъ да одишъ (2)
Ахъ, каде мислишъ да одишъ,
Мене со кой кя ме о́ставишъ? (2)
Кя те ѐстамъ со татко ми;
Со татко ми со майка ми; (2)
Кя те о́стамъ со майка ми,
Моя майка и твоя. (2)
Я слези доло во двора,
Да видишъ чудо гѐлемо, (2)
Да видишъ чудо го́лемо,
Да видишъ небо бѐзъ звезди, (2)
Како е грозно бе́зъ звезди;
Како е грозно бѐзъ звезди
Така̀ сумъ грозна бѐзъ тебе. (2)
Я слези долу в' лѝвада,
Да видишъ о́вца бѐзъ ягне: (2)
Како е грозна бе́зъ ягне,
Така сумъ грозна бѐзъ тебе. (2)
Сосъ никой неможамъ да седамъ,
И ясъ сѐ тебе кя дойдамъ. (2)

Де́несъ ста́нафъ много рано,
Тръгнафъ право кай моята люба, (2)
Люба дома я найдофъ,
Во же́лезенъ креветъ спиеше; (2)
Во жѐлезенъ креветъ спиеше,
Со ша́ренъ йорга̀нъ покрияна. (2)
Сѐднафъ до́ нея и си мислифъ;
Се уплашифъ да не я ра̀збудамъ. (2)

Тогай люба ме сети:
Тръгна йоргано се пóкри, (2)
Ушче èдножъ не я видофъ,
Стàнафъ и си òтидофъ. (2)

Мори не малко — три гòдини време (1)
Шчо одамъ вéзденъ, чупе, пò тебе, (2)
Мори дури сега дóма те нáйдофъ: (1)
Гòтви се, чупе, ясъ кя те земамъ. (2)
Кòга си шéталъ три гòдини време (1)
И кóга си, лудо, àшикъ зà мене, (2)
Море кóга си àшикъ ти зà мене, (1)
Камо ти, лудо, коня пó тебе, (2)
Камо ти танка пушка нá рамо (1)
И чуфтъ пùшчоле, лудо, нà поясъ. (2)
Кòга тáкьмъ, лудо, си немашъ, (1)
Не мè дава, лудо, майка да ме земешъ. (2)
Тàкъмъ ùмафъ, безъ тàкъмъ òстанафъ: (1)
Заради тебе, чупе, го прóдадофъ. (2)

Лудосъ, младосъ бърго помùнуешъ, (2)
Море како трèва во шùроко пòле, (2)
Како шума во гòра зèлена. (2)
Мори явамъ коня мошне аджàмия; (2)
Мори ясъ го носамъ по студени вóди, (2)
Мори той ме носи во момини двори, (2)
Мори тамо майка сама вечереше. (2)
Мори ùзлези, керко, ти да не ùзлезишъ: (2)
Какво чудо Богъ ти дóнесолъ! (2)

Знаешъ ли дèвойче,
Кòга бефме màлечки? (2)
На гюлъ бафча сéдофме
Подъ цървènио трáндафилъ; (2)
Подъ цървènио трàндафилъ;
Подъ зеленио кàрамфилъ. (2)
Силенъ ветеръ пóвея,

Тра́ндафилъ се за̀люля, (2)
На̀ насъ двайца пагяше;
Двайцата го бѐрефме, (2)
Во вѐдро го турафме,
Гюль си го ва́рифме, (2)
Два̀йца се ма́чкафме,
Двайцата се любефме. (2)

Денье е, Динке, денье е;
Ста́ни за̀пали, Динке, бо́рина; (2)
Ста́ни за́пали, Динке, бо̀рина,
Да не ти влезамъ, Динке, во тѐмнина (2)
Ясъ кя си земамъ, Динке, ко̀ндушотъ.
Да не ти грешамъ, Динке, о̀брусутъ (2),
Влагай си, лудо, земай си,
Мойотъ се о̀брусъ по́знаватъ: (2)
Колко сетъ звезди, лудо, на́ небо,
Толко сетъ шарби на̀ него. (2)
Денье е, Динке, денье е,
Ста̀ни за̀пали, Динке, борина; (2)
Ста́ни за́пали, Динке, борина,
Да не ти влезатъ, Динке, в'темнина; (2)
Ясъ кя си земамъ, Динке, сѐляфотъ,
Да не ти грешамъ чултаротъ. (2)
Влагай си, лудо, земай си,
Моя се чултаръ по́знава: (2)
Колко сетъ стрънки по́ земи,
Толко сетъ ша̀рби на̀ него. (2)
Денье е, Динке, денье;
Ста̀ни си за̀пали, Динке, борина; (2)
Ста̀ни си за̀пали. Динке, борина,
Да не ти влезамъ, Динке, в'тѐмнина (2);
Ясъ кя си земамъ, Динке, по̀ясотъ,
Да не ти грешамъ ко́ланотъ. (2)
Влагай си, лудо, земай си,
Моя се коланъ по́знава:
Колко сетъ листе, лудо, во го́ра,
Толко е сребро по̀ него. (2)

Коня готвишъ, кай кя одишъ,
Киръ Димѝтрия?
Кя си одамъ на вѝляетъ,
Дюлберъ Ма́рие. (2)
Зàшчо не́ ми кажа трѝ дена на́предъ,
Киръ Димирия?
И́ ясъ кя дойдефъ по́ тебе,
Нàзланъ Димитрия. (2)
Сетъ страшни патица,
Дюлберъ Мàрие;
Кя се о́блечефъ сèйменска руба,
Киръ Димитрия (2):
Денье сейменче, нокя не́вевче,
Киръ Димитрия;
Има тешки плàнини,
Дюлберъ Ма́рие:
Не кя можишъ да минешъ,
Дюлберъ Ма́рие. (2)
Кя се прамъ горска ере́бица,
Киръ Димитрия:
Денье ере́бица, нокье невестица,
На́зланъ Димитрия; (2)
Има езера, кя се удавишъ,
Дюлберъ Ма́рие;
Кя се чинамъ риба лѐтница,
Киръ Димитрия (2):
Денье ле́тница, ноке невѐстица,
Назланъ Димитрия;
И ясъ со́ тебе кя си дойдамъ,
Киръ Димитрия (2)

Ле́гнафъ малко да прѐспиямъ,
Малко сонъ ясъ да си земамъ, (2)
Любовьта да си я видамъ.
Отъ маки сонотъ го забòраифъ. (2)
Ахъ сòнишча шчо сте чудни,
Шчо сте чудни, шчо сте гърди: (2)
Марушето се пòсвърши —
Я да́доа на мой душманъ; (2)
На свадбата ме покàниа,

Отидовъ ù ясъ да гледамъ (2);
Отидофъ ù ясъ да гледамъ,
Ми се венчатъ Марушето (2);
В' църква кога влегофме,
Сребрени свеки гореа (2),
Златни зборо'и збору'аа,
И ясъ ва́тифъ да збòруамъ (2):
Маруше, да не се кердосашъ,
Зàшчо мене ме о́ста'и (2);
Маруше, да не прокопсашъ,
Зàшчо мене не мѐ зеде (2)!

Излеговъ да се про́шетамъ, леле, (2)
Нùзъ лозе, низъ белò грозгѣ (2);
Нùзъ лозе, низъ белò грозгѣ (2),
Тамъ найдофъ мòме грàгянче;
Тамъ найдофъ моме гра́гянче,
Грагянче со бело фустанче; (2)
Грагянче со бело фустанче (2),
Бело ми грозгѣ береше (2);
Бело ми грозгѣ береше (2),
Църно́ грозгѣ зобаше (2);
Църно́ грозгѣ зобаше (2),
На бе́лъ каменъ седеше (2);
На бѐлъ каменъ седеше (2)
Руса ко́са си плетеше (2).

Маруше, море, гугувче!
Како спиешъ, море, бе́зъ мене,
Ясъ кя умрамъ за́ тебе —
Сърцето ми го ùзгорѣ (2).
Готви се, Маро, готви се,
Да дойдишъ, Маро, пò мене (2).
Дѐ гиди, либе Ло́зане,
Како да дойдамъ по́ тебе! (2)
Како да дойдамъ либе, по́ тебе:
Майка ми спие близо дò мене (2).
Таксай и Маро, кòпринъ фустанъ,

Ела си, Маро, по́ мене (2).
Како да дойдамъ, либе, по̀ тебе: —
Татко ми спие до̀ мене (2):
Ако ме сетитъ да бегамъ,
На̀место кя ме о́стаитъ (2).

Цела нокь сонъ не ме́ фати, джанъмъ,
Отъ тая гяволъ ко́мшивка, (2)
Отъ тая гяволъ ко́мшивка, джанъмъ,
Млада и църно́ока (2).
Седише на пѐнджере, джанъмъ:
Сърцето ми го ѝзгоре (2).
Со го́лемъ гласъ си про̀викнафъ, джанъмъ:
Постой чупе, нѐ бегай! (2)
Знайшъ ко́га бефме двайцата, чупе,
Подъ цървената яболка (2);
Цървена яболки бе́рефме, чупе
Со сребренъ ножъ и требефме; (2)
Со пѐкеръ си и то̀пифме, чупе,
Сосъ благо вино и мѝефме (2);
Уста со̀ уста ядофме, чупе,
Како бѝлбили си пеефме (2).

Ле́гнала дѐвойка за́спала
На брегъ, надъ бѐлъ каменъ (2),
Много сладко спиеше,
На Стефано'ото ко̀лено; (2)
Стефанъ дѐвойка будеше:
Ста̀ни ми дево́йчице (2),
За̀шчо бреготъ се ронитъ,
Силна река кя течитъ (2):
Двата кя загиниме,
Младя и аджа̀мии. (2)

До̀йди Андре, до̀йди море,
До́йди да не́ дойдишъ;
До̀йди да не́ дойдишъ, море,

Майка не е тука;
Майка ми òтиде, Андре море,
В' село Богóмила;
Шума да нàбере, Андре море.
Буби да нàране.
Моли Бога, Андре море,
Двата да молиме:
Ветеръ да зàвее, Андре море,
Гранка да се скърши;
Гранка да се скърши, Андре море,
Майка ми да падне;
Майка ми да падре, Андре море,
И тамо да умре;
Сàма да òстанамъ, Андре море,
Тебе да те земамъ.

Се пóболи малай мома,
Та легнала òтъ нáвала;
Шчо да можитъ, ячитъ, овкатъ
За èргени да я чуятъ.
Трù дни лежа на пóстела
Никой èргенъ не ù дойде,
Да я видитъ и пòнадитъ,
Да я праша, шчо я болитъ.
На треки день мòма стàна;
Шчо ми стàна отъ пóстела,
Та си ùзми белò лице,
Си ùсчешла русá коса,
Си óблече белò руо,
Белò руо девùчинцко,
Та сèднала на пèнджере,
Да ми везитъ шàренъ гергефъ.
Гергефъ везитъ и ми пеитъ,
Како билбиль во гората;
Кога чуле ергените,
Се стърчале да я видатъ.

Стàни, стàни, мори Яно керко:
Доста спа во пóстела;
Ти да видишъ, мори Яно керко,
Мòмчиня кай върватъ.
Сите млади, Яно керко,
Млади емъ зéлени;
Променети, мори Яно керко,
Како некоа китка.
Яна майка си не слушала,
Чунки си умрела,
Ушче младо, мори, и зèлено,
Во млади гòдини,
Отъ жалъ, мори, за Димета,
За нáзлжнъ Диме,
Оти Яна, море, го сàкала,
За да си го земитъ.
Кога чулю, море, нáзлънъ Диме
За Яна дéвойка,
Оги Яна, море, му умрела,
Ми се полудело;
Та ми пошло, море, на грóбишча,
На гроботъ отъ Яна,
Шчо ми плакалъ, море, до трù дена
За уба'а Яна;
Отъ жалъ Диме ми умрело
За него'а Яна.
Богъ да бие, море, Янината
Лоша стара майка,
Шчо не му я даде Яна
На нàзлъмъ Димета,
За нéвеста, море, да я земитъ,
Дека я любеше;
Тукъ се тая, море, сéбепъ стори
Яна да си умритъ.

Богъ да убие, малай мáлинке,
Твоя старá майка;
Малай мàлинке, твоя стара майка,
Шчо те пракятъ, мàлай мáлинке,

Рано на дѐрвено,
Малай мàлинке, рано на дѐрвено.
Айде дѐрвенъ да вардишъ, малай мàлинке,
Глáва измúяна,
Малай малинке, глáва измúяна;
Айде кóса исчешлана, малай мàлинке,
Редко исплетена,
Малай мáлинке, ретко исплетена;
Мраморъ да се сторишъ, малай мáлинке,
Ясъ да те òднесамъ,
Малай мáлинке, на нашето ма'ало;
На нашетó ма'ало, малай мáлинке,
На нашатá кукя,
Малай мáлинке, на нашатà кукя.

Елъ мажиме, майко, елъ кáжими:
Пуста младость, майко, не сѐ търпи;
Сàма легнуамъ, майко, сàма стануамъ;
Сумъ пóслала, майко, тръпъ пóстела,
Каменъ зглава сумъ си клала.
На сопъ ми дойде, майко éдно лудо—младо;
Едно лудо — младо, майко, нежѐнето,
И ми лѐгна, майко, на деснатà рака;
Се рàзбудифъ, майко, и го пóбарафъ,
Пòбарафъ, майко, и не гó найдофъ;
И викнахъ да си плачамъ.

Какъ си зáспала,
Дюлберъ море Йòванке
Две вѐчери бéзъ мене,
Ягне море сугаре,
Две вéчери бѐзъ мене.
На трекя вечеръ ясъ дóйдофъ,
Дюлберъ море Йóванке,
Тебе дòма нѐ найдофъ;
Ягне море кáлешо,
Тебе дóма нé найдофъ.
Море клукамъ, чукамъ нà порта,

Дюлберъ море Йòванке,
Нематъ кой да ми òтвори,
Пиле море шáрено,
Нематъ кой да ми óтвори.
Стéгнафъ коня дòрия.
Дюлберъ море Йóванке,
Рùпнафъ преко áвлия,
Ягне море сугаре,
Рùпнафъ преко àвлия.
Вързафъ коня пóдъ скала,
Дюлберъ море Йóванке,
И се кàчифъ пó скала,
Ягне море кáлепо,
И се кáчифъ пò скала;
Влèгофъ во твоя удая,
Дюлберъ море Йóванке.
Тебе дòма не тé пайдофъ,
Пиле море шàрено,
Тебе дóма не тè пайдофъ.
Те пайдофъ по кòмпии,
Дюлберъ море Йòванке,
Со другъ си се любеше,
Ягне море сугаре,
Со другъ си се любеше.

Тебе ти веламъ, Нéвенке:
Нè оди покѣ нà вода; (2)
Нé оди покѣ нà вода,
Тèмнина, безъ месèчина; (2)
Тèмнина безъ месéчина
Промènета, накùтена; (2)
Промènета, накùтена,
Ти имашъ много душмани; (2)
Да не те чекатъ нà вода,
Бело́ гърло кя ти сакатъ. (2)
Слушайте, никой нé прашамъ:
Сумъ óшла и пакъ кя одамъ; (2)
Тие нé сетъ мой душмани,
Туку сетъ млади бèкяри, (2)

Бѐкяри за жéненье
Й ясъ сумъ мома за мàженье: (2)
Отъ сите éдинъ кя óтберамъ,
За мажъ ясъ кя си го земамъ. (2)

Кàжи ми, Гюрго, кàжи ми, леле:
Кай беше синокь нàгости? (2)
Синокъ си бефъ нáгости, леле,
Нáгости кай терзиите. (2)
Кàжи ми, дюлберъ, кáжими леле:
Шчо вéчера ти дáдоа? (2)
— Вéчера ягне печено, леле,
Со суó грозгѣ полнето. (2)
Кàжи ми, Гюрго, кàжи ми, леле?
Со шчо вино те нáпиа (2)
— Виното беше най арно, леле,
Вино Соровичово (2).
Кàжи ми, Гюрго, кàжи ми, леле:
Шчо пóстела ти пóслаа? (2).
— Меки вѝсоки душеци, леле,
Изгора бели чáрчави. (2)
Кàжи ми, дюлберъ, кàжи ми, леле:
Со шчо те пòкриле? (2).
— Мене ме пóкриле, леле,
Со свилени йóргани (2)

Тòдорке, чупе, Тодорке:
Шчо се държишъ толко на гóлемо,
Како керка отъ цàрица,
Како вѐзирска нѐвеста?
Низъ сòкаци кòга одишъ,
Сърцето ми го горишъ.
Богъ да те убие, Тодорке,
Шчо ти е бело лѝцето?
Нéколни мене да умрамъ,
Колни кой цродава бéлило,
Отъ тия купу'амъ бѐлило:
За̀ тоа ми е бело лѝцето.

Богъ да те убие, Тодорке:
Зàшчо си танка вùсока?
Нé колни мене да умрамъ,
Колни кондурàджите,
Шчо пра'атъ стевàлети вùсоки:
Зá тоа сумъ толко вùсока.

Мори моме бугарке!
Русá коса имашъ ти;
Русà коса имашъ ти,
Дай ми да я видамъ ù ясъ.
Море мóмче бугарче!
Не сù било долна чàршия;
Не си било долна чàршия,
Не си вùдела бела кóприна;
Не си виделò бела кóприна:
Тàква ми е кòсата.
Мори момче бугарке!
Алтънъ чéло имашъ ти;
Алтънъ чèло имашъ ти,
Чекай да го видамъ ясъ.
Море момче бугарче!
Не си било долна чàршия,
Не си вùдело àлтънъ дукати;
Не си вùдело àлтънъ дукати:
Тàкво ми е чéлото.
Мори моме бугарке!
Църнù вези имашъ ти;
Църнù вези имашъ ти,
Чекай да и видамъ ясъ.
Море мòмче бугарче!
Не си било горна чàршия;
Не си било горна чàршия,
Не си вùдело църни гàйтани:
Тàкви ми сетъ вéгите.
Мори моме бугарке!
Църни ти сетъ óчите;
Църни ти сетъ óчите,
Чекай да и видамъ ясъ.

Море мо̀мче бугарче!
Не си било долна ча̂ршия,
Не си яло църни ма́слинки;
Не си яло църни ма̀слинки:
Та̀кви ми сетъ о́чите;
Мори мо́ме бугарке!
Бело́ лице имашъ ти,
Дай ми да го любамъ ясъ.
Море мо́мче бугарче!
Не си вѝдело прилепско сѝмитче:
Такво ми е лѝцето.
Море моме бугарке!
Шчо ти е бело гърлото;
Шчо ти е бело гърлото,
Дай ми го да го любамъ ясъ.
Море мо̀мче бугарче!
Не си вѝдело млеко в'ча̀ршия,
Не си вѝдело млеко в'ча̀ршия:
Та̀кво ми е гърлото.

Пойди, дойди, бабо мори,
На горни ма́хали (2);
Во горни ма́хали, бабо,
При малитѐ моми, бабо,
Ка̀леши нѐвести;
Ка̀леши не́вести, бабо,
И млади вдо̀'ици;
Млади вдо́'ици, бабо,
Изметъ да ми чинатъ;
Изметъ да ми чинатъ, бабо,
Ра̀кия да служатъ;
Ра̀кия да служатъ, бабо,
Мѐзе да ми носатъ;
Ме́зе да ми носатъ, бабо,
Пѐсни да ми пеятъ;
Пе́сни да ми пеятъ, бабо,
Оро да ми играт;
Оро да ми играт, бабо,
Сосъ църните ко́ндури;

Сосъ църните кòндури, бабо,
Тропъ, тропъ да чинатъ;
Сосъ бела кóшула, бабо,
Факъ, факъ да чинатъ;
Сосъ сребрените павти, бабо,
Така — такъ да чинатъ;
Сосъ дробните пàри, бабо,
Джингъръ — джинъ да чинатъ;
Сосъ църните óчи, бабо,
Шкрапъ, шкрапъ да чинатъ:
И лепъ и соль да ядамъ, бабо,
Пакъ слатко кя ми биде, бабо.

ОТДѢЛЪ III-й
ХОРОВОДНИ.

Великденска.

Заигра (2) ли мали моми, лело (2)
Тамо до (2) лу подъ сѐлото (2);
Подъ сѐло (2) то ливагѣто (2)
Туй пòми (2) на старù дедо (2):
Добро у (2) тро, мали моми (2)!
Далъ Богъ до (2) бро, старù дедо (2)!
Кя ви пра (2) шамъ, мали моми:
Дали чи (2) намъ за любенье (2) ?
Шчо те бо (2) де да не чинишъ (2):
Избричи (2) си брадишчето (2),
Заколи (2) си бабишчето (2),
Запали (2) си кукишчето (2)
Заколи (2) си до два́ вола (2),
До два во (2) ла и бивола (2),
Испжди (2) си кучишчето (2)
Кучишче (2) то мачишчето (2):
Тогай дой (2) ди за любенье. (2)
Си ùзбри (2) чи брадишчето (2),
Си зáко (2) ли бабишчето (2),
Си зàпа (2) ли кукишчето (2)
Си зáко (2) ли до два́ вола (2)
До два во (2) ла и бивола(2)
Си испа (2) ди кучишчето (2),
Кучишче (2) то и мачишчето (2),
Па си пóй (2) де кай мòмите: (2)
Доброве (2) черъ мали моми (2)!
Дàли чи (2) намъ за любенье (2)?

Ай отъ ту (2) ка старо́ аро (2)
Старо́ а (2) ро гъргуляво! (2).
Викна де (2) до да плачитъ (2)
Леле ба (2) бо честна́, душа, леле, (2)
Леле ба (2) бо благà душа (2),
Леле ку (2) ке палù горо (2),
Леле во (2) ла и бивола (2),
Леле ку (2) че абе́рджио (2).
Леле ма (2) че чистù кукя! (2).

Великденска.

Елено моме, зѐлено леле:
Кòга си болна лежала,
Ко́га си болна лежала, леле,
Мене шчо не си кàжала;
Мене шчо не си кàжала, леле,
По́нада да ти до́несамъ;
Пòнада да ти до́несамъ, леле,
Пòнада пресна по́гача;
Пòнада пресна по́гача, леле,
Кисело — благо яболко,
По месѐчина крадено;
По месе́чина крадено, леле,
Преко плета фърлено;
Преко плета фърлено, леле,
Пòнада да ти дòнесефъ.

Великденска.

Ситно оди, моме,
Дробно оди, (2)
Прахъ не́ прашай, моме,
Дигъ не́ дигай (2);
Кя нàпрашишъ, моме,
Неве́стите (2),
Невестите, моме.
Бело́ руо, (2)
Шчо пра'иле, моме,

За ве́ликденъ (2),
За ве́ликденъ, моме,
За Гюргевденъ, (2),
За Гюргевденъ, моме,
За на̀ билякъ (2).

Великденска.

Отидофъ горе пла́нина (2)
Си найдофъ грутка снегова (2);
Си на̀йдофъ грутка снегова (2),
Си я турифъ во пазу'а (2);
Я ра̀чавъ я по̀рачавъ (2)
Се стопи грутка снегова (2);
Се стопи грутка снегова (2),
Како се топатъ мо̀мите, (2)
Како се топатъ мо́мите (2)
Отъ младите е́ргени (2).

Великденска.

Море моме мало,
Шчо те майка кара (2);
Шчо те майка кара,
Сѐ надъ вече́рина (2);
Сѐ надъ вечѐрина.
Сѐ на е́дна до̀ба (2).
Море лудо — младо
Сѐ заради тебе, (2)
Оти низъ дворъ вървишъ,
Со коня бо́динашъ (2),
Со коня бо̀динашъ,
Со яболко фърляшъ (2);
Со яболко фърляшъ,
По ге́рданъ ме биешъ (2).
Ге́рданотъ зве́кнуе,
На майка ѝ те́кнуе (2);
На майка ѝ тѐкнуе,
На татко му ка̀жуе (2).

Се жени Петре вóйвода, ай леле,
Девѐтъ сестри пóкани,
Девѐтъ сестри пóкани, ай леле,
За дѐсета самъ пòйде:
Кя дойдишъ, сѐстро, нà свадба, айлеле!
— Нѐможамъ, брате, да дойдамъ:
Имамъ девѐтъ деца нà раце, ай леле,
Дѐсето дéте во лулка;
Кя ти я пратамъ внука ти, ай леле,
Внука ти Алéксандра.
Майка Алѐксандра я плетеше,
Я плетеше и я учеше:
„Кòга кя ойшъ нà свадба, айлеле,
Во бело да не се прòменишъ,
Танецъ ти да нè фатишъ, ай леле:
Вуйкоти е далънджия.“
Алéксандра майка нé слуша, ай леле.
Во бело се прóмени,
Първио танецъ си фати, ай леле,
Си я виде вуйко ù,
Петре си викна прòвикна, ай леле:
„Слушайте вия чорбàджии!
Зáшчо ми е нéвеста, айлеле, —
Нéвеста сàма ми дóйде.“

Доста седе èргенъ, моме,
Джанъмъ Сóфие, моме,
Бела безъ бѐлило.
Доста и лажа ергените,
Джанъ Сóфие, моме,
Бѐла ле безъ бѐлило,
И жѐнени и нежѐнени,
Джанъ Сóфие, моме,
Бела ле безъ бéлило;
И éргени и свършени,[1]
Джанъ Сòфие, море,
Бела ле безъ белило.

1) сгодени

Же́нените нѐвести о́ставатъ
Джанъ Со̀фие, море,
Бела ле безъ бе́лило;
Свършените свършенѝците о̀ставатъ,
Джанъ Со̀фие, море,
Бела ле безъ бѐлило.
Полѝвина стегàякимъ,
Джанъ Со́фие, море,
По сѝкаци шетàякимъ,
Джанъ Со́фие, море,
Бела ле безъ бѐлило.

По̀вамъ, по́тамъ, мо́мченце,
По́вамъ, потамъ, ма́ймунче,
Не́ кашкай ми чѐвлите: (2)
Вчера сумъ и купила
И не сумъ и пла̄тила. (2)
По́вамъ по̀тамъ, мѝмченце,
По́вамъ по̀тамъ, ма́ймунче,
Не ка́шкай ми фустанутъ, (2)
Не кàшкай ми фустанутъ,
Вчера сумъ го купила
И не сумъ го платила. (2)
По́вамъ по̀тамъ, мо́мченце,
Нѐ кашкай ми ка́фтанотъ (2)
Вчера сумъ го купила,
И не сумъ го платила. (2)

Девѝйчиня,
Девѝйчиня, гугувчиня!
Айде девѝйчиня,
Девѝйчиня гугувчина,
Патъ чѝните,
Патъ чѝните да по́минамъ,
Айде патъ чѝните,
Патъ чѝните да по́минамъ;
Да по̀минамъ,
Да по̀минамъ, да за́минамъ,

Ајде да по̀минамъ,
Да по́минамъ да за́минамъ.
Нишчо зѝянъ,
Нишчо зѝянъ не ви́ чинамъ;
Ајде нишчо зѝянъ,
Нишчо зѝянъ не ви́ чинамъ;
Раци ми сетъ,
Раци ми сетъ во џжѐбо'и,
Ајде раци ми сетъ,
Раци ми сетъ во џже́бо'и,
Џже́бо'и ми сетъ,
Џжѐбо'и ми сетъ полнѝ-рамни,
Ајде џжѐбо'и ми сетъ,
Џже́бо'и ми сетъ полнѝ-рамни;
Полнѝ-рамни,
Полнѝ-рамни неблѐбии,
Ајде полнѝ-рамни,
Полнѝ-рамни небле́бии;
Неблѐбии,
Неблѐбии — суо́ грозгѣ;
Ајде неблѐбии,
Небле́бии — суо́ грозгѣ;
Не́где годе,
Нѐгде годе грутка ше́керъ,
Ајде нѐгде годе,
Не́где годе грутка ше́керъ.

Тиокъ ми ветеръ по́веа, де,
Марково перче о̀двеа, де.,
По широките рамена, де;
По юди, Марко, по юди де,
На връхъ вѝсока пла̀нина, де.
Тамо се жени Јанкула, де,
Јанкула, брате, Јанкула, де;
По сите се́стри ра́скани, де,
А Ма̀рийка майка чешлаше, де
И со на́ука я учеше, де:
Ако одишъ на́ свадба, де,

Ората да нѐ играшъ, де,
Пе́сните да не и пейшъ, де.

Досто ле, Досто,
Досто Єѐлунска!
Нàшай 1) се, Доста,
Не понàшай се
Сосъ тая тенка,
Доста, ко́шула;
Сосъ тия чевли,
Доста, рогàнлии;
Сосъ тая прѐстилка,
Доста, везена.
Кой ти я, Досто, подарила:
Дàли твоята,
Досто, майчица,
Или твоята,
Досто, свѐкърва.

Майка Вена плетеше,
Луто си я колнеше:
„Пуста да ти е ко́сата,
Булите ти я но́силе;
Булите ти я но́силе,
Турците ти я кярдосале“
Вена ми се на́лути,
Пòбегна во тугя земя,
Ми се глави беглѝкчия,
Ми шета три го́дини,
Отиде во нивно́ село
Му рече на протогерчето:
„Слушай ти младо протогерче!
Видишъ ли тая кукя?
Оди речи на бабата
Да по́стели подъ тра́ндафилъ.“
Подъ трандафилъ седеше,

1) Нашай се = хвали се.

На тра́ндафилъ му велеше:
„Тра̀ндафилъ, белъ тра̀ндафилъ!
Три го́дини невѝдено,
Не видено, не прашано
Отъ ко̀га Вена избѐгала.“
Тогай чула майка ѝ,
Праша бегликчията:
„Е ди синко, мили синко!
Отъ кай я знайшъ ти моя Вена?“
— Кай сѐ чуло и вѝдело
Майка чедо да не познай!
„Е ди, майко, стара̀ майко!
Ясъ ти сумъ твоя керка!“
Живи се загърнеа,
Мъртви и отгърнеа.

Ка̀жи, Яно, ка́жи:
Каде ти е Янкула?
— Янкула о̀тиде
Во го́ра зе́лена;
Во го́ра зѐлена
Со триста юнака;
Отъ триста юнака
Три юнака нема,
Три орли виятъ.
Първио орелъ носитъ
Отъ юнака глава;
Отъ юнака глава,
Со се фино февче;
Второ орелъ носитъ
Отъ юнака рака;
Отъ юнака рака,
Со сѐ бурменъ пръстенъ;
Третио орелъ носитъ
Отъ юнака но̀га;
Отъ юнака но̀га,
Удрена отъ куршуми.

ОТДѢЛЪ IV-й

Лазарски пѣсни.

Когато лазаркитѣ, на брой до 7—8, въ Крушово, шетатъ, безъ да ги покани нѣкой да му пѣятъ, пѣятъ си сами слѣдната пѣсень:

Море милно нѐвесто, е Лазаре,
Не о́творай пòртите, е Лазаре,
Да не бегатъ жртките, е Лазаре,
Да не ѝздатъ лазарките, е Лазаре,
Шчо сѐтъ морни уморни, е Лазаре,
Вѐзденъ дена шетале, е Лазаре,
Вѐзденъ пѐсни пееле, е Лазаре,
Вѐзденъ оро ѝграле, е Лазаре.
Играло се, Лазаре, пеяло се,
Дуръ до́ века, Лазаре, до а́мина.

Когато нѣкоя невѣста ги покани да ѝ пѣятъ, испѣватъ слѣдната пѣсень:

Море милно нѐвесто, е Лазаре,
Я о́твори портите, е Лазаре,
Мѐти, мѐти дворо'и, е Лазаре,
И нàреди столо'и, е Лазаре,
Да седатъ Лазарките, е Лазаре,
Шчо сетъ морни уморни, е Лазаре,
Вѐзденъ дена шѐтале, е Лазаре,
Вѐзденъ пѐсни пеѐле, е Лазаре,
Вѐзденъ оро играле, е Лазаре.
Играло се, Лазаре, пеяло се,
Дуръ до́ вѣка, Лазаре, до а́мина.

Слѣдната пѣсень пѣятъ лазаркитѣ на ергенитѣ:

Юнакъ шета, Лазаре, низъ Орида,
Низъ Орида, Лазаре, Цариградa,
Ни купува, Лазаре, ни продава,
В'рака държи, Лазаре, бело грозгѣ,
Бело гроздѣ, Лазаре, лисичино;
Зеде юнакъ, Лазаре, да го зобатъ
Не зобайме, Лазаре, негрешисе:
Не сумъ грозгѣ, Лазаре, за зобанье,
Тукъ сумъ мома, Лазаре, за любенье.
Играло се, Лазаре, пеялосе,
Дуръ до века, Лазаре, до амина.

Слѣдната пѣсень се пѣе на младоженецъ:

Лани тука дойдофме, е Лазаре,
Ни невеста найдофме, е Лазаре,
Ни метени дворо'и, е Лазаре,
Ни редени столо'и е Лазаре.
Сега тука дойдофме, е Лазаре,
И невеста найдофме, е Лазаре,
И метени дворо'и, е Лазаре,
И редени столо'и, е лазаре,
Да седатъ лазаркитѣ, е Лазаре,
Шчо сетъ морни уморни, е Лазаре,
Везденъ дена шетале, е Лазаре,
Вездень оро играле, е Лазаре,
Вездень песни пеяле, е Лазаре.
Играло се, Лазаре, пеяло се,
Дуръ до века, Лазаре, до амина

Слѣдната пѣсень се пѣе на майка съ 2—3 синове:

Угреяле две сонца, е Лазаре,
У майкини пазу'и, е Лазаре,
У татко'и скуто'и, е Лазаре.

Не ми бе'а две сонца, е Лазаре,
Тукъ ми бе'а два сина, е Лазаре;
Майка имъ и галеше, е Лазаре.
Играло се, Лазаре, пеяло се,
Дуръ дȍ века, Лазаре, до а́мина.

Слѣдната пѣсень лазаркитѣ пѣятъ на шивачитѣ;

Шиятъ, шиятъ те́рзии, е Лазаре,
На вȕсоки дȕвани, е Лазаре,
Игли имъ имъ се кършеа, е Лазаре.
Во́море и фърлеа, е Лазаре,
Мосто'и се пра'еа е Лазаре,
Да минатъ Лазарките, е Лазаре,
Шчо сетъ морни уморени, е Лазаре,
Ве́зденъ дена ше́тале, е Лазаре,
Вѐзденъ пѐсни пѐеле, е Лазаре,
Вѐзденъ оро играле, е Лазаре.
Играло се, Лазаре, пеяло се
Дуръ дȍ вѣка. Лазаре, до а̀мина.

Когато отиватъ у майка съ мѫжко дете въ ржце, лазаркитѣ пѣятъ слѣдната пѣсень:

Имашъ, имашъ, не́весто, машкȍ дете,
Про́мени го, нѐвестоо, накити го,
Извай го, нѐвесто, на по́ртата,
В'рака дайму, нѐвесто, златна чаша,
В'чаша дай му, не́весто, ройно́ вино,
Во виното, невесто, стребренъ пръстенъ;
Кя по́минатъ, не́весто, Лаза̀рките,
Да бѐндисатъ, нѐвесто, кой сакатъ той,
Най ма̀лата, не́весто, Като́рина.
Играло се, лазаре, пеяло се,
Дуръ дȍ века, Лазаре, до а́мина.

На кираджия се пѣе тая пѣсень:

Марко коня, ко'еше, е Лазаре,
Маркò'ица държеше, е Лазаре,
Со бубáкерни чòрапи, е Лазаре,
Со нàлани шиклòсани, е Лазаре.
Играло се, Лазаре, пеяло се,
Дуръ дó века, Лазаре, до áмина.

ВЛАШКИ ПЕСНИ.

(*произведени на Н. К. Таховъ*)

Дишчаптъте е румжне
Ди сомнулъ ди то моарте
Нжпой тине ноармжне
Кафтжцъ ата ндраптате
Нжпои тине ноармжне
Кафтацъ ата ндре птате
Ну шезъ астжзъ мъне
Ешъ ту уминатате
Ну шезъ астжзъ мъне
Ешъ ту уминатате
Греклу ну зда пжне.
Мутреа ди тинпартж
Я вецъ вургърльи
Нж пое тя лъсарж
Ди грецъ шаскжпарж
Андриптжцъ шаминтарж
Греклу анаподж
Тине ти мутряшче
Ация цж пизуяшче
Куцовлахъ цж гряшче.

Адецъ фрац тасъ надунжмъ
Лимба аноастрж су къфтжмъ
Ва на акацж върну блъстемъ
Кара звремъ та соала сжмъ
Дикара оа жвемъ лимба сжнжтоасж
Ка тимель димаре касж
Ка тимель ди маре касж
Ка зоре ясте та саласж

Греклу ий серту кѫ няоа ци нупупсяще
Иль си паре кѫлокъ авъляще
Нушчие кѫ да унъ соаре шутукяшче
Аши ша армѫнлу аникисяшче
Аникисяшче цяре свакѫ
Лимба а луи ва шу кавтѫ
Дикарѫ химъ румѫнь курацъ
Татѫ шхиль, сурѫри шврацъ
Ку зоре кумъ снѫ фацимъ грецъ
Ка плямицѫ фѫрѫ дирецi
Ка плямицѫ ни ндрупатѫ
Да унъ вимту шсафлѫ сурпатѫ

Ньику шъ маре на дунамъ
Ку судоръ туцъ аджутѫмъ
Ку судоръ туцъ аджутамъ
Кецъри шгрензѫ тусъ пуртѫмъ
Кецъри шгрензѫ тусъ пуртамъ
Бъсярикѫ та са драмъ.
Бъсярикѫ та садрамъ
Ди грекомань та са скѫпамг
Адърѫмь шу битисимъ
Ну путумъ сунгилисимъ
Ну путумъ сѣнгилисимъ
Ди папа костандимъ ци луавемъ скину
Асаарсе мулте наполеоне
Ди дяде хѫбаре ѫнполе
Ѫнполе хѫбяре дяде
Пѫнъ тора бъсярика ѫнклисѫ шаде.

Думѫникѫ ди прясинь мъри
Крушова кутримбурѫри
Крушова ку триубурѫри
Диспотъ апрясе трейцеръ лѫй
Ну шиззу сисъ миндуяскѫ
Акъцѫ са фурисяскѫ
Акъцѫ са фурисяаскѫ
Кае зва лимба армѫняскѫ

Диспотъ кындо афурися
Бъсярика тоатж згуля
Ньику шмаре счудися
Туцъ диспотъ лу анжтима
Ноау степсу ди спутазли
Кж ау степсу чорбаджазли
Чорбаджацъ авой мърацъ
Кумъ ди ну вж миндуяцъ
Кумъ ди ну вж миндуяцъ
Кж жвой армжнь ирацъ
Кж жвой армжнь ирацъ
Диспотъ кумъ ди лоалжсацъ
Диспотъ кумъ ди лоалжсацъ
Сингури ди ва афурисяцъ.

Крушова хоарж ди армжнь
Кждзу ту гърцешчи мжнь
Кждзу ту гърцешчи мжнь
Ди патру чорбаджацъ ка кжнь
Ди унъ префту икономъ
Нж су ясте фжрж номъ
Папа Константинъ марле
Нжсу ясте тя спинзурарe
Нжсу ясте тя спинзурарe
Тутж хоара ноау дирмане
Тутж хоара ноау дирмане
Счудисеску ньику шмаре
Ньику шмаре лоа нж тимязж
Туцъ ти лимба лъкжрмязж
Ауши ну сминдуяшче
Тутж хоара нж у минтяшче
Тутж хоара нж у минтяшче
Кж аре моарте ну жиляшче
Сваце греку ти интирезу
Нжсу ясте проту арбинесу.

Ци шидемъ ди миндуимъ
Ной видемъ кж це дурньимъ

Липсяшче снѫ дишчиптѫмъ
Унъ ку аланту снаджутѫмъ
Унъ ку аланту снаджутѫмъ
Андриптѫсле снѫкѫфтъмъ
Ди грекомань са скѫпѫмъ
Са джутъмъ ти ѫндриптѫцъ
Ной ну химъ маслаги ди тоцъ
Ной ну химъ маслаги ди тоцъ
Ди армасимъ фѫрѫ ѫндриптѫцъ
Ни ѫндриптѫцъ ни нвицѫтурѫ
Ци шидемъ лигацъ ди гурѫ
Пи лимба аноастрѫ снѫ нвицъмъ
Дурела грецъ нѫнклинѫмъ.

Грекомань авой мърацъ
Кумъ дину вѫ дишчиптацъ
Кумъ дину вѫ дишчиптацъ
Дуре шизуту ѫнбитацъ
Дуре шизуту ѫнбитацъ
Ди фумъ гърцеску авой мърацъ
Ди фумъ гърцеску авой мърацъ
Ди върну ну хицъ алѫвдацъ
Ди върну ну хицъ алѫвдацъ
Лимба авоастрѫ кѫ воалѫсацъ
Лимба авоастрѫ кѫ воалѫсацъ
Пи ксянѫ лимба вѫнвицацъ
Ѫнвицазвѫ лимба пѫринтяскѫ
Ну ѫнклинацъ лимба гърцяскѫ
Фичорли ци здуку ла скулие
Ця акѫки сеску ди вивлие
Здуце акасѫ гювъсяшче
Пъринтиле ну лу акѫкисяшче
Ма сибѫ лимба пъринтяскѫ
Сакацѫ фичорлу сѫгювѫсяскѫ
Пъринцъли ва лу акѫкисяскѫ
Шку харау ва лхѫрисяскѫ

Лайли грецъ са спѫрярѫ
Грекоманли сънъ фрикушарѫ
Грекоманли сънъ фрикушарѫ
Веду кѫ армѫнли сдишчиптарѫ
Ведъ кѫ армѫнли сдишчиптарѫ
Ми греулу сомно сѫ скуларѫ
Ди ѓреулу сомну сѫ скуларѫ
Ди сънѫтосу лукру са кѫцарѫ
Ди сънѫтосу лукру са кѫцарѫ
Кѫтрѫ ѫнвецу ти нинте лоарѫ
Шѫ ѫнвяцѫ лимба пъринтяскѫ
Ксянѫ лѫ ясте лимба гърцяскѫ
Ведъ мърасли кѫ кирурѫ
Най ци ясте ти нѫшъ бунѫ
Грекуманли вряси ирамъ
Ника ла нѫши снѫ ѫнкинамъ
Ни пѫ клинѫмъ ни ляскултъмъ
Навемъ лимбѫ снѫ ѫнвицѫмъ

Антимъ инши сбластимѫ
Армѫнли ци фудзирѫ
Армѫнли ци фудзирѫ
Ди нѫсу ци съпърцѫрѫ
Кара хисъ диспутацъ
Манухицѫ думнизацъ
Звѫ шидемъ ѫнклинацѫ
Думнидзѫ аре алѫсатѫ
Минте наре датѫ
Минте наре датѫ
Кафиунъ лимба шкафтѫ
Алу Антиму илъ си паре
Кѫ върну илъ ся аспаре
Антимъ ку блъстеньле
Са спарѫ мульерле
Ной химъ ѫнвицацѫ
Дя ахтъри ну химъ аспѫряцѫ
Дя ахтъри ну химъ аспѫряцѫ
Сѫ счицъ кѫ химъ бърбацѫ
Писти луме дишчиптацѫ.

Префцѫйль гърцешчи ну сминдуеску
Ди инате нушчиу ци греску
Ди инате ну шчиу ци греску
Кѫ армѫнли дя касѫ ля гунеску
Ну ва гърцяшче слѫ дювѫсяскѫ
Кѫ шва лимба алору армѫнянскѫ
Префцѫйль гърцешчи нѫ дзѫку жипунь
Кѫ ну лѫджмъ лутургие ма мъри ди съмуньи
Ди инате нѫзѫку протистань
Ну оаре ягма дя ланцѫли ань
Префцѫйль нѫ дзѫку схизматици
Кѫ ну ливремъ ни мъри ни ньицъ.

Армѫнли кѫндо сънъ пърцѫрѫ
Ку вургърли свяцирѫ унѫ
Ку вургърли сфяцирѫ унѫ
Грецли аця васуспунѫ
Лѫкѫдзу дъмлае маре
Анда авдзѫрѫ армъняскѫ къмбане
Ѫикисирѫ туцъ са дунѫ
Къмбаня та слуди пунѫ
Туцъ ладиспотъ са дунарѫ
Лаку наке са линарѫ
Ла ку наке са линарѫ
Ти Битоле телиграфъ адрарѫ
Ти Битоле телиграфъ адрарѫ
Ла валилу ди мѫндарѫ.
Ла валилу ди мѫндарѫ
Къмбане ну дипунарѫ
Къмбане ну дипунарѫ
Курушфецъ ку празъ ди хоарѫ

Гресли ва зжоакѫ диминте
Къ армѫнли лоарѫти нинте
Къ армъни лоарѫ ти нинте
Ну вору ници сля дука аминте
Ну вору ници сля дукѫ аминте
Ни ци диспотъ ти пъринте

Ну лѫ шеду ѫнклинацъ
Ни ла алоръ псевцѫ диспутацъ
Ни ла алорлъ псефцѫ диспутацъ
Туцъ химъ армѫнь курацъ
Армѫньи курацъ макидуницъ
Грецли ну нѫсѫнъ липсицъ

Фичори румѫньи макидуницъ
Фацизвѫ джоньи ну дурньицъ
Фацизвѫ джоньи ну дурньицъ
Ти нъпое ну миндуицъ
Ти нъпое ну миндуицъ
Даслио вой челѫстѫсицъ
Даслио вой челѫстѫсицъ
Ку душманьи са никисицъ
Даслио фрацъ ку путяре
Снѫ си факѫ аноастрѫ вряре
Аноастрѫ вряре снѫ си факѫ
Юноаре скулие зди свакѫ
Туцъ унъ сындзе туцъ химъ фрацъ
Снѫ дишчиптѫмъ ка бърбацъ
Снѫ дишчиптѫмъ кѫ бърбацъ
Ди туцъ схимъ алѫвдацъ.

Грекомань ну миндуиту
Пи слабѫ кале ѫнкиситу
Пи слабѫ кале ѫнкиситу
Лимба авоастрѫ во арниситу
Лимба авоастрѫ во арниситу
Гърцияскѫ лимба оариситу
Мутрицъ ди грецъ та звалѫсацъ
Дислаба кале звѫ турнацъ
Ди слаба кале звѫтрунацъ
Ти лимба авоастрѫ саджотацъ
Ти лимба и авоатрѫ саджотацъ
Ци вади греци ноа скултацъ
Ци вади грели ноа скултацъ
Нѫшъ вѫнвяцѫ звѫнкѫчацъ

Нѫшъ вѫнвяцѫ звѫнкѫчацъ
Сну бънацъ ку авошцрѫ фрацъ
Сну бънацъ ку авошцрѫ фрацъ
Сшидецъ ла нѫши нклинацъ
Ну вѫ дуцицъ то алоро кору
Къ нуши бунлу ну въворъ
Къ нуши бунлу ну въворъ
Грекоманье а тутулоръ.

Тоцъ химъ румѫнь сънѫтошъ
Ди грекоманъ ну химъ фрикошъ
Ди грекоманъ ну химъ фрикошъ
Ацель сѫнто ди ному скошъ
Каре лимба шагършашче
Ацелу жди писте сарнисѫще
Кае армѫнь кае грумустаньи
Ти интирезу сваку грекуманьи
Ти интирезу сваку грекуманьи
Нѫши сшуіцѫ ка протестаньи
Ноаре ти ци снѫ ѫнфрикушемъ
Ници ди нѫши снѫаспрему
Ници ди нѫши снѫ спѫрему
Ма ну нѫ вору шиной ну илврему
Ма ну нѫ вору шной ну илврему
Ници иль врему та силвидемъ
Ници аминте сля дуцемъ
Ту гърцие вальпитрицемъ
Акло аре грецъ курацѫ
Нѫшы алоръ лѫ сѫну фрацѫ
Ни нѫрацъ врему ни а вяре врему
Ѫндриптѫцъ врему ка тоцъ савему
Ѫндриптѫцъ врему ка тоцъ савему
Сумъ склѫвиле сну шидемъ
Сумъ склавилѣ сну шидемъ
Са джутѫмъ ди кѫту путему
Са джутѫмъ ди кѫту путему
Са минтѫмъ аця ци врему
Са минтѫмъ аця ци врему
Пи скутиде сну шидему

Пи скутиде сну шидему
Дзуж албж шной зви звидемъ

Патридж ти тине жилеску
Кара дау динь миндуеску
Кара дау динъ миндуеску
Лжкжрнье ка плое сжлагеску
Фрасли аношцрж плжнгу сгилеску
Фрасли аношцрж плляжнгу сгилеску
Звярсж сжндзе македнеску
Звярсж сжндзе македонеску
Вургареску шъ армжнеску
Ахъ патридж ту фоку ардзж
Кжте боци ди плжнгури авдзж
Кжте боци ди плжнгуре авдзж
Нуздуре турцили машъ шалцж

Инима сну оавецъ хжриоасж
Мж соа вецж фърмжкоасж
Мж соа вецж фърмжкоаса
Кж саде вой авецъ армасж
Кж сжде вой авецъ армасж
Ту негурж жнтимукоасж
Ту негурж жнтимукоасж
Скутидоасж шифрикоасж
Скутидоасж шифрикоасж
Сбътецъ ди локу ну валасж
Сбътецъ ди локу нуваласж
Пи вой шаде сжнжтоаса
Мутрицж ди чилжстжсица
Ди ту нетра съиншицъ.

Савде боаце ди ромжну
Трждзере алору ну сж спуну
Трждзере алору ну сж спуну
Тоцъ нж стригж пжнъ ди уну
Тоцъ нж стригж пжнъ ди уну

Са джутѫмъ ку нѫшъ да дуну
Са джутъмъ ку нѫшъ да дуну
Та свациму уну лукру бунѹ
Кѫту путему туцъ са джутему
Макари туцъ лѫкрѫмуосъ
Макари ту ксене ци лукрѫму
Лимба сну нѫ оаласѫму
Сѫнутосу туцѫ скѫлкѫму
Сѫнутосу туцѫ скѫлкѫму
Ди склѫвилѣ са а скѫпѫму

Нусъ дуре турцили цинѫ-пидипсеску
Машъ грекоманьли нѫ анѫкисеску
Машъ грекоманли нѫ анѫкисеску
Ди инвицѫтурѫ нѫ ѫнбудисеску
Ди инвицѫтура нѫ ѫнбудисеску
Амѫртие ну миндуску
Думнидзѫ пѫнѫ агършеску
Кѫ химу фрацѫ ну лугурсеску
Кѫ химу фрацѫ ну лугурсеску
Ници ти ной жилеску
Ници ти ной жилеску
Нѫприда ла турци ди нѫ пидипсеску
Нѫ прида ла турци ди нѫ пидипсеску
Нѫ ѫнклиду хапсе фѫржстепсу.

Дуре шидзуму ку тѫцере
Ку тѫцере аджуторъ ноаре
Ку тѫцере аджуторъ ноаре
Снѫ скулѫму ньику шмаре
Снѫ скулѫму ньику шмаре
Слюджѫму туцъ ку потере
Слюджѫму тузъ ку путере
Та свакѫ кутримбураре
Та свакѫ кутримбураре
Здисвацимъ гура ти грере.
Здисвацимъ гура ти грере
Дуре веке ку аржвдаре

Дуре веке ку арѫвдаре
Кироулу вине ти къфтаре
Кироулу вине ти къфтаре
Тузъ деа дуну унъ схимъ
Ти ѫнвицѫтурѫ сѫнкисиму
Ти ѫнвицѫтура сънкисиму
Дипла ла душмань спѫлтиму.

Кумъ ди ну вѫ миндуацъ
Грекоманье мѫрацъ
Лукѫрле анда линкисяцъ
Грекоманьи мѫрацъ
Ци соа цели афорозмацъ
Грекоманьи мърацъ
Кай врецъ ся спаряцъ
Грекоманьи мърацъ
Язѫкѫ кѫхицъ чорбаджацъ
Грекоманьи мърацъ
Куму ди нувѫ арушинацъ
Грекуманье мърацъ
Фрасли авошъщри вѫль придацъ
Грекоманьи мърацъ
Вой ша авошъщри диспутацъ
Грекоманьи мърацъ
Нухимъ глари ну химу хуряцъ
Грекуманьи мърацъ
Ку зоре ѫнбѫсярикѫ снѫинтрацъ
Гракоманьи мърацъ

Гопишъ унѫ хоарѫ ньикѫ
Анкисирѫ фѫрѫ фрикѫ
Анкисирѫ фѫрѫ фрикѫ
Ди манинте сау дукитѫ
Ди манинте сау дукита
Ку кураже ау ѫнкиситѫ
Диспотъ лоау агунитѫ
Туцъ фурѫ унѫ аджутарѫ
Бѫсярика лу у лоарѫ

Бѫсярика лу у лоарѫ
Ѫндриптѫцле шляминтарѫ
Ѫндриптѫцле шляминтарѫ
Кай авдзѫрѫ ля а лъвдарѫ
Кай авдзѫрѫ ля а лъвдарѫ
Кѫ ди грекуманье аскѫпарѫ

Армѫнье ци ну вѫ дишчиптацъ
Ди ту сомну звѫ скулацъ
Ди ту сомну звѫ скулацъ
Кироуло вине та скѫфтацъ
Кироуло вине та скѫфтацъ
Армѫнешчи префцѫ шъ диспутацъ
Армѫнешчи префцѫ шъ диспутацъ
Дуре шидзуту ѫнклинацъ
Дуре шидзуту ѫнклинацъ
Я мутрицъ авошцри фрацъ
Я мутрицъ авошцри фрацъ
Ди грекуманье сѫнту аскѫпацъ
Ди грекуманье сѫнту аскѫпацъ
Шау префцѫ шдиспутацъ
Шау префцѫ ш диспутацъ
Ди туцъ сѫнту алѫвдацъ.

Авецъ видзутѫ и авецъ авдзѫтѫ
Гресли ника воръ сна а рѫдѫ
Гресли ника воръ сна а рѫда
Ва схибѫ какумъ ѫу футѫ
Ва схиба какумъ ѫу фута
Я лимба аноастрѫ сибѫ кирутѫ
Ну химъ глари ну на рѫдемъ
Ѫнвицѫтурѫ пи лимба врему
Ница фрикѫ алору сла вему
Пѫнѫ збѫнѫму валѫ а винѫ му
Пѫнѫ збѫнѫму валѫ а винѫ му
Исѫпурле векли валѫ кѫфтѫмъ
Исѫпурле векли валѫ кѫфтѫмъ
Ти шидипсирле фѫрѫ ному

Армѫнь макидуницъ ци химу
Ной путе сну лоа гършиму
Армѫньлору ди ту ромѫние
Ци нѫ дисвяцирѫ скулие
Ци нѫ дисвяцирѫ скулие
Нѫ деадирѫ кѫрцѫ шѫ вивлии
Нѫ дядирѫ кѫрцѫ шъ вивлии
Снѫ бънядзѫ Карулу паринте
Ця джутѫ ти ной мънинте
Ця джутѫ ти ной манинте
Снѫ ся дукѫ лимба аминте
Кай армѫну спѫлѫкърсяскѫ
Румѫния садавгѫ скряскѫ
Румѫния садавгѫ скряскѫ
Нума алье силь мѫряскѫ
Нума алье силь мѫряскѫ
Ярѫ ной сну нагършяскѫ
Ярѫ ной сну нагършяскѫ
Гресли сну нѫ пидипсяскѫ

Грекоманье ци ва алѫвдацѫ
Нуй кироуло ацелу ци шчияцъ
Нуй кидоуло ацелу ци шчияцъ
Вѫ си паре кѫ кумъ ирацъ
Вѫ си паре кѫ кумъ ирацъ
Куму вряцѫ аши фѫцияцѫ
Куму вряцѫ аши фѫцияцѫ
Кама ѫнгиосу ди склай навяцѫ
Кама ѫнгиосу ди склай навяцѫ
Кама ди турци нѫ пидипсяцѫ
Сѫндзиле пѫлъ судзяцѫ
Сѫндзиле пѫлъ судзяцѫ
Ку придѫри на спѫряцѫ
Ку придѫри на спѫряцѫ
Ди вѫ шидяму ѫнклинацѫ
Тора вине етѫ алтѫ
Кафи унѫ лимба шъ кафтѫ
Шъ ной ти лимба ѫнкисиму
Ти унѫ дау зву пѫлтиму.

О! фрате, армѫнъ курату
Ци лоай оклюлъ лѫкърмату
Ци шедзи мулту ѫнвиринату
Ци шедзи молту ѫнвиринату
Ци лоай каплу пликату
Ци лоай каплу пликату
Ци шедцъ ка вѫтѫмату
Ди трокли ци лъркърмедзъ
Ди ту инимѫ ци ухтецъ
Ди ту инимѫ ци ухтецъ
Кай блѫстиньи кай анѫтимецъ.
Алѫсасме ну ми ѫнтрибацъ
Ди инимѫ нунь дацъ
Куму сну шеду ѫнвиринату
Кому сну лоаму каплу пликату
Куму сну лоаму каплу пликатъ
Кѫндо еско ди греци лигату
Ту хорле армѫнешчи
Кѫндо аре скулие гърцешчи
Ти лимба армѫнякѫ ну поцъ згрешчи
Я ну шедзѫ ѫнвиринату
Скоалѫцъ каплу ди пликату
Зведзъ армѫнлу дишчиптату
Зведзъ армѫнлу дишчиптату
Ди греулу сомну скулату
Аре ѫнкиситѫ лимба шъкафтѫ
Шътине ди греци стя скапѫ
Дуре аноастрѫ миндуяре
Ядецъ снѫ адунѫму унѫ адунаре
Ядецъ снѫ адунаму унѫ адунаре
Кае армѫну ди ньку ди маре
Кае армѫ ди ньику ди маре
Сѫ стригѫму тоцъ ку стригаре
Сѫ стригѫму тоцъ ку стригаре
Румѫниа снѫ бънядзѫ
Румѫниа снѫ бънядзѫ
Ка соарле анда луньинядза
Ка соарле анда луньинядза
Ехцѫрлье ла слѫкѫрмядзѫ

Антиму мултy сту нуси
Дзуѫ ди прясъньи ка фуриси
Дзуѫ ди прясънье ка фуриси
Кѫ и слабу шъ нъсу удуки
Антиму ну сминдуи
Пи глѫриме ѫнкиси
Пи глѫриме ѫнѫиси
Дздусе армѫнльи иль пѫлѫкърси
Дздуре армѫнльи иль пѫлѫкърси
Вѫрну ди нѫши нулъ дъкси
Вѫрну ди нѫши нулъ дѫкси
Ди кай авдзѫ счудиси
Ди кай авдзѫ счудиси
Крушова тутѫ шпизуи
Антимъ ва зджока ди минте
Нулъ врурѫ армѫнльи ти пѫринте
Нулъ врурѫ армѫнлье ти пѫринте
Ници иля дукъ нума аминте.

Стари народни влашки пѣсни

Ди дзуа ди стѫмѫрие
Кяймашъ аманъ (2)
Тѫшла шопотлу алъ къринте
Ой лелеле·
Тѫшпа шопотлу алъ къринте
Кяймашъ аманъ (2)
Щриця дой трей
Джонъ тy стримте
Ой леле ле (2)
Лѫньши Ибраимъ ди нинте
Кяймашъ аймашъ (2)
Нулай джаму ну лай фрате
Ой леле ле (2)
Нун тя кацѫ ку инате
Кяймашъ аймашъ (2)
Нунь тя кацѫ ку инате
Ой леле ле (2)
Ибраимъ да тy хикате

Кяйманъ айманъ (2)
Ди вярсѫ мацѫ ле ѫнпаде
Ой леле ле (2)
Кама анкло шъ янаки ал цапе
Кяйманъ айманъ (2)
Арукутиту ту ливаде
Янаки алъ Цапе
Вирсате мацѫле ѫнпаде
Янаки алъ Цапе

Унѫ джое ту хѫрѫгие
Магарва фурли ѫнкурие
Магарва фурли ѫнкурие
Шѫ бъгарѫ лая дулбие
Шѫ бъгарѫ лая дулбие
Съ мутряскѫ ѫнвясте кў флурие
Съ мутряскѫ ѫнвясте ку флурие
Шъ фичорн ди ла скулие
Джцъ лай Тега цинцисуте
Ляцъ фичорлу ди ту мунте
Цинцисуте мине дету
Фичорлу ну потуй сѫлъ веду
Анъ ка тора навямъ диспотъ
Естанъ авемъ ализотъ
Анъ катора на веатъ хулера
Естану авемъ Коста рела
Косла рела мунте ди мунте
Каплу алу Ализоту пи пунте
Коста рела трапи ди трапу
Каплу али Ализту ту саку.

Дибранли мултy шъ ся лявдѫ
Зинѫ Крушува су калкѫ
Зинѫ Крушува су калкѫ
Са рикяскѫ плачкѫ свакѫ
Са рикяскѫ плячка сваку
Ау уртаци ку кае сли ѫнпартѫ
Крушувянли са спѫрярѫ

Сфяцарж галгинъ ка цярж
Са спжрярж чорбаджазли
Ноавя юса скундж празли
Са спжряра мульерле
Юша скундж фумейле
Плжндзеа мульерле шбърбацж
Снупж сфаку фуникидзж

---

32 Битуле ла нж дугане
Шидя уну джоне ливенду
Шидя уну джуне левенду
Илъ винирж трей турци аржй
Бунжцъ дзуа абре джоне
Гине виниту домнье мжри
Ной виниму сти жнтуркипсиму
И сжнзиле сцулу вирсжмъ
Дасньи трей дсжле мувлете
Та сньи житребу трейле суржръ
Душме душме сорма маре
Бунжцъ дзуа сору ма маре
Гине винешъ фрате скумпу
Ци соа цель ди дупж тине
Сжнто сору сми жнтуркипсжскж
И сжндзиле синь лу весрж
Май фрате сти жнтуркипсяскж
Шъ сжндзиле сну цулу вярсж
Тине сору ньгришъ гине
Тине сору ну фурши ти мине
Душме дутшме сору ди месе
Бунжцъ дзуа сору ди месе
Гине винишъ фрате скунпу
Ци соа цели ди дупж тине
Сжнто сору сми жнтуркипсяскж
И сжндзиле синь лу вярсж
Май фрате сти жнтуркипсясжска
Шъ сжндзиле сну цулу вярсж
Шъ тине сору ну гришъ гине
Шъ тине сору ну фушъ ти мине
Душме душме сорманьика
Бунжцъ дзуа сору манеикж
Гине ньвинишъ фрате скумпу

Ци соа ацель ди дупжтине
Сжнто сору сми жнтуркипсаскж
И сжндзмле синь лу вярсж
Май фрате сжндзилъ сцулувярсж
Ди кжту фрате сти жнтуркипсяскж
Тине сору фушъ тимине
Тине дадж тине татж
Тине дадж тине татж
Тине фрате тине сору;

---

33 Циньи фу лае тихяа хтаре
Ка пърмитлу тя спунаре
Ка пърмитлу тя спунаре
Ляу сж спулу шингине жале
Ляу сж спуну шингине жале
Ждиту кепту сускираре
Ждиту кепту сускираре
Шоньлоай уну джоне касоаре
Шоньлоай уну джоне касоаре
Нж стжмжнж иль фу шидяреа
Нж стжмжнж иль фу шидяреа
Ника ни лоатж куншчаре
Ника ни лоатж куншчане
Шло шияку ди ла урфанье
Шло шияку ди ла урфанье
Зду се Пърлепу ла дугане
Зду се Пърлепу ла дугане
Та шлу коасж купаране
Та шлу коасж купаране
Та шлу виндж ти байраме
Асяра лоай унж карте
Жнклинжчупьи ди сжнжтате
Жнклинжчуньи ди сжнжтате
Жнвяцж фудзий кама дипарте
Кама ди парте мисирие
Аклой банж швжсилие
Аклой банж швжсилие
Шимнж фяте пинчиршие

Шеду пи душекури аналте гроасе
Ӳу чубусле лундзе апрясе.

Кумуй соарле луньи носъ
Аший ша армӝнлу хӝриосу
Аший ша армӝнлу хӝринсу
Грекуманлу шаде жилосу
Грекоманлу шаде жилосу
Окльйулъ алуй лъкърмосу
Окльйулъ алуй лъкърмосу
Шаде миндуиту ши фрикосу
Шаде миндуиту ши фрикосу
Веде кӝ ва скадӝ ӝнгиосу
Веде кӝ ва скадӝ ӝнгиосу
Ноаре теаса радӝ осу
Кӝ киру шаде арушиносу.

Н. К. Таховъ.

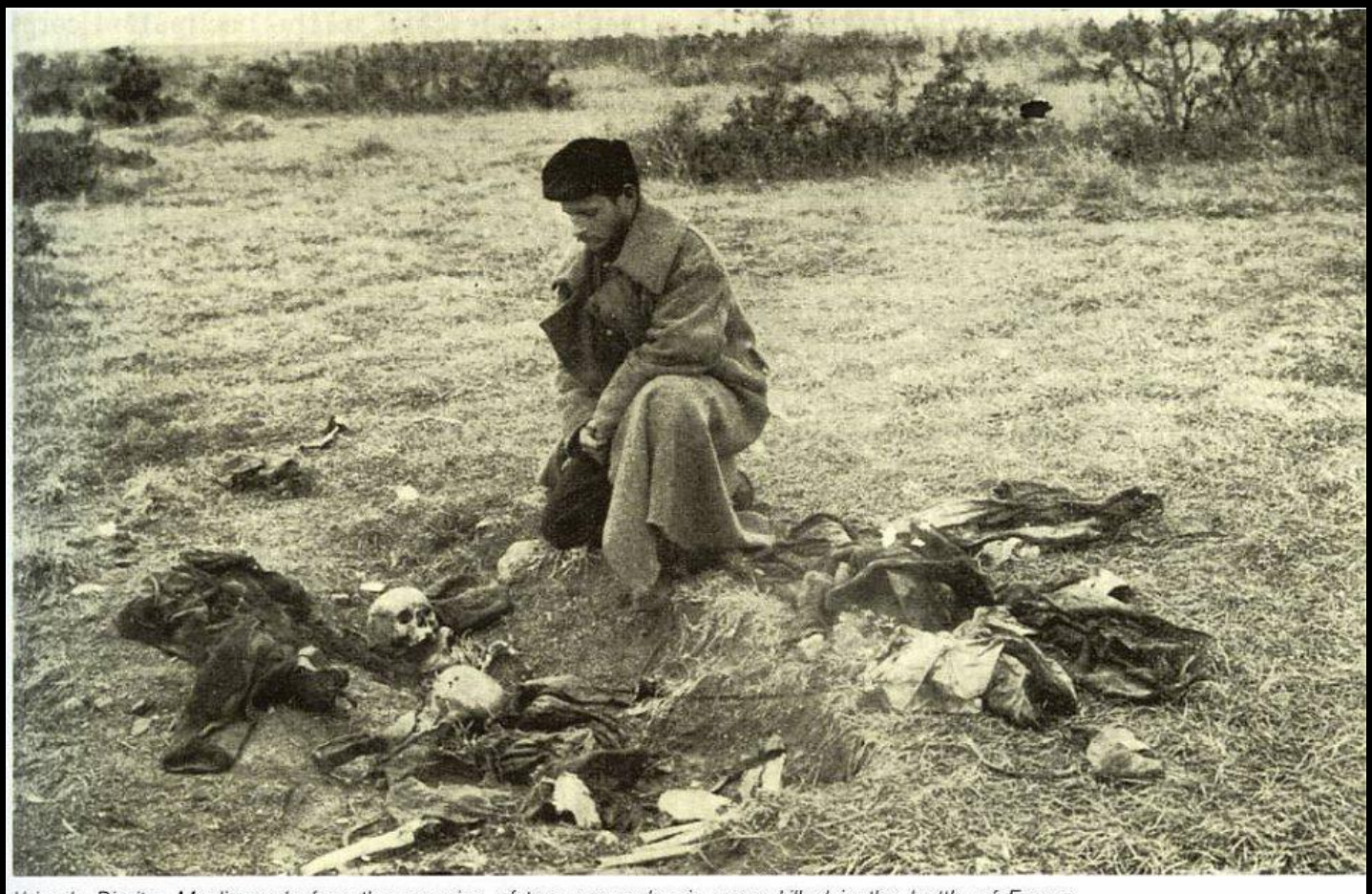
КРАЙ.

Сканирано за:

www.strumski.com

Библиотека „Струмски”
е създадена в памет на
загиналите за Родината.

Voivode Dimiter Madjarov before the remains of two comrades in arms killed in the battle of Ferres